

TC
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAYSERİ MEDYASI VE SORUNLARI

Tezi Hazırlayan
Osman Utkan

Tezi Yöneten
Yrd. Doç. Dr. Hayrettin EREN

Radyo Sinema Televizyon Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

KAYSERİ – 2007

Yrd. Doç. Dr. Hayrettin EREN danışmanlığında Osman UTKAN tarafından hazırlanan "Kayseri Medyası ve Sorunları" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü RST Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

14/05/2007

JÜRİ:

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Hayrettin EREN

Üye : Doç. Dr. Hamza ÇAKIR

Üye : Yrd. Doç. Dr. Y. Gürhan TOPÇU

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 22.06.2007 tarih ve 17..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

22/06/2007

Prof. Dr. Kerem TÜRKMEN

ÖNSÖZ

Kayseri Medyası ve Sorunları adlı yüksek lisans tezi olarak hazırlanan araştırmada, yerel medya kavramı; Türkiye’de yerel medya tarihi; yerel medyanın bugünkü durumu; yönetici durumunda olanların ve çalışanların sosyo–demografik özellikleri; Kayseri’ de yerel medyanın gelişimi; yerel medyanın sorunları ele alınmış ve incelenmiştir.

Tezin hazırlanmasında yardımcı olan danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hayrettin Eren’e ve iletişim fakültesindeki diğer hocalarıma, ayrıca çalışmanın her aşamasında bana desteklerini esirgemeyip bilgi ve deneyimlerini paylaşan Hakan Aydın’a ve mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Son olarak çalışmanın her aşamasında yanımda olup maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen eşime sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

KAYSERİ MEDYASI VE SORUNLARI

Osman UTKAN

ÖZET

Bu çalışmada yerel medya kavramı; Türkiye’de yerel medya tarihi; yerel medyanın bugünkü durumu; Kayseri’ de yerel medyanın gelişimi; yerel medyanın mesleki, yasal, ekonomik sorunları ele alınmıştır. Ayrıca yerel medyada yönetici durumunda olanların ve çalışanların sosyo–demografik özellikleri ve sorunları da incelenmiştir.

Birinci bölümde yerel medya ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturularak Türkiye’ de yerel medya tarihsel açıdan ele alınarak yerel medyanın dünü bugünü değerlendirilmiştir. İkinci bölümde, Kayseri medyasının genel görünümü ve sorunlarının ortaya konulduğu bu çalışmada Kayseri’de, Yerel yayın yapan gazete, televizyon ve radyoların yöneticileri ve çalışanlarının özellikleri tespit edilip analizler yapılmıştır.

Araştırmanın ağırlıklı kısmını oluşturan Kayseri medyasıyla ilgili saha araştırması, üçüncü bölümde incelenmiştir. Burada gazete, televizyon ve radyo çalışanları ve yöneticilerine kendi medya kuruluşlarında mülakat ve anket yöntemi uygulanarak Kayseri medyası ile ilgili veriler incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Yerel Medya, Gazete, Televizyon, Radyo, Kayseri

MEDIA OF KAYSERI AND ITS PROBLEMS

Osman UTKAN

ABSTRACT

This work included local media concept: local media history of Turkey, local media's state of today, local media's development of Kayseri, local media's Professional, legal and economical problems. As well to study in this work: socio-demographic characteristics and problems of local media's managers.

In the chapter one; create a theoretical perspective about local media. Local media is to utilize historical perspective. In the chapter two; expose to local media's development and problems. We have to make firm and Analysis results Own "The Local Broadcasting" Newspapers, TVs and radios managers and workers properties.

In the chapter three including about Kayseri Local Media's zone research. We did to investigate to put into practice interview and inquiry method to newspaper, tv and radio managers and workers in own Companies

Keywords : Local Media, News, Newspaper, TV, Radio, Kayseri

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VIII
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE YEREL MEDYANIN GELİŞİM SÜRECİ

1. Genel Olarak Yerel Medya	3
2. Türkiye’de Yerel Medyanın Gelişim Süreci	4
2.1. Gazeteler	4
2.1.1. Yerel Basının Ortaya Çıkışı	4
2.1.2. Milli Mücadele Döneminde Yerel Basın	5
2.1.3. Milli Mücadele Döneminde Mustafa Kemal ve Yerel Basın.....	10
2.1.4. Cumhuriyetin İlk Yıllarından Günümüze Yerel Basın	13
2.2. Türkiye’de Yerel Televizyonların Gelişimi	17
2.3. Türkiye’de Yerel Radyoların Gelişimi	19
3. Kayseri’de Yerel Medyanın Gelişimi Süreci	20
3.1. Kayseri Basınının Gelişimi ve İlk Gazeteler	20
3.1.1. Erciyes Gazetesi (1910–1911)	20
3.1.2. Hayg (1910–1914)	21
3.1.3. Misak-ı Milli (1921–1923)	21
3.1.4. Kayseri Gazetesi (1914–1924)	21
3.1.5. Ülker (1928–....)	22
3.1.6. Kayseri’de Çıkarılan Diğer Gazeteler	22
3.2. Kayseri’de Yerel Televizyonların Gelişimi ve İlk Televizyonlar	23
3.2.1. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Televizyonu (KBTV)	23
3.2.2. Hilal-1 Televizyonu	24
3.2.3. Başak Televizyonu	24
3.3. Kayseri’de Radyoların Gelişimi ve İlk Radyolar	25

II. BÖLÜM

KAYSERİ MEDYASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ ve SORUNLARI

1. Kayseri Gazeteleri	26
1.1. Kayseri Gazetelerinin Genel Verileri	26
1.2. Gelir Kaynakları	28
1.2.1. İlan Gelirleri	28
1.2.2. Reklam Gelirleri	28
1.3. Dağıtım	29
1.4. Tirajlar	29
1.5. Kayseri Gazetelerinin Kuruluş Tarihleri Yayın Periyotları	31
1.6. Kayseri Gazetelerinin Web Adresleri	33
1.7. Gazetelerin Sayfa Sayısı ve İçerikleri	34
1.8. Gazetelerin İçeriklerine Göre Ayırdıkları Sayfa Sayısı	35
1.9. Kayseri Gazetelerinde Çalışanlarının Cinsiyeti	36
1.10. Kayseri Gazetelerinde Çalışanlarının Eğitim Düzeyleri	37
1.11. Kayseri Gazetelerinde Çalışanlarının Görevleri	38
1.12. Kayseri Gazetelerinde Sosyal Güvence	39
1.13. Gazetelerin Kullandığı Teknolojiler	40
1.14. Sarı Basın Kartı Sahipleri	43
1.15. Gazete Fiyatları	44
1.16. Medya Sahiplerinin Başka İş Alanları	45
1.17. Kayseri Gazetelerinin Sahipleri ve Genel Yayın Yönetmenleri	46
2. Kayseri Televizyonları	47
2.1. Kayseri Televizyonlarının Kuruluş Yılları ve Frekansları	47
2.2. Kayseri Televizyonlarının Web Adresleri	47
2.3. Kayseri Televizyonlarında çalışanların Cinsiyetleri	48
2.4. Kayseri Televizyonlarında Çalışanlarının Eğitim Düzeyi	48
2.5. Kayseri Televizyonlarında Çalışanlarının Görevleri	49
2.6. Kayseri Televizyonlarının Sahipleri Ve Genel Yayın Yönetmenleri	49
2.7. Kayseri Televizyonlarında Gelirler	50
3. Radyolar	50
3.1. Kayseri'deki Radyo İstasyonları ve Frekansları	50
3.2. Radyoların İnternet Yayınları	51

3.3. Radyoların Yayın Ağları	52
3.4. Radyoların Aldığı Cezalar	54
3.5. Radyoların Hedef Kitleleri	55
3.6. Radyoların Çaldıkları Müzikler	56
3.7. Radyoların Cinsiyete Göre Çalışanları	57
3.8. Radyo Çalışanlarının Eğitim Düzeyleri	58
3.9. Radyo Çalışanlarının Sosyal Güvenceleri	59
3.10. Radyo Canlı ve Bant Yayın Süreleri	60
3.11. Radyo Reklamları	61
3.12. Radyolarda Yayınlanan Program Türleri	62
4. Yaygın Medyanın Yerel Temsilcileri	63
5. Sorunlar	64
5.1. Ekonomik Sorunlar	64
5.2. Haber Kaynakları	66
5.3. Teknik Sorunlar	67
5.4. Çalışan Sayısı ve Nitelikleri	67
5.5. İçerik	69
5.6. İlan-Reklam	69
5.7. Sosyal Güvence	70
5.7.1. 5953 Sayılı Yasaya Göre Gazetecilerin Hakları	71
5.7.2. 5953 Sayılı Yasayla 212 Sayılı Yasa Arasındaki Farklar	72
5.8. Yönetim ve Organizasyon	74

III. BÖLÜM

KAYSERİ YEREL MEDYA ÇALIŞANLARI ÜZERİNDE YAPILAN ARAŞTIRMA

1. Evren ve Örneklem	75
2. Verilerin Toplanması ve İşlenmesi	76
3. Kayseri’de Medya Çalışanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	77
4. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Yaşlarına Göre Dağılımı	77
5. Kayseri Medyasında Çalışanların Eğitim Durumları	78
6. Kayseri Medyasında Çalışanların Medeni Durumları	79
7. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Yaptıkları İşlere Göre Dağılımı	79

8. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Medya Sektöründeki Dağılımı	80
9. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Çalışma Sürelerine Dair Değerlendirme.....	80
10. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Aldıkları Ücrete İlişkin Değerlendirme.....	81
11. Medya Çalışanlarının Aldıkları Ücretten Memnun Olma Düzeyi.....	82
12. Sosyal Güvence Durumu	82
13. Meslek Kuruluşlarına Üyelik	83
14. Medya Sektöründe Çalışmakta Tercih Nedenleri	83
15. Medya Sektöründe Çalışmaya Devam Etmek İsteme Oranı.....	84
16. Medyada Çalışmayı Sevme Oranı.....	84
17. Medyada Çalışmaya Başlamadan Önce Mesleki Kurslara Katılım	85
18. Meslek İçi Seminerlere Katılım	85
19. Değerlendirme.....	86
SONUÇ	89
KAYNAKÇA	91
EKLER.....	94
ÖZGEÇMİŞ	101

TABLolar LİSTESİ

Tablo-1	: Kayseri Gazeteleri.....	27
Tablo-2	: Gazetelerin Gelirleri.....	28
Tablo-3	: Kayseri’de Çıkan Gazetelerin Tirajları	30
Tablo-4	: Kayseri Gazetelerin Baskı, Abone, Bayi Satış Sayıları	31
Tablo-5	: Kayseri’de Çıkan Gazetelerin Kuruluş Tarihleri ve Yayın Periyotları.	32
Tablo-6	: Kayseri’de Çıkan Gazetelerin Web Adresleri	33
Tablo-7	: Gazetelerin Sayfa Sayısı ve Yerel Ulusal Haberlere Ayırdıkları Sayfa Sayısı.....	34
Tablo-8	: Gazetelerin İçeriklerine Göre Ayırdıkları Sayfa Sayısı	35
Tablo-9	: Gazete Çalışanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	36
Tablo-10	: Gazete Çalışanlarının Eğitim Düzeyi.....	37
Tablo-11	: Gazete Çalışanlarının Görevleri.....	38
Tablo-12	: Gazetelerde 212 Sayılı Yasaya Göre Çalışanlar	39
Tablo-13	: Gazetelerin Kullandığı Teknolojiler	40
Tablo-14	: Sarı Basın Kartı Sahibi Kişi Sayısı	43
Tablo-15	: Gazete Fiyatları	44
Tablo-16	: Gazete Sahiplerinin Başka İş Alanları	45
Tablo-17	: Kayseri Gazetelerinin Sahiplerinin ve Genel Yayın Yönetmenlerinin Listesi.....	46
Tablo-18	: Kayseri Televizyonlarının Kuruluş Yılları ve Frekansları.....	47
Tablo-19	: Kayseri Televizyonlarının Web Adresleri	47
Tablo-20	: Televizyon Çalışanlarının Cinsiyetleri.....	48
Tablo-21	: Televizyon Çalışanlarının Eğitim Düzeyi.....	48
Tablo-22	: Televizyon Çalışanlarının Görevleri	49

Tablo–23 : Kayseri Televizyonlarının Sahipleri ve Genel Yayın Yönetmenlerinin Listesi.....	49
Tablo–24 : Kayseri’deki Radyo İstasyonlarının Frekansları.....	51
Tablo–25 : Kayseri’deki Radyo İstasyonlarının Web Adresleri	52
Tablo–26 : Kayseri’deki Radyo İstasyonlarının Yayın Ağları.....	53
Tablo–27 : Kayseri’deki Radyo İstasyonlarının Aldıkları Cezalar	54
Tablo–28 : Radyoların Hedef Kitleleri.....	55
Tablo–29 : Kayseri Radyolarının Çaldığı Müzikler	56
Tablo–30 : Radyo Çalışanları ve Cinsiyetleri.....	57
Tablo–31 : Kayseri Radyolarında Çalışanların Eğitim Düzeyleri.....	58
Tablo–32 : Radyo Çalışanlarının Sosyal Güvenceleri.....	59
Tablo–33 : Radyolarda Canlı ve Bant Yayın Süreleri.....	60
Tablo–34 : Kayseri Radyolarının Aldıkları Aylık Reklam Adedi.....	61
Tablo–35 : Radyolarda Yayınlanan Program Türleri	62
Tablo–36 : Yaygın Medyanın Yerel Temsilcileri.....	63
Tablo–37 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı ...	77
Tablo–38 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Yaşlarına Göre Dağılımı	78
Tablo–39 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Eğitim Durumları	78
Tablo–40 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Medeni Durumları	79
Tablo–41 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Yaptıkları İşlere Göre Dağılımı	79
Tablo–42 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Medya Sektöründeki Dağılımları	80
Tablo–43 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Sektördeki Kaç Yıl Çalıştıklarını Gösterir Tablo	81
Tablo–44 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Aldıkları Ücrete Göre Dağılımı	81

Tablo-45 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Aldıkları Ücretten Memnun Olma Düzeyi	82
Tablo-46 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Sosyal Güvence Durumları	82
Tablo-47 : Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Üye Oldukları Mesleki Kuruluşlar.....	83
Tablo-48 : Medya Sektöründe Çalışmakta Tercih Nedenlerini Gösterir Tablo.....	84
Tablo-49 : Medya Sektöründe Devam Etmek İsteme Oranı.....	84
Tablo-50 : Medya Sektöründe Çalışmayı Sevme Düzeyi.....	85
Tablo-51 : Medya Sektöründe Çalışmaya Başlamadan Önce Mesleki Kurslara Katılım Düzeyi	85
Tablo-52 : Medya Sektöründe Çalışırken Meslek İçi Eğitimlere Katılım Düzeyi .	86

GİRİŞ

Yerel medya kendi yörelerinde yaşayanlara yönelik haberler aktarır. Yöre halkının beklentileri, şikayetleri, yöneticilerin çalışmaları ve o çalışmalarda yapılan yanlışlar hakkında kamuoyunu objektif olarak bilgilendirir. Böylece devlet millet arasında bir köprü kurarak yörenin sesi olma özelliğini taşır.

Demokrasinin daha sağlıklı işlemesi için farklı seslerin bulunması gerekir. Bu yönüyle yerel medya, farklı görüş ve düşüncelerin ifade edilmesi suretiyle demokrasinin olmazsa olmaz şartlarından biri haline gelmiştir.

Geçmişten günümüze birçok işlevi yerine getiren yerel medyanın mesleki, ekonomik ve yasal olmak üzere çok önemli sorunları mevcuttur. Bu yüzden yaygın medya karşısında geride kalarak, işlevini yerine getirirken sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadır.

Özellikle ekonomik sorunlar, yerel medyanın yayın hayatını zorlaştırmaktadır. Bununla bağlantılı olarak çalışan kalitesi de düşmektedir. Yetişmiş eleman sıkıntısı yerel medyanın profesyonellikten uzaklaşmasına neden olmaktadır.

Ulusal mücadele yıllarındaki direnişin sesi olan ve bağımsızlık yolundaki çabalarından dolayı Atatürk'ün "Fazilet Adaları" biçiminde tanımladığı yerel basın, günümüzde yaygın medyaya karşı alternatif söylem oluşturması oldukça zor görünmektedir.

Bu noktadan hareketle bu çalışmada yerel medya; Kayseri örneğinde, mülkiyet yapısı, çalışanları, ücret politikaları incelenerek analizler yapılmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmanın amacı yerel medyayı, kayseri medyasından hareketle mülkiyet ilişkilerini, çalışanların konumunu, yayınların dağıtımını ve tirajlarını inceleyerek değerlendirmektir.

Yerel medyayı Kayseri örneğinden yola çıkarak inceleyip, konuyla ilgili somut veriler elde etmesi Kayseri yerel medyası üzerine yapılmış araştırma eksikliğini gidermek adına önemlidir. Araştırmanın bu alanda yok denecek kadar az olan literatüre küçük de olsa katkıda bulunabileceği ve konuyla ilgilenenlere yerel medya

çerçevesinde bilimsel veri tabanı oluşturması açısından da önemli olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada kullanılan yöntemlerden birisi araştırmanın amacına uygun olarak medya kuruluşları yöneticileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Önceden bir soru formu hazırlanmış olup böylelikle görüşmecinin istenmeyen konularda görüş bildirmesi önlenmiştir.

Araştırmada bir diğer yöntem kayseri medyası çalışanlarına yapılan anket uygulaması yapılmıştır. Kayseri'deki yerel medyanın ekonomi politik açıdan inceleyebilmek ve çalışanların kendileri ve çalıştıkları kuruluşu ve sektörü ne şekilde değerlendirdiklerini belirlemeye yönelik toplam 19 soruyu içeren anket formu oluşturulmuştur. Kayseri'deki medya çalışanlarıyla yapılan çoğunluğu açık uçlu sorudan oluşan anket, 25 Haziran- 25 Ağustos 2006 tarihleri arasında Kayseri'de 140 medya çalışanına uygulanmıştır.

Bu çalışma yerel medyada bir örneklem oluşturması bakımından Kayseri'deki gazete, radyo ve televizyonlarla sınırlı tutulmuştur. Anket çalışması bu ildeki yerel medya çalışanlarıyla sınırlı tutulmuştur.

Tezin ilk bölümünde genel olarak yerel basın kavramı ele alınıp, Türkiye'de ve Kayseri'de yerel medyanın tarihsel gelişimi incelenmiştir. İkinci bölümde Kayseri yerel medyasının genel görünümü ile ilgili veriler gösterilerek, sorunlar ortaya konulmuştur. Gazete, televizyon ve radyoların ayrı ayrı ele alındığı bu bölümde, Kayseri'deki yerel medya kuruluşları; sahipleri, çalışanları, yayın süreleri, dağıtımı, tirajı, teknolojileri vs. bakımından değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölüm ise çalışmanın ampirik kısmını oluşturmaktadır. Bu bölümde Kayseri'deki yerel medya çalışanlarının demografik unsurları, aldıkları ücretler, çalıştıkları kurumlar, örgütlülük, sosyal güvence durumu, çalıştıkları meslekle olan duygusal bağları ve meslek eğitimlerine yönelik bilgiler içeren anketten elde edilen tablolar ve bunların yorumları yer almaktadır.

I. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE YEREL MEDYANIN GELİŞİM SÜRECİ

1. Genel Olarak Yerel Medya

Yerel basının tanımını yapmak gerekirse, “dağıtımı bütün ülke genelinde yapılmayan, ancak basıldığı yerde dağıtılan ve bu nedenden dolayı yayınlandığı bölgeyle ilgili haberlere geniş yer veren basın” (Basın Sözlüğü 1998: 129) olarak tanımlanmaktadır.

Yerel medyanın toplum hayatı için ne kadar önemli olduğu bilinen bir gerçektir. Yapıları gereği ulusal medya, geniş yığınlara seslenirler, oysa yerel medya belirli bir topluluğa, bir bölgede veya kentte yaşayan izleyicilere ve gruplara seslenmektedir. Ulusal medya ya devlet tekelinde ya da özel sektör girişimcileri ile yayın faaliyetlerini sürdürürlerken, yerel medyada durum biraz daha farklıdır. Yerel medya derneklerin, yerel bölge topluluklarının, sendikaların, belediyelerin, vakıfların, mesleki örgütlerin, üniversitelerin ve çeşitli toplumsal kuruluşların girişimleriyle faaliyetlerini sürdürmektedirler. Günümüzde artık siyasal partiler ulaşmak istedikleri bölgelerde kendilerini yerel halka daha iyi tanıtılabilmek, çalışmalarını duyurabilmek amacıyla yerel medyadan faydalanmaktadır. (Kandemir 2002:649–652).

Yerel medya bireylerle yerel halk arasında kamuoyu oluşturma gücü yüksek olan etkili kitle iletişim aracı konumundadır. Yerel halkın düşüncelerinin ifade

edilmesinde, onların sorunlarına çare bulunmasında yerel medyaya daha fazla görev düşmektedir. Yerel medya yerel yapının tüm katmanlarında gerek ekonomik, gerek siyasi ve gerekse de kültürel olmak üzere, bir ülke içinde çok sesliliğin ve demokrasinin vazgeçilemez kilometre taşlarını oluşturmaktadırlar.

Yerel medyanın işlevlerine baktığımızda yerel medya yerel demokrasinin gelişimine büyük katkı sağlar, yerel halkın sorunlarını ele alır, bu ele alış tarzıyla onları bilgilendirir ve eğitir. ”Yerel medya işlev ve sorumlulukları yaygın medya ile aynı doğrultudadır.

Yazılı–görsel–işitsel basın topluma karşı görev ve sorumlulukları birbirlerinden farklı olmadığından, işlevleri demokrasinin sağlığı açısından çok önemlidir. Basının temel işlevinin bilgi ve olayları doğru ve saptırmadan halka duyurmak olduğunu hatırlarsak, daha doğrusu hiç unutmazsak, içinde yaşadığımız topluma da görevimizi yerine getirmiş oluruz. Yerel birimler kendi medyaları ile bu bilgilenmeyi daha derinlemesine edinirler.” (Ozan 2003:585)

Bu bölüm iki kısımda değerlendirilecektir. Yerel televizyonlar ve gazeteler bir kısımda değerlendirilirken diğer kısım radyolara yönelik olacaktır.

2. Türkiye’de Yerel Medyanın Gelişim Süreci

2.1. Gazeteler

2.1.1. Yerel Basının Ortaya Çıkışı

Vilayet matbaaları, yerel basının doğmasında en önemli etkenlerdendir. Bu matbaalar öncelikle valilik yönetiminin ihtiyaç duyduğu basılı evrakı çoğaltacaklardı. Kuruluşu, işleyişi genellikle resmi olan bu matbaalar, hükümetin vilayet merkezlerine birer taş baskı veya tipo makineleri kurdurmasıyla faaliyete geçmişlerdi. Vilayet matbaaları vilayet yıllıkları, takvimler gibi yörenin kültür hayatını canlandıran bir çok ürünü bastılar. Bunlardan biri de, devlet merkezindeki *Takvim-i Vekayi* tipinde resmi vilayet gazeteleridir. Bu gazeteler, özel gazeteler çıkıncaya kadar *Takvim-i Vekayi*’nin oynadığı rolü oynamışlardır. Yerel–özel gazeteler çıkıp çoğalınca, resmi gazeteler önce yazıdan ve şiirden uzaklaşır, sonra da birer birer basın hayatından çekilirler. Çünkü yöneticiler, işlevlerinin bittiğine inanmışlardır. Vilayet matbaaları Yerel gazete ve basımcılığın gelişmesinde; görerek

etkilenen bir topluma örnek teşkil etmişlerdir. Kısa süre sonra yerel özel gazeteler birer ikişer çoğalacak, İkinci Meşrutiyetin ardından resmi vilayet gazetelerini çok geride bırakacaktır (Arabacı, 2002:118).

2.1.2. Millî Mücadele Döneminde Yerel Basın

İlk teşvik resmi de olsa, sonradan özel matbaalarda gazeteler çıkarılmış, II. Meşrutiyet sonrasında genel havası içinde, her düşünceden ve gruptan kişiler kendi yayın organlarını çıkarmaya başlamışlardır. Bunların çoğunluğu, partilerin yayın organı durumundadır. Fakat Mütareke devrinin ağırlığı çöküp, ardından işgaller gelince gruplar, hizipler bırakılarak bu duyguların yerini millî duygular almaya, birlik ve bütünlük düşüncesi hayata geçmeye başlar. Yerel basın, her zaman Milli Mücadele önderlerinin yanında yer almıştır. Bu nedenden dolayı desteklenen yerel basın, hızla gelişmiştir. Bu gelişim İstanbul basınının yerini tutmalarını kolaylaştırır. Tabii bu arada vatansever Anadolu basınına Damat Ferit hükümetinin bazen giriş yasağı koyması, Heyet-i Temsiliye'nin bozguncu gördüğü İstanbul basınının Anadolu'ya girişini, dağıtılmasını yasaklaması da tuz biber mesabesinde olur. Ama o tür durumlar, yerel basının gelişmesini zorlayan önemli unsurlardandır. Kuva-yı Milliye gazete çalışanlarını kendi işlerinde değerlendirmekten çok, gazetelere matbaa, kağıt ve mürekkep temininden para tahsisine kadar Anadolu basınına destek vermiştir. Mustafa Kemal'in adını bizzat vererek çıkartılmasını sağladığı, gerekli para desteğini sağlayıp değişik illerde çıkarttığı, zaman zaman makaleler yazıp bastırdığı ya da makale yazılmasını emrettiği olmuştur. Çünkü televizyonun olmadığı, henüz –dünyada var olmasına rağmen– radyo istasyonlarının kurulmadığı bir ülke halkına, istenilen bilgiler ancak gazete yoluyla ulaştırılabilecektir. Hızlı iletişim aracı telgrafla ancak belirli merkezlere ilân, kısa haber asılabilmektedir. Yönlendirici, ruh ve heyecan telkin edici yazılar gazeteler vasıtasıyla halka ulaştırılabilecektir (Arabacı, 2003:12–17).

Bu bağlamda 1919–1923 arasında toplam 306 gazete yayımlanmıştır (Güner–Kabataş,1990:313–374). Zaferden sonra bir bölümünün yayın hayatı sona erse de bu gazeteler, yerel basın olarak önemli bir görevi yerine getirmişlerdir. Gazetelerin içinde doğrudan Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri ile ilişkili, Heyet-i Temsiliye

tarafından kurulmuş olduğu gibi, böyle bir bağı olmadığı halde kurtuluş mücadelesine katılanlar da bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin tarih sahnesine veda ettiği o karanlık günlerde susmayan ve yılmayan birinci kuvvet basın olmuştur. Türk basının Anadolu'yu uyandırıp millî vicdanı harekete geçirmesi, adına “*Kuva-yı Millîye*” denilen millî kuvvetlerin doğmasını sağlamıştı. Bir kısım gençler silâhlı mücadele için harekete geçerken bir kısım gençler de kalemlerini ellerine alarak Millî Mücadele'ye giriştiler. O günlerin gazeteleri incelendiğinde “*kalemlerden çıkan feryatların*” kuvveti hissedilecektir. Anadolu'da Millî Mücadele yıllarında ancak Türk gazeteciliği her türlü yoksulluk içinde bir varlık olarak gelişmiştir (Şapolyo, 1969: 206).

Anadolu basını İstiklâl Harbi yıllarında büyük imkânsızlıklar içinde görevini yapmaya çalışmıştır. Kağıt, mürekkep, matbaa harfleri neredeyse yok gibidir. Bu imkânsızlıklar içinde gazeteler, kimi zaman ambalaj kâğıtlarına basılıyor, kimi zaman boyutları küçültülüyor, kimi zaman da sayfa sayıları azaltılmak zorunda kalınıyordu. Hatta bazı gazeteler, kağıt ve baskı için gerekli malzeme eksikliğiyle birkaç ay çıkamıyor, yayın hayatları kesintiye uğruyordu. Bütün bu elverişsiz koşulların yanında işgal altındaki bölgelerde çıkan gazeteler işgal kuvvetlerinin baskısı altında bulunuyor ama buna rağmen yayınlarını sürdürmek için çok ilginç yollar bulabiliyorlardı (*Cumhuriyet Basını*, 1998: 39–40).

Millî Mücadele Dönemi yerel basınında öne çıkan illerin başında Konya gelir. Batı cephesine olan yakınlık ve köklü geçmişiyle *Babalık* gazetesi ve sonradan Konya'ya yerleşerek askerlerin desteğinde çıkan *Öğüt* gazetesi, olağanüstü durum yaşayan topluma yayınlarıyla destek olmuşlar ve Millî Mücadele lehine kamuoyu oluşturmuşlardır (Güz, 1991; Ayhan 2005).

Millî Mücadelede Anadolu basını, deyim yerindeyse bir ordu gibidir. Erzurum'dan Sivas'a, oradan Konya'ya Ankara'ya; Çankırı'dan Balıkesir'e, Adana'ya dalga dalga, ümit, mücadele ruhu, azmi bileyen; silâhları kalem, kağıt ve mürekkep olan bir ordu. Onun için İstiklâl Harbi yıllarında verdikleri mücadeleden dolayı yerel basına “Gazi Basın” adı takılmıştır. Yeri geldiğinde kalemi bırakıp silâha sarılarak Kuva-yı Milliye saflarına katılan akşamları da gazetelerine dönen, soba borularından toplanan “is”le hazırlanmış mürekkebi kullanan, hareketli vagona gazete çıkarmaya devam

eden, kâğıt bulamadığında helva kâğıdına basıp gazetesini yine çıkaran insanların gazetelerine o isim uygun düşmektedir. Zira gazeteler, millî kuvvetlerin propaganda silâhı halindedirler. Bursa’da yayınlanan *Gündüz* gazetesi bir gün şu ifadelere yer verir: “Bursalılar, silâh başına! Kabadayılar, delikanlılar, söz yüzünden katil olan, bir kahve yüzünden kardeş kanına giren, mertlik davasından gezen yiğitler! Ne duruyorsunuz? İzmir’e!..” Konya’da çıkan *Öğüt* gazetesi daha ileri gider: “Düşman can evinize girerken dükkânında çalışan, bir daireye yerleşen, evlerine gizlenen ey vefasız çocuklar! Size hitab ediyor ve diliyoruz ki; girdiğiniz deliklerden çıkın. Azıklarınızı alın, erlik alanına, Hak yoluna gidin. Yoksa daha fazla sabredemeyip gazetemizde sizleri teşhir edeceğiz.” (Arabacı, 2003:12–15).

Ankara’da Hâkimiyet–i Milliye: Ankara basınının Millî Mücadele döneminde temelini teşkil eden Hakimiyet–i Milliye gazetesi 10 Ocak 1920 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlanmıştır. Gazetenin ilk makalesi Atatürk tarafından yazdırılır. Makale, gazetenin aynı zamanda Millî Mücadelenin amacını belirten bir yazıdır. Millî Mücadelenin resmî sözcüsü niteliğindeki gazete Matbuat ve İstihbarat Umum Müdürlüğü tarafından desteklenmiştir. Ankara’nın merkez olmaya hala aday olduğu, ortada devlet değil kişilerin bulunduğu ve Meclisin henüz açılmadığı düşünülürse, gazetenin içinde bulunduğu güçlükler daha kolay anlaşılabilir. Gazetenin ebadından yazar kadrosuna, teknik olanaklarından dağıtım ağına kadar her şeyi dönemin şartları gereği kısıtlıdır. Gazete savaşlarla birlikte gelişme gösterir. Savaşlar günü gününe takip edilmektedir. Orta bölüm cephe haberlerine ayrılmıştır. Verilen haberlerde dikkat edilen nokta, olağanüstü günler yaşayan halkın moralini yüksek tutmak, Yunanlılarla ilgili sorunları da gündeme getirerek halka ümit aşılacaktır.

Gazete savaş dönemlerinde savaş haberlerini cephe cephe vererek halkı aydınlatmış, olumsuz zamanlarda dahi Ümit kırıcı haber yapmamıştır. Örneğin Meclisin taşınması tartışmalarının yapıldığı, bazı bakanlıkların Kayseri’ye gittiği bir dönem olan Sakarya’da olumsuz haberlere rastlanılmaz. Haberler resmi tebliğlerin ve Anadolu Ajansı’nın direktifleri doğrultusunda oluşturulmaktadır. Savaş dönemlerinde cephe haberleri resmi tebliğlerden biraz daha fazladır. Fazlalık ise toplumsal birliği sağlamada kullanılan bir araç olarak görülmektedir (Ayhan, 2005:178–182).

Erzurum'da Albayrak, Varlık: Zor günlerde doğunun gürleyen sesi olan *Albayrak*, aslında 1913 Mart'ında devrin iktidar partisi olan İttihat ve Terakki Cemiyeti tarafından Erzurum'da çıkarılmıştır. Sadece Albayrak adını taşıyan, sadece haftada Pazar ve Perşembe günleri çıkan gazete değildir. Aynı adda bir de ilkokul bulunmaktadır. Rus işgali üzerine gazete kapanır. Birinci Dünya Harbi sonunda işgalcilerin çekilmesi üzerine tekrar yayınlanmaya başlanır. Fakat bu defa yayıncısı da, yayın çizgisi de değişmiştir. Anadolu'da toplanan otuz civarındaki kongrelerden birisi olan II. Ardahan Kongresi, Doğu Anadolu'nun geleceği ile ilgili kararlar almıştır. O doğrultuda Kars'ta Cihangirzâde İbrahim Bey başkanlığında geçici bir hükümet kurulmuş, Kafkasya havalisi İslâm orduları kumandanlığına da Ferik Fahri Nuri Paşa seçilmiştir. Rusların çekildiği, Ermenilerin tehdidine açık tutulan bu topraklarda yöre halkı vatanını, varlığını korumayı üstlenmiştir. İşte o geçici hükümet, ordu kumandanı seçtiği askere aynı zamanda *Albayrak*'ın yönetimini de verir. Nuri Paşa gazete işlerini Miralay Halit Bey'e havale eder. Asker olan Halit Bey de gazete işlerini Süleyman Necati'ye bırakır. Genç, zinde bir aydın olan Süleyman Necati, Konya Hukuk Mektebi'nden mezun vatansever birisidir. Gazeteyi ilkokulla birlikte yürütür. Millî Mücadele düşüncesinin fiilen destekçisi olan gazete ilkokul, harf (hurufat) kasaları, baskı makinesi, Erzurum Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti aynı handadır. Önceleri *Envâr-ı Şarkıyye* matbaasında basılırken, kendi matbaasını edinmiş, Ruslar işgal sırasında o matbaayı götürmüşler ama 1919'da geri çekilirken bırakılan bir Rus matbaası bulunarak yeniden basılmaya başlanır. *Albayrak* başlığının hemen altında “Vilâyat-ı Şarkıyye Ermenistan Olamaz!” ibaresi bulunmaktadır. *Albayrak* bu ikinci dönem yayını 1921 yılına kadar sürdürür. O sıralar yukarıda belirtildiği üzere Süleyman Necati, birinci dönem Erzurum milletvekili olarak Ankara'ya gitmiştir. Gazeteyi çıkarma işini ilkokulda öğretmenlik yapan 24 yaşlarındaki genç ama dört yıl savaşmış, esir olup-kurtulmuş Müştak Sıtkı ile Süleyman Necati'nin kardeşi Mithat çıkarmaktadır. Mithat ile Sıtkı hocanın yolları ayrılır. Sıtkı ilkokulu, Mithat da gazeteyi alır. Sadece yayın politikasında değişmeler olmuş, Süleyman Necati'nin gönderdiği yazılar bile yayınlanmaz hale gelmiştir. Ülkede “dördüncü” durumda olan gazete, Kâzım Karabekir tarafından kapatılır. Sebep olarak çeşitli nakiller bulunmaktadır. Bunlardan önemlisi, gazetenin millî bütünlükten ziyade, yöresel özerkliği savunur olması, ya da Doğu'daki ordu

subaylarının Ruslara silah sattığı iddiası, 1921 ayaklanmasını bastıran Nurettin Paşaya yönelik tenkitler yapılması, elli imzalı Mustafa Kemâli suçlayan telgraf çekiyor, *Albayrak* yazarları Bakû'de toplanan kongreye katılarak bolşevizmi savunması, Mustafa Suphi'nin başını çektiği Türkiye İştirakiyyun Cemiyetine üye olmaları... Mithat'ın tevkifi üzerine gazete kapanır. TBMM'nde uzun uzun tartışılan *Albayrak* yerine, Kâzım Karabekir askerî matbaada Feyzullah adlı bir şaire *Varlık* gazetesini çıkarttırır. Ağustos 1921'de çıkmaya başlayan *Varlık*'ın ömrü kısa sürer (Arabacı, 2003:12–15; Coşar, 1962:8; Duman, 2000:3–95).

İzmir'e Doğru Balıkesir'de ve millî kuvvetlerin idarecileri elinde olan bir gazetedir. Tirajı sadece 2 bindir. Fakat bu, okunma oranını göstermez. Çünkü her köye bir–iki adet gönderilen gazete, akşam olunca ocak başına toplanan köylülere içlerinden okur–yazar biri tarafından okunmaktadır. Merakla, heyecanla dinlenen yazılarda, Yunan işgalinin getirdiği kötülükleri, uçaklarının tahribatını, masum insanların ırz ve namusunun kurtarılması gerektiğini, millî bir direnişin Yunan'ı sürüp çıkaracağını, bunun için bir kuvvet kurulması gerektiği yolunda güçlü telkinler bulunmaktadır. Bundan sonra köylere gelen ve millî kuvvetlere katılmak üzere asker toplayan subaylar hazır bir ortam bulmaktadırlar.

Mütareke Dönemine doğru, İttihad'la irtibatlı bir yayın örneğini Celâl Bayar anlatır. İttihat ve Terakki'nin ileri gelenlerinden Dr. Nazım Bey, 1918 yılı yazında İzmir'e gelir. Bayar, İzmir Valisi Rahmi Bey'le birlikte Halka Doğru Cemiyeti'ni kurmaya karar verirler. Bunun için 20.000 lira toplanıp bankaya yatırılır. Yeni cemiyetin mutemet ve sandık emini Halep Valisi Tefik Bey, Umumî Kâtibi Bayar'dır. *Halka Doğru* adıyla bir dergi çıkarırlar. Müdürü de Bayar'dır. İzmir vilâyetindeki okul ve öğretmenlere bedava dağıtılan dergi, ancak sekiz sayı çıkarılabilir. 30 Mart 1919'da, bu süreli yayın, Türk Ocağı gibi İttihat ve Terakki ile irtibatlı görülerek kapatılır. Cemiyetin paraları da zorla alınarak Öksüzler Yurdu'na verilir (Arabacı, 2003:12–15).

Bu dönemin belli başlı gazeteleri şunlardır: Sivas'ta İrade-i Milliye, Ankara'da Hakimiyet-i Milliye, Yeni Gün, Konya'da Babalık, Öğüt: Balıkesir'de İzmir'e Doğru, Kayseri'de Adana'ya Doğru, Adana'da Yeni Adana, Antalya'da Anadolu, Trabzon'da İstiklâl, Erzurum'da Albayrak, Varlık.

2.1.3. Millî Mücadele döneminde Mustafa Kemâl ve Yerel Basın

Mustafa Kemâl'in basınla ilgisi öğrencilik yıllarından gelmektedir. Ayşe Afetinan'ın kendisinden dinleyerek kaleme aldığı hatıralarına göre, daha askerî okul öğrencisi iken gazete çıkarmaya heves eden birisidir. Gizlice de olsa fikirlerini teksir ederek çoğaltılan gazetelerle arkadaşlarına okutarak yaymıştır. Samsun'a çıkmadan önceki aylarda, İstanbul'da bizzat *Minber* adlı bir gazete çıkarmağa teşebbüs etmiştir. (Afetinan, 1984: 289). Kasım 1918'den itibaren İstanbul'da çıkmaya başlayan bu gazetede, **Hatib** imzasıyla çıkan yazıların kendisine ait olduğu ifade edilmektedir (Duman,2000:III/315; Arabacı, 2003:12–15).

M. Kemâl'in gazeteciliği, İstanbul'dan ayrıldıktan sonra bitmemiştir. Aksine Anadolu harekâtında en önemli vasıta olarak gazeteleri değerlendirmiştir. Artık subay olmaktan dolayı müstear ad kullanmaya gerek yoktur. Ama genelde, ya yazıları bizzat dikte etmiş ya da telkin ettiği doğrultuda yazıların yazılmasını emretmiştir. Erzurum Kongresinden sonra bu şehrimizden ayrılmadan önce *Albayrak* gazetesi ile ilgili yönlendirme tarzı dikkat çekicidir. 28 Ağustos 1919 gecesi ve ertesi gün Sivas yoluna çıkılacaktır. Gece toplantısında gazetenin sahibi olan Necati Bey de bulunmaktadır. M. Kemâl özellikle manda ve doğu illerimizin Ermenilere verilmesi konusunu dile getirir. Bu konudaki vesikaları okutur. Heyecan ve öfke yükselmiştir. “Yıldırımı vurulmuşa dönen” Necati Bey: “Paşam, hepimiz, bütün Erzurumlular, şarklılar ölmeden, böyle bir şey tahakkuk ettirilemez” der. Uzun uzun manda fikri aleyhinde konuşur ve “bu konuda bütün havali içinde şahsen çalışarak aydınlatma ve uyarıda bulunacağına” söz verir (Kansu,1988:I/191). Wilson'cu, mandacıların gülünç gerekçeli telkinlerine karşı bir Dadaş direnişi uyandırılmıştır.

Mustafa Kemal Sivas'ta da gazeteler ile yakından ilgilenir. Kongrede, *İradei Milliye* adıyla bir gazete çıkarılması düşünülmüş ve 14 Eylül'de gazete çıkmaya başlamıştır. Kasım 1919'da Ankara'ya yolculuk hazırlıkları (yol parası, lastik, benzin vb.) hakkında görüşmeler yapılırken kapı vurulur ve Hakkı Behiç elinde birkaç kâğıtla içeri girer. Kâğıtlar, “bazı tamimlerle *İradei Milliye* gazetesine (ait) bir makale”dir. Bunlar okunur (Kansu,1988:I/483). Yayınlanması için artık bir sakınca kalmamıştır. Benzeri bir tavrın Ankara'da *Hakimiyeti Milliye*'nin çıkarılması yayını sırasında devam etmiştir. Sivas'ta iken nasıl *İradei Milliye*, Kuva-yı Milliye'nin sesi

durumunda ise, Ankara’da da *Hakimiyeti Milliye* resmî gazete gibidir. İsminden yöneticisine, yazılacak yazılardan yazarlarına varıncaya kadar seçilerek, bizzat Mustafa Kemâl tarafından zaman ayrılıp ilgilenilerek ya da bilgisi dahilinde çıkarılmıştır (Bk. Kansu,1988:II/503 vd).

Basın hakkında görüşlerini bildiren cümleleri, Mustafa Kemâl bizzat kendisi Afetinan’a yazdırmıştır (1930). Cumhuriyet devri ve hemen ertesi yıl Cumhuriyetin ilk Basın Kanununun kabul edileceği düşünülürse önemli olan cümlelerin aynen okunup anlaşılmasında yarar bulunmaktadır. Zira basın hürriyetinin sınırlarını bildiren ifadeler, yasal ve bürokratik yapının uygulamada, o özü yeterince kavrayamadığını ortaya koymaktadır:

“Matbuatın, umumî hayatta ve Cumhuriyetin terakkiyat ve tekâmûlatında haiz olduğu vazifeler yüksektir. Matbuatın tam ve vâsi hürriyeti, hüsnü istimal etmesi hususu nazik olduğu kayda şayandır. Her türlü kanuni kayıtlardan evvel, bir sahibi kalem, ilme, ihtiyaca ve kendi siyasî telâkkilerine olduğu kadar, vatandaşların haklarına ve memleketin –her türlü hususî telâkkîlerin fevkinde olan– yüksek menfaatlerine de dikkat ve hürmet etmek manevî mecburiyetindedir. Bu mecburiyettir ki; umumî intizamı temin edebilir. Maahaza, matbuat serbestisinden meydana gelecek fenalıkları ortadan kaldıracak müessir vasıta, asla mazide olduğu gibi, matbuat hürriyetini bağlayan bağlar değildir. Bilâkis matbuat hürriyetinden tevellüt edecek mahzurları izale vasıtası, yine binnefis matbuat hürriyetidir.” (Afetinan, 1984:290).

Türk gazetecilik tarihinde yerel basının belki de en fonksiyonel olduğu zaman dilimi Millî Mücadele dönemidir. En önemli bölgeleri düşman işgaline uğramış ve diğer kısımlarında da bir ölüm kalım mücadelesi verilen bir ülkede en ilkel koşullarla faaliyet gösteren basının, tam bir hüviyete kavuşamayacağı aşikardır. En temel baskı malzemelerinin bile bulunmadığı Anadolu illerinde her çeşit yokluğa rağmen bir iki sayfa da olsa gazeteler yayınlanmış ve Anadolu halkının birlik ve beraberliğini sağlama çabaları sürdürülmeye çalışılmıştır. Dönemin şartları ağırdır. Elle dizilip, elle çevrilen pedallı baskı makinelerinde basılırlar. Gazete kağıdının bulunmadığı zamanlarda, bir yüzü parlatılmış diğer yüzü mat helva kağıtları kullanılır. Bazen matbaada bazen de tren vagonlarında basılır. Karşılaşılan bunca engel, Anadolu

basınının vatan müdafaasında aştığı kolay engeller gibidir. Kutsal bir hedefe yönelmiş olmanın verdiği bir coşkunluk vardır. İstanbul basınının sansür yüzünden görevini tam olarak yerine getirememesi; Anadolu basını, Milli Mücadelenin “ateşli sesi” konumuna getirir ve “basın tarihinde ilk defa yerel basın, merkezi basının önüne geçer”.

Basın tarihi açısından Millî Mücadele dönemine kadar ikinci sınıf bir yapılanma içinde olan Anadolu basını, İstanbul’un işgali ve Anadolu’da yeni bir siyasal yapılanmanın ortaya çıkmasıyla birlikte gerçek gücüne ulaşmıştır. Basın tuttuğu taraflılık ve ideolojik yapılanma ile baştan sona Ankara’nın takip ve destekleyicisi olmuştur. Yerel basın böylelikle o zamana kadar hiç ulaşmadığı tiraj ve etkinliğe ulaşmış toplumsal yapının yeniden oluşturulmasında ana etkenlerden biri olmuştur. Bu konuda Matbuat ve İstihbarat Müdürlüğü ve Anadolu ajansının desteği önemlidir. Bu iki kurum istihbarattan halkı bilgilendirmeye, gazetelerin dış haberlerinin tedarikinden yabancı gazetelerde çıkan haberlerin çevrilmesine kadar bir çok konuda gazetelere yardımcı olmuşlardır. Millî Mücadele basını sadece İstanbul basını ile değil Yunan, İngiliz basını ve propagandasına karşı da durmaya çalışır. Propaganda açısından zor durumda olan Anadolu hükümeti bu dönemde yerel basından faydalanmış, yerel basın ise devletin desteği ile gelişme imkanı bulmuştur. Toplumun bütünleşme aracı olarak yerel basın genel politikanın halka duyurulması, halkın miting ve diğer olaylara katılımı gibi konularda önemli görevler üstlenmiş, mevcut durumların tartışılması siyasi ve askeri gelişmelerin halka duyurulması konusunda büyük rol oynamıştır.

Yerel basının gelişim süreci ile ilgili yazılanlar, özellikle de Milli Mücadele dönemi, yerel basının şimdiki durumu tatmin edici bulunmadığı için, geçmişini doyurucu bir şekilde yeniden kurgulamayı amaçlamamaktadır. Geçmiş dönemi, esas olarak yeniliği dışlayıcı bir etken olduğu için, şimdinin kalıbı olarak ele almayı da amaçlamamaktadır. Özellikle Millî Mücadele dönemi ile ilgili anlatılanlar yerel basının etkinlik düzeyini göstermesi bakımından önemlidir. Bu etkinliği yalnızca dönemin olağanüstü koşullarına bağlamanın tam anlamıyla doğru olmadığı düşünülmektedir. Yerel basınının misyonunu en iyi şekilde yerine getirmeye çalıştığı noktasında kuşku duyulmaması gerekir. II. Meşrutiyet sonrası gelişim süreci incelendiğinde; yerel basının yerel sorunlara eğilen, toplumsal taleplere cevap veren

bir içerik oluşturma gayreti içinde olduğu görülecektir. Zengin bir içerikle okuyucu karşısına çıkmanın altında, siyasi nedenlerle çıkarılan gazetelerde görüldüğü gibi, parti düşünce ve taraftarlığını yerelleştirme çabası yatsa da bu açıdan bakıldığında bile, günümüz yerel gazeteciliği ile ilgili çıkarılacak önemli dersler vardır. Bir diğer önemli nokta ise, yerel basının daha çok siyasi nedenlerle geliştirildiği noktasıdır. Yerel basına öncülük ettiği gerçeği ile birlikte, Vilayet Gazeteleri ile başlayan ve II. Meşrutiyet sonrası artarak devam eden bu ilgi Millî Mücadele ve sonrasında da devam etti. Yerel Basın Tek parti döneminde gerçekleştirilen yasal değişikliklerden etkilendi. Buldukları yörelerde gazete çıkarmak isteyenlere en yüksek mülki amire beyanname verme zorunluluğu getiren 1931 Matbuat Kanunu ve basını siyasal iktidarın mutlak hakimiyetine sokan 1938 Basın Birliği kanunu bu bağlamda ele alınabilir. Çok partili siyasal yaşama geçiş sürecinde II. Meşrutiyet'in ilk yıllarını çağrıştırır nitelikte bir çok gazete yayın hayatına atıldı. İktidara geldiğinde basın özgürlüğünü sağlayacağını vaad eden Demokrat Parti iktidara gelir gelmez hızlı bir biçimde bir basın kanunu tasarısı hazırladı. Çıkarıldığında oldukça demokratik olan bu yasa, sonradan yapılan değişikliklerle maalesef anti-demokratik bir hal aldı. Etkisini özellikle muhalif basın üzerinde hissettiren ilân sıkıntısı ise, İsmet Paşa'nın deyimiyle batı cephesinin vefakar arkadaşı olan *Babalık* örneğinde olduğu gibi, gazetelerin ekonomik sıkıntı yaşamasına neden oldu. Demokrat Parti'ye karşı bir yayın politikası izleyen gazeteler için ilân ve reklâm sıkıntısı kaçınılmazdı. Nitekim *Babalık* ilân sorunu nedeniyle yayınını uzun süre devam ettirememiş, ekonomik zorluklar nedeniyle 1952 yılında kapanmıştır (Önder, 1999:23).

2.1.4. Cumhuriyetin İlk Yıllarından Günümüze Kadar Yerel Gazeteler

Milli Mücadeleden sonra ortada ağırlıklı olarak iki başlıklı bir basın kalmıştır. Bu güçlü deneyim ve bilgi birikimiyle İstanbul basını ve yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara ve onun tarafından desteklenen basındır. Başlangıçta Ankara basını, İstanbul'da hakimiyetini kuramamıştır. Ordular İzmir'e girdikten sonra Ankara'da çıkmakta olan gazeteler kapanmaya başlamış, İstanbul gazeteleri Ankara'ya gelmeye başlamışlardır. İstanbul gazeteleri Ankara'da temsilcilikler açmaya başlamışlar, buradaki gazeteciler ise temsilcilikler almışlardır (Şapolyo, 1969:204). Milli Mücadele ile ön plana çıkan ve işgal edilmeyen yerlerde gelişerek halkı bilinçlendirmeye çalışan yerel basın tahtını tekrar İstanbul'a

bırakmıştır. Türk gazeteciliğinin, tam hürriyet içerisinde geçirdiği zamanlardan biri de Cumhuriyet'in İlanı'ndan İstanbul İstiklal Mahkemesi'nin kuruluşuna kadar geçen süreçtir. Ankara Hükümeti siyasal sistemin adını koyarken karşılaştığı hilafet konusu üzerine kurulan mahkeme aynı zamanda gazetecilere bir göz dağı olmuştur. Böylece Anadolu'da basın hiçbir zaman kurlsız ve kendi başına bırakılmayacağı hissettirilmek istenmiştir (Güz, 1991:98–111; Kabacalı, 1990:111; Şapolyo, 1969:220). İstiklal Mahkemesi'ni, Terakkiper Cumhuriyet Fırkası ve doğuda Şeyh Sait isyanları izler. Hem Parti denemesinde hem de Şeyh Sait isyanında basın ciddi yaralar almıştır. Muhalif gözüken basının üzerine gidilmiş, iktidar tarafından sürekli olarak baskı altında tutulmuş, İstanbul basınının bazı yazarları doğu da İstiklal Mahkemeleri'ne çıkarılacak kadar ileri gidilmiştir (Güz, 1991; Kabacalı, 1990).

Anadolu'da basını etkileyen bir başka gelişme ise 1928 harf devrimidir. Özellikle bu durum, yerel basını ulusal basına göre daha fazla etkilemiştir. Zaten okuyucu ve diğer desteklerle yaşam savaşı veren basın, teknik nedenler ve okuyucunun hazır olmaması nedeniyle yok olma sürecine girmiştir. Sadece devletin desteğinde çıkan ve yeterli sermaye birikimine sahip kişilerin gazeteleri ayakta kalabilmişlerdir. 1930'lu yılların başında Serbest Fırkanın kurulması etkin bir muhalefet aracı olarak Anadolu'da basının tekrar yaygınlık kazanmasına neden olmuş, ancak bu durumda çok uzun sürmemiştir. Basın organları arasında iktidar ile muhalifler arasında hakaretlere varan tartışmalar çıkması, Partinin kapatılması ve Menemen Olayı basının üzerine tekrar gidilmesine neden olmuştur. 1931'de çıkarılan Matbuat Kanunu ile bütün muhalefet susturulmuştur (Güz, 1993: 1–5; Fırat:1995:162). Bu devirden sonra gazetecilik, devrimlerin kökleşmesi için resmi ideolojinin araçlarından biri haline gelmiştir. Özellikle Türk Ocakları'nın kapatılarak, açılan halkevleri ile toplumsal dönüşüm yerel olarak yapılmak istenmiştir. Halkevlerinin çıkardığı dergiler ve CHP'nin desteğinde çıkan gazeteler, resmi söylemin toplumun alt katmanlarına inmesini sağlamıştır. Ankara'da çıkan *Ülkü*, diğer halkevleri dergilerinin öncülüğünü yapmıştır (Güz 1995: 18–19; Fırat 162). Bu süreç Milli Mücadele dönemi *Hakimiyet-i Milliye* gazetesinin diğer gazetelerin öncülüğünü yapmasını çağrıştırmaktadır (Ayhan, 2005:180–181).

Halkevleri ile gelişen durum 1950’de Demokrat Parti’nin iktidara gelmesi ile son bulmuştur. DP iktidara gelir gelmez, ilk icraatlardan biri olarak halkevleri ve dergilerini kapatmıştır. DP ile birlikte Anadolu’da yeni bir yerel gazetecilik furyası başlamıştır. Çok partili siyasal hayata geçilmesi ve siyasal partilerin Anadolu’da örgütlenmesi basında da kamplaşmalar ve gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Aynen II. Meşrutiyet’in başında olduğu gibi bir çok gazete yayınlanmıştır. DP’li gazetelerin yoğunlukta olduğu yerel basın iktidar tarafından da desteklenmiştir. Kütüphane arşivlerinde bu konuda oldukça fazla örnek bulunmaktadır. Her il veya ilçede demokrat, öz demokrat kimliği alan gazeteler çıkmaya başlamıştır (Koyukan, 1995:167). DP döneminde bir taraftan gazetelere destek verilirken, bir taraftan da gazetecilere çeşitli cezalar verilmiştir. DP döneminde 2324 basın mensubu hakkında tahkikat yapıldığı gibi 818 gazetecide çeşitli cezalar almıştır (Şapolyo, 1969:271).

DP iktidarının 27 Mayıs 1960 tarihinde askerler tarafından iktidardan uzaklaştırılarak yöneticilerin Yassıada’ya gönderilmesiyle Türk toplumsal tarihinde yeni bir dönem başlamıştır. 1960 ihtilali devlet hizmetlerinden basının indirimli şekilde yararlanmasını, Basın İlan Kurumu’nun kurulmasıyla resmi ilanları belirli ölçülerde ve eşit olarak dağıtacak kurumsallaşmayı da beraberinde getirmiştir. Aynı zamanda 1961 anayasası toplumda üniversite ve basına özerklik tanımış (Alemdar, 1981:116–117), bunlar sayesinde toplumsal dönüşümün sağlayıcısı olarak bu iki kurum işlevde bulunmuşlardır. Ulusal basının yanında, resmi ilanlarla birlikte basın ciddi olarak ekonomik bir desteğe kavuşmuş, böylece resmi ilan alacak kadar dayanabilen gazete batmaktan kurtulmuştur. Bu yıllar Anadolu’da basının patlama yaptığı yıllar olmuştur. 1964 verilerine göre 66 il ve 138 ilçede, 322 günlük ve 205 haftalık gazete yayınlanmaktadır. Sadece Ankara’da günlük 34 gazete yayınlanmaktadır (Koyukan, 1995:169).

Yerel olanakların merkezi iktidarın yanında artmaya başlaması ve İstanbul’da eskiyen teknolojinin yerel basına transferi bu dönemde gerçekleşmiştir. Böylece yerel basına yeniden bir hareketlenme gelmiş, yerel siyaset, yerel tarih tefrikaları ve sanat sayfaları yerel basının ürün çeşitliliğine katkıda bulunmuştur (Fırat, 1995:163).

1960’lı yıllar haberleşme araçlarının yeniden düzenlendiği, yeni bir yaklaşımla ele alındığı ve haberleşme araçlarının sorunlarına değinildiği dönemdir. Yeni

düzenlemeler birlikte basında kısıtlayıcı bir takım kanunlar ortadan kaldırıldığı gibi basınında kendi kendini denetlemesi için özdenetim mekanizması işletilmeye başlamıştır (Demir, 2004:148). Ancak basının geniş hürriyetleri çok geçmeden yeni askeri hareketla durdurulmuştur. 1971 muhtırası ile birlikte, özerkleşen kurumların başında olan TRT, haberleşme sistemi ve bağımsız toplumsal gelişmeye katkıda bulunacak araçlar tekrar devletin siyasal egemenliği altına girmiştir (Alemdar, 1981:118).

70'li yıllar Anadolu basınının çöktüğü yıllar olmuştur. İstanbul basınının Anadolu'da örgütlenmesini tamamlaması, renkli fotoğraflı yayınlarını artırarak okuyucuyu çekmesi, üstelik yerel baskılar yapacak durumda olması yerel basının işlevlerinin yön değişimine neden olmuştur. Yerel basın yerel aydınlar tarafından halkın dönüşümünü sağlayan araçlar değil, İstanbul'un güdümünde ve yerel siyaset ağlarının aracı olma yönünde yaşadığı süreçleri daha da çok yaşamaya başlamıştır (Fırat, 1995:163). Sıkıyönetimin ilan edilişiyle birlikte bir çok gazete ve gazeteci yine sorun yaşamıştır. Ancak 80'e kadar geçen bu sürede pek çok dava açılmasına rağmen çok sayıda gazeteci ve yazar mahkum olmamış, beraat etmişlerdir. Bu davalar 12 Eylül 1980'den sonra mahkumiyetle sonuçlanmıştır (Kabacalı, 1990:209; Ayhan ve Demirsoy, 2005:131–134). 80'den sonra Türk toplumu yeni bir sürece daha dahil olmuştur. Bu süreç liberal ekonominin tüm devlet ve bireyler tarafından benimsenmesi ve gündelik hayatta yer bulmasıdır. Bu dönüşüm her alanı etkilediği gibi yerel basını da etkilemiştir. Bu durumu Bali, tarz-ı hayattan life style geçiş olarak tanımlar. Artık yeni seçkinler, yeni mekanlar, yeni yaşam tarzları ve yeni üretim ve tüketim kalıpları vardır (Ayhan ve Demirsoy, 2005:131–134). Doksanlı yıllarda basın sektöründe tekelleşme hakim olmaya başlamış, gazeteci patronun yerine işadamı patron kimliği geçmiştir. Ulusal basın Bab-ı Ali'den İkitelliye, medya plazalara taşınmıştır (Bali, 2005:205). 90'lı yıllar Türkiye'de yayınlanmakta olan gazetelerin % 46'sının 1980'den sonra kurulmuş olması dikkat çekicidir (Koyukan, 1995:170). Bu olgu bize yerel basının 80 sonrası yeniden yapılanmaya gittiğini göstermektedir. (Ayhan ve Demirsoy, 2005:131–134).

Yerel basın günümüzde de bir çok sorunla karşı karşıyadır. Bu bağlamda bu bölümde ifade edilmek istenen temel düşünce kısıtlı olmakla ve Millî Mücadeleye ağırlık vermekle birlikte, yerel basının gelişim sürecini ve bu sürecin genel şemalarını, günümüzdeki koşulları ve gelecekteki olanaklarıyla ilgili olduğu düşüncesiyle ortaya koymaktır.

2.2. Türkiye’de Yerel Televizyonların Gelişimi

Türkiye’de yerel televizyonculuk özel televizyonculuğun serbest olmasıyla başlamıştır. 1990 yılında Cumhurbaşkanı Turgut Özal, ABD gezisi sırasında bir açıklama yaparak yurt dışından Türkiye’ye yapılacak Türkçe yayınların yasal bir sakıncası olmadığını dış ülkelerden kanal kiralayanların Türkiye’ye yayın yapabileceklerini açıklayarak Türkiye’de özel yayıncılığın önünü açmıştır. 1990 öncesinde Türkiye’de TRT ulusal yayın yapan tek kurumdur.

1 Mart 1990 tarihinde test yayını yapan Magic Box Star 1 kanalı, 7 Mayıs 1990’da günde 5 saat yayına geçmiştir. 1992 yılında ortaklar arasında çıkan sorunlar nedeniyle star 1 televizyonunun adı İnterstar olarak değiştirilmiştir. Sonrasında Show TV, Teleon, Mega 10, TGRT, Kanal 6, Kanal D, HBB, ATV, Flash TV, Samanyolu TV, kanal E, Cine 5 gibi ulusal televizyonlar yayın hayatına başlamışlardır. (Cankaya, 1997: 85–91)

Türkiye’nin ilk yerel televizyon kanalı BRT’dir. BRT’nin kuruluşunda İstanbul Belediyesi icraatlarının halka daha iyi duyurulmasıyatmaktadır.

Birçok kez girişimde bulunulmasına rağmen yasal engeller yüzünden kurulması gerçekleştirilemeyen BRT, yayın hayatına 3 Kasım 1992 tarihinde başlamıştır. Heybeliada, Kınalıada, ve Güngören’deki vericileri ile önceleri uydu kanallarını yayınlayan BRT; Taksim, Beykoz ve Alibeyköy’e de verici yerleştirmiştir.

Maliyeti 45 milyar lira olan televizyonun program giderleri için de 400 milyon lira harcanmıştır. Önceleri Mimar Sinan Üniversitesi Sinema ve televizyon Bölümü stüdyolarından yayın yapmaya başlayan BRT, sonrasında Cemal Reşit Rey Konser Salonu’nun alt katını stüdyo haline getirerek yayınlarını yapmaya başlamıştı. Bazı teknik nedenlerden kaynaklanan sorunlar, canlı yayınlarda yeterince seyirci bulamamaktaydı. Genel Müdür Yılmaz Dağdeviren BRT’yi belediye hizmetlerinin

daha iyi yapılması, vatandaşa daha iyi hizmet götürülmesi ve vatandaşa kent bilincinin aşılması için en önemli iletişim aracı olarak görmektedir. Türkiye'nin ilk yerel televizyonu BRT'de toplam 60 kişi çalışmaktaydı.

İstanbul'da Bostancı–Tuzla arasında, 1992 yılının haziran ayında test yayınlarına başlayan Kartal Maltepe Pendik (KMP) Anadolu Televizyonu, BRT' den sonra kurulan ikinci yerel televizyondur.

Yayıncısından kameramanına, finansöründen program yapımcısına kadar kadrosu amatörlerden oluşan KMP televizyonu, daha çok İstanbul'un Anadolu yakasına yayın yapmayı hedeflemişti.

Yerel haber ve program ağırlıklı ilçe televizyonu olan KMP, yörede yaşayan insanları birbirine tanıtarak, yerel yöneticilere ağırlık veren bir yayın politikası izlemiştir.

İlk yerel televizyonlardan Üsküdar TV, İstanbul'da Üsküdar çarşısı ve çevresine 1 Şubat 1992 tarihinden itibaren amatör olarak yayınlarını yapmıştır. Yayını yapan Tevfik Atabey, ülkenin ilk ve tek televizyon suçlusu olarak 1 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

İstanbul Dışında yerel televizyon olarak Şanlıurfa'da Mustafa Keşkül, Ömer Geylani ve Vahap Yoltay tarafından 30 Haziran 1992 tarihinde Şanlıurfa TV kurulmuştur. 30 milyon liralık harcamayla birkaç video aygıtı, bir iki amatör kamera, 50'şer watlık iki verici ile 12 km'lik alanda yayın yapmıştır.

Siyasi polisin araçlarına el koymasına ve Telsiz Kanunu'na muhalefetten savcılığa verilmesine rağmen Şanlıurfa TV, ekolu acıklı ve elektro bağlamalı türkülerıyla test yayınlarını sürdürmeye çalışmıştır. Bu haliyle Şanlıurfa TV, televizyondan çok radyo istasyonu gibi yayın hayatını sürdürmüştür.

Dikili Belediyesi öncülüğünde kurulan “Dikili TV”, 1992 yazında 7. Yıl Dikili şenliklerini yayınlayarak kuruluşunu gerçekleştirmiştir. İzmir yöresinde geniş bir alana yayın yapmayı hedefleyen “Bakırçay TV”, Karaman'da yayın yapan “Yunus Emre TV” yerel yayıncılıkta akla gelen ilk televizyonlardır. (Yengin, 1994: 152–171)

2.3. Türkiye’de Yerel Radyoların Gelişimi

1980’li yıllarda yerel yönetimler, yasal düzenlemenin olanak tanımamasına karşın radyo–televizyon kurmak için ön hazırlıklarına başlamışlardır. İstanbul Radyo–Televizyon Danışma Komitesi kurulmuş ve komite yaptığı çalışmalarda yerel yönetimlerin radyo ve televizyon yayıncılığı yapmasının bir gereklilik olduğunu vurgulamışlardır. Bunun içinde devlet tekelinin kaldırılması savunulmuştur.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Ankara Büyükşehir Belediyesi yerel radyo ve televizyon kurmak için TRT’ye başvuruda bulunmuşlardır. İstanbul Bakırköy Belediyesi, Bakırköy Belediye Radyosunu (BBR) kurmak için yaptığı çalışmalar, konuyla ilgili düzenlenen basın toplantısında açıklanmıştır.

1989 Mayıs ayında yapılan Belediye seçimlerinden sonra, büyük kentlerde radyo kurma hazırlıklarına girişilmiştir. Büyük kentlerden başka; İzmit ve Bodrum belediye radyoları da uzun süre yayın yapan radyolar arasında yerlerini almayı başarmışlardır. Belediyelerin kurduğu yerel radyolar, vatandaşa belediyenin çalışmalarını duyurmak, belediye halk arasında iletişim kurmak, temizlik, su, yol, trafik, doğanın korunması, gençlik, gürültüyle savaş, işsizlik gibi konularda girişilecek kampanyalarla vatandaşın desteğini sağlamak amacıyla yayın yapıyorlardı.

Üniversitelerin çeşitli birimlerinden yapılan radyo yayınları radyo yayıncılığını zenginleştirmiştir. Özel radyoların yayına başladığı yıllarda, özellikle iletişim fakülteleri radyoları, yayınlarını bu fakültelerde okuyan öğrencileri radyo yayıncılığı anlamında yetiştirmek amacıyla yapıyorlardı.

1990’lı yıllara gelindiğinde, TRT’nin elinde bulunan radyo istasyonlarından başka; kamu kuruluşlarının yönetimindeki radyo istasyonları da yayınlarını sürdürmekteydi. Kuruluş maliyetinin televizyona göre düşük olması, 1992 yılından başlayarak radyo istasyonu sayısını hızla arttırmıştır.

Radyo yayıncılığında yaşanan bu fiili durum, bir süre sonra devlet tarafından engellenmek istenmiştir. Nisan 1993’te, Ulaştırma Bakanlığı’nın yurt içinden yayın yapan radyo ve televizyonları kapatma kararına, ülke genelinde tepki gösterilmiştir. İçişleri Bakanlığı valiliklere gönderdiği genelgede; özel radyo ve televizyonların 2813 sayılı Telsiz Yasası, 2954 sayılı Radyo Televizyon Yasası ve 3517 sayılı radyo ve TV istasyonlarının PTT Genel Müdürlüğü Tarafından Kurulması ve İşletilmesi

Hakkındaki Yasa gereğince kapatılmalarını ve gerekli işlemlerin yapılmasını istemiştir. Yurt genelinde 500'den fazla radyo istasyonunun kapatılması kararı toplum tarafından “siyah kurdela” ve “siyah bant” takılarak protesto edilmiştir.

İçişleri Bakanlığı'nın bu genelgesinden sonra, Radyo Televizyon Sahipleri ve Yayıncıları Derneği ortak bir bildiri yayınlayarak, derneğe üye yaklaşık 200 radyodan bu bildiriye yarım saatte bir okumuşlardır. Bildiride radyo yayıncılığı ile ilgili yasal düzenlemenin iki yıldır gecikmiş olmasının sorumlusunun yayıncılar ve dinleyiciler olmadığı vurgulanmıştır. TBBM'nin ivedi bir şekilde Özel radyo ve TV yayıncılığı ile ilgili bir yasa hazırlanması istenmiştir. Özel radyoların demokrasinin ve çok sesliliğin gereği olduğu vurgulanmıştır.

Yurt içinden yayın yapan radyo ve televizyonların kapatılması, 1982 Anayasasının 133. maddesinde yapılan değişikliğe kadar sürmüştür. (Cankaya, 1997: 80–83).

3. Kayseri’de Yerel Medyanın Gelişimi Süreci

3.1. Kayseri Basınının Gelişimi ve İlk Gazeteler

3.1.1. Erciyes Gazetesi (1910–1911)

Kayseri’de gazetecilik 1910 yılında Matbaanın Kayseri’ye gelişiyle başlamıştır. Turanlı Yunus Bekir Beyin müdürlüğünde “*Erciyes*” gazetesi, Türkçe olarak, yayın hayatına 29 Ağustos 1910 tarihinde başlamıştır. “*Erciyes*” haftalık olup pazartesi günleri yayımlanmıştır. Yazı işleri müdürü Ahmet Hilmi (Kalaç)’dir. Her sayı 4 sayfa olarak neşredilmiştir.

Resmi bir il gazetesi niteliğinde olan “*Erciyes*”, Ermenilerin çıkardığı Hayg Gazetesi’ne karşı Türk gazetesi kimliği ile yer almıştır. Dili, zamanına göre oldukça sade olan “*Erciyes*”, olaylar karşısında özgür ve açık davranmışlardır. Gazetede bölgesel haberlere ve eleştirilere yer verilmiştir.

“*Erciyes*” toplam 69 sayı çıkmıştır. Aralık 1911 tarihinde yeniden numaralandırılarak dergi şeklinde çıkmaya başlamıştır. “*Erciyes*” Değişik dönemlerde çıkmıştır. Kayseri Basın Tarihi’nde ilk Türkçe gazete olarak yerini almıştır.

3.1.2. Hayg (1910–1914)

Kayseri Ermenileri tarafından, 1910 yılında Ermeni alfabesi ile Ermenice çıkarılmıştır. *Hayg* gazetesi azınlık haklarını savunmak için yayımlanmış bir siyasi yayın organıdır. 1914 yılına kadar yayın hayatını sürdürmüştür.

Hayg'tan başka Kayseri'de *Şepor (Borozan)* ve *Nor Serunt (Yeni Kuşak)* diye iki gazete daha yayımlanmıştır.

3.1.3. Misak-ı Milli (1921–1923)

“*Misak-ı Milli*” Milli Mücadele yıllarında, haftanın altı günün de çıkan siyasi bir gazetedir. Sahibi Dava Vekili Necmettin (Feyzioğlu)'dir. Yazı işleri müdürü ise Nurullah Sami'dir.

Kuva-yı Milliye ile birlikte hareket ederek kurtulmak, özgür ve mutlu yaşamak iradesini haykırmak amacıyla çıkarılmıştır. Gazete Yunan ordularının ve Anzavur çetelerinin yaptığı vahşeti anlatmıştır. Halifeye ve taraftarlarına, karşı tavırlar sergilemiştir.

Milli Mücadele Dönemi, *Misakı Milli*'den farklı olarak Kayseri Basını bütün imkansızlıklara rağmen, kayseri halkının amaç ve heyecanına tercüman olmuş, Mustafa Kemal Paşa'nın yanında yer almıştır. Kayseri halkının milli heyecan ve mücadele azmini ayakta tutarak kamuoyu oluşturmakla kalmamış, Kayserili için Milli Mücadele hareketinin yanında yer almalarını ve bu harekete katkıda bulunmalarını sağlamıştır. (Ecer, 2002: 9).

3.1.4. Kayseri Gazetesi (1914–1924)

Haftada bir Perşembe günleri yayımlanan “*Kayseri*”, Erciyes'ten sonra iki sayfa olarak çıkan bir gazetedir. 10 yıl bağımsız bir sancak olarak yönetilen Kayseri'nin resmi gazetesi olan “*Kayseri*”, 1924 yılında Kayseri il olduktan sonra il gazetesi olarak hayatını sürdürmüştür.

“*Kayseri*” il gazetesi olduktan sonra pazartesi ve perşembe olmak üzere haftada iki gün çıkmaya başlamıştır. Yeni baştan numaralanmıştır. Cumhuriyet döneminde 30 yıla yaklaşan yayını ile Kayseri'de en uzun ömürlü gazetelerden olmuştur. 1928 yılına kadar eski harflerle çıkarılan “*Kayseri*”, bu tarihten kapandığı tarih olan 1952'ye kadar yeni harflerle yayımlanmıştır.

3.1.5. Ülker (1928–....

22 Temmuz 1928 tarihinde eski alfabeye Dört sayfa olarak haftada bir çıkarılan bir gazetedir. Sahibi Mehmet Tevfik (Mülayim), sorumlu müdürü Nuh Naci'dir. Eski alfabeye 1928 yılında 8 sayı çıktıktan sonra, yeni yazıya geçilmesiyle birlikte yaşanan güçlüklerden dolayı gazetenin yayımına ara verilmiştir.

2 Ekim 1959 yılında M. Tevfik'in oğlu Mehmet Mülayim yeni harflerle Ülker'i yeniden çıkarmaya başlamıştır. Günümüzde hala çıkarılan bir gazetedir (Önder, 1972: 12–59).

3.1.6. Kayseri'de Çıkarılan Diğer Gazeteler

Yukarıda adı geçen gazetelerden başka Adana'ya Doğru (1919–1919), Yeni Gün(1921–1921), Sebilürreşat (1921–1921), Cuma (1922–1922), Anadolu'da Ortadoksluk Sedası (1922–1923), Misak (1924–1925), Ata Yolu (1939–1939), Doğru Yol (1945–1946), Halk Sesi (1946–1946), Erciyes Postası I, II, III (1947–1961), Volkan (1949–1949), Orta Anadolu (1949–1949), Gayret (1950–1960), Hakimiyet (1950–1960), Ümit (1951–1951), Büyük Dava (1951–1951), Sesleniş (1951–1951), Sicili Ticaret (1952–1957), Yeni Kayseri (1952–1960), İstiklal (1952–1960), Emmi (1952–1954), Şakacı (1953–1953), Hür Söz (1953–1953), Halk (1953–1953), Bomba (1953–1953), Anadolu (1953–1954), Emmimiz (1953–1953), Bacanak (1954–1955), Pastırmacı (1954–1954), Kayserili (1954–1954), Siyasi Baba (1954–1955), Işık (1955–1955), Pastırmacı Bacanak(1955–1955), Çimdik (1955–1955), Erciyes Telgraf (1955–1960), Haber (1957–1957), Yeni Işık (1958–1960), Ses (1958–1960), Cop (1960–1960), Buğelek (1960–1960) gazeteleri çıkarılmıştır (Önder, 1972: 18–19).

Kayseri'de 1950'lerden sonra çıkarılan Emmi, Şakacı, Emmimiz, Bacanak, Pastırmacı, Kayserili, Siyasi Baba, Pastırmacı Bacanak, Çimdik ve Cop isimli gazeteler mizahi gazeteler olması itibariyle Kayseri Basın Tarihinde önemlidir.

3.2. Kayseri’de Yerel Televizyonların Gelişimi ve İlk Televizyonlar

3.2.1. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Televizyonu (KBTV)

Kayseri Büyükşehir Belediyesi ilk özel televizyonların yayınlarını 1991 yılında Mimarsinan’a kurdukları çanaklar vasıtasıyla Kayseri’ye veriyordu. KBTV, Kayseri Büyükşehir Belediyesi’nde Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü olan Recep Bulut koordinatörlüğünde kurulmuştur.

Önceleri amatör bir kamerayla yola çıkan KBTV’de sonradan profesyonel kamera kullanılmıştır. KBTV 2 Video, 1 kamera, 1 ses mikseri ve 1 görüntü mikseri ile stüdyoya dönüştürülen belediyenin brifing salonunun bir kısmından yayınlarını yapmıştı. Bu stüdyolarda hazırlanan ilk programlar haber programlarıydı. Hazırlanan haber programları link olmadığı için, program saatine yarım saat-bir saat kala Mimarsinan’a götürülüp, Star TV ve Show TV’nin yayınları kesilerek onların frekansından Kayseri’ye veriliyordu.

İlk yayınların halk tarafında yoğun ilgi görmesi nedeniyle, Büyükşehir Belediyesi ihale açarak VTR’ler ve kamera satın alınmıştı. Belediye kendi imkanlarını kullanarak Betecam SP sisteme dayalı olan bir sistem kurmuştu.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Televizyonunda sadece basın müdürlüğünde 3–5 kişi çalışıyordu. KBTV’de sadece belediye hizmetlerini tanıtmaya yönelik yayınlar yapılmıyordu. Daha fazla seyirci için Kayseri’de olup biten ne varsa yayınlarda yerini almıştır. Her siyasi parti temsilcisinin konuşabildiği, tartışabildiği bir ortam sağlanmıştı.

Türkiye’de ilk yerel televizyonlardan biri olan KBTV, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin televizyonculuk girişiminde örnek olmuştur. O dönem İstanbul Büyükşehir belediye başkanı Nurettin Sözen Kayseri’deki televizyonculuğu görünce İstanbul’da böyle bir çalışma başlatmış ve BRT’yi kurmuştur.

KBTV’de sosyokültürel programlar, haberler, siyasi programlar ve müzik programları gibi birçok programlar yapılıyordu.

1994 seçimlerinde Niyazi Bahçecioğlu seçimi kaybettikten sonra belediye başkanlığına Şükrü Karatepe seçilmişti. Yeni yönetim kendisine göre ekip oluşturmuştu. Kısa bir süre sonra yerel idarelerin radyo ve televizyon yayını

yapamayacaklarına dair bir yasa çıkmıştı. Bu nedenle KBTV'nin cihazları da Erciyes Üniversitesine hibe edilmişti. Sonraki dönemde İletişim Fakültesi'nin kurduğu Üniversite Televizyonu'nda bu cihazlar kullanılmıştır. (Bulut, 2006)

3.2.2. Hilal-1 Televizyonu

Fikir olarak Hilal-1 televizyonu, Kayseri'de 1990 yılında, Yönetmen Yücel Çakmaklı'nın hem Türkiye'ye hem de dünyaya yayın yapacak Hilal TV diye bir projesini anlatmasıyla ortaya çıkmıştır. Kayseri'de kurulacak olan televizyonun isminin Hilal-1 olmasının nedeni, Yücel Çakmaklı'nın Hilal adlı televizyonun isim hakkını almış olmasıdır.

Hilal-1 Televizyonu Kayseri Meydanındaki gökdelen diye isimlendirilen iş hanının en üst katında, Erciyes Üniversitesi Elektronik Bölümünde okuyan Musa Haskan tarafından, 1992 yılında döneminin teknolojisini kullanarak kurulmuştur.

“*Haberistan*” adlı haber programıyla yayın hayatına başlayan Hilal-1, yayınlarında muhafazakar bir çizgiyi benimsemiştir. TV'de saat başı haberlere, kadın programlarına ve kültür sanat programlarına önem verilmiştir. Bu bağlamda özellikle muhafazakar kesimden büyük destek görmüştür.

Türkiye'de özel televizyonculuğun yeni kurulduğu dikkate alındığında kalifiye eleman bulmanın çok zor olduğu anlaşılacaktır. Hilal-1 Televizyonu yaşadığı kalifiye eleman sıkıntısını kurum içi eğitimler yaparak ve ulusal televizyonlara ziyaretlere giderek gidermeye çalışmışlardır.

Maddi sıkıntılar nedeniyle zor günler geçiren Hilal-1, Memduh Uzunoğlu'na satılmıştır. Satıldıktan sonra adı Erciyes TV olmuştur. Kısa bir süre sonra Memduh Uzunoğlu da televizyonu Mustafa Eraslan'a satmıştır. (Yıldırım, 2006)

3.2.3. Başak Televizyonu

Başak televizyonu, yurt dışındaki bir fuara gidildiği sırada yabancıların yaptığı naklen yayından etkilenme sonucu 1992 yılının sonlarında kuruldu. Televizyonculuğun Türkiye'de tam anlamıyla bilinmediği dönemlerde kurulan Başak Televizyonu kurulurken Kayseri'de sadece KBB TV vardır.

Başak Televizyonu kurulurken kameralar, tripotlar, ses mikseri ve görüntü mikseri yurt dışından getirilmiş, televizyonun vericisi ise Kayseri'de yapılmıştır.

Başlangıçta 13 kişi ile başlanılan televizyonda çalışmıştır. Televizyon kapatıldığı zaman ise 45 kişi çalışıyordu.

Yayın hayatına ilk olarak haberlerle başlayan Başak TV, 1993 yılında birçok programlar ve canlı yayınlarla kısa sürede tüm gün yayımlara başladı. Programlarda genellikle yerel temalar işleniyordu. Kayseri haberleri, Kayseri türküleri, Kayseri sporu... vs. üzerine programlar yapılmıştır.

Kayseri halkından yoğun ilgi gören televizyon çok ciddi masraflar ve vergi borçları yüzünden 2003 yılında kapanmak zorunda kalmıştır. Kayseri televizyonculuğunda önemli bir yere sahip olan Başak TV, gerek yayın politikası olarak gerekse çalışanları olarak Kayseri medyasına çok şeyler kazandırmıştır. (Biol, 2007)

3.3. Kayseri’de Radyoların Gelişimi ve İlk Radyolar

Kayseri’de ilk yerel radyolar 1992 yılında kurulmaya başlamıştır. Objektif FM, Kayseri FM, Uzel FM, 38 FM ve Anadolu FM Kayseri’de kurulan ilk radyolardır.(Ensari, 1994: 34).

II. BÖLÜM

KAYSERİ MEDYASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ ve SORUNLARI

1. Kayseri Gazeteleri

1.1. Kayseri Gazetelerinin Genel Verileri

Kayseri’de medya organlarının sayısal verilerini belirlemek oldukça güçtür. Bu durum şöyle açıklanabilir: Yerel medya hakkında istatistik olarak tutulmuş bilgiler bulunmamaktadır. Sayısal veriler tahminden ileri gitmemektedir. Ve en önemlisi yazılı kaynakların sayısı oldukça azdır. (Tokgöz, 2001:8).

Kayseri’ye ilişkin yapılan araştırmada elde edilen bilgilere göre Kayseri’de 22 gazete, 19 radyo istasyonu. 5 televizyon kanalı bulunmaktadır.

Kayseri Valiliğinden ve Kayseri Gazeteciler Cemiyetinden temin edilen verilerde medya kuruluşlarının sayıca çok olduğunu gözlemlemek mümkündür. Bir kentteki medya kuruluşlarındaki sayısal çokluk, satış reklam ve ilanların bölünmesine yol açarak yerel medyayı tümüyle olumsuz etkilemektedir (Vural, 1999:165). Medya kuruluşlarındaki ortaya çıkan ekonomik sıkıntılardan dolayı kuruluşlar, teknik kalitelerini yükseltmemekte, kalifiye eleman çalıştıramamakta ve yayın içeriklerini zenginleştirememektedirler (Bodur, 2000:186).

Bu bölümde kullanılan veriler, gazete, radyo ve televizyon yetkilileriyle yüz yüze olarak yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Bu yetkililer bazen yayın müdürü, bazen yazı işleri sorumlusu, bazen de teknik sorumlular olmuştur.

Genel itibarıyla bir izlenim oluşturacak olan veriler, gelirler, tirajlar, sayfa sayıları, içerikler, yazar sayıları, sosyal güvenceler, sarı basın kartı sahipleri, sendikalaşma, kullanılan teknolojiler, ücretler, çalışanların eğitim düzeyleri, cinsiyetleri, görevleri gibi konular değerlendirilmiştir.

Bu bölümün son bölümden farklı olan yanı, son bölümde kullanılan veriler, ankete katılanların verileridir. Ancak bu bölüm sadece yetkililerin verdiği bilgilerden oluşmaktadır.

Tablo 1: Kayseri Gazeteleri

Gazeteler
Büyük Kayseri Gazetesi
Erciyes Gazetesi
Kayseri Akın Günlük
Kayseri Ana Haber
Kayseri Anadolu Haber
Kayseri Deniz Postası Gazetesi
Kayseri Gazetesi
Kayseri Gündem Gazetesi
Kayseri Güneş Gazetesi
Kayseri Haber Gazetesi
Kayseri Hakimiyet 2000
Kayseri Havadis
Kayseri Maç Gazetesi
Kayseri Manşet Gazetesi
Kayseri Meydan Gazetesi
Kayseri Olay Gazetesi
Kayseri Postası Gazetesi
Kayseri Star Haber
Kayseri Ses
Ülker Gazetesi
Yeni Kayseri Gazetesi
Yeni Sabah Gazetesi

1.2. Gelir Kaynakları

Yerel medyanın en önemli gelir kaynakları reklam ve ilan gelirlerinden oluşmaktadır. Bu yüzden yerel medya için ilan gelirleri ve reklamlar hayati önem taşımaktadır.

1.2.1. İlan Gelirleri

Devlet, Basın İlan Kurumu ve valilikler aracılığıyla, hem yerel hem de yaygın basının ayakta kalmasını sağlamak için, bazı resmi ilanları yayınlatarak gazetelere gelir sağlamaktadır.

Çoğu gazetenin yaşamı resmi ilanlara bağlıdır. Günde 1000 gazete satma şartı ile günlük gazetelere verilen resmi ilanlar aynı zamanda gazete sayısını da arttırmasına neden olmaktadır. Ancak bu durumda ilan geliri pastasının alınan payın küçülmesi sağlanmış ve böylelikle yerel gazeteler ekonomik sıkıntılar içine girmiştir.

1.2.2. Reklam Gelirleri

Yerel medyanın gelir kaynaklarından birisi de reklam gelirleridir. Resmi ilan alamayan medya kuruluşları için özel reklam gelirleri hayati önem taşımaktadır. Kayseri medyası yeterli olmasa da özel reklam ve ilan alabilmektedir. Bunda kayseri sanayisinin ve ticaretini gelişmiş olması önemli bir etkidir.

Tablo 2: Gazetelerin gelirleri

Gazeteler	Resmi İlan Geliri	Özel İlan Ve Reklam Geliri	Abone Ve Bayi Geliri
Büyük Kayseri	6000 YTL	3000 YTL	–
Erciyes Gazetesi	2000–7000YTL	–	–
Kayseri Akın Günlük	1000 YTL	1000 YTL	8000 YTL
Kayseri Ana Haber	7000 YTL	1500 YTL	1850 YTL
Kayseri Anadolu Haber	5000 YTL	5000 YTL	–
Kayseri Deniz Postası	5000 YTL	2000 YTL	1000 YTL
Kayseri Gündem	8000 YTL	1000 YTL	1200 YTL
Kayseri Güneş	6000 YTL	–	–
Kayseri Haber	6000 YTL	3000 YTL	–
Kayseri Hakimiyet	7500 YTL	2500 YTL	1500 YTL

Kayseri Havadis	5000 YTL	6000 YTL	–
Kayseri Maç	–	–	–
Kayseri Manşet	Resmi ilan almıyor	1500–2000 YTL	700–800 YTL
Kayseri Meydan	6000 YTL	4500 YTL	2800 YTL
Kayseri Olay	Resmi ilan almıyor	2000 YTL	–
Kayseri Postası	–	–	–
Kayseri Star Haber	–	–	–
Kayseri Ses	–	3000 YTL	3000 YTL
Kayseri Tempo	Resmi ilan almıyor	1500–2000 YTL	600–650 YTL
Ülker Gazetesi	–	–	–
Yeni Kayseri	–	–	–
Yeni Sabah	5000 YTL	5000 YTL	3800 YTL

1.3. Dağıtım

Kayseri’de çıkan gazeteler iki şekilde okuyucuyla buluşmaktadır: bayilikler ve abonelik sistemi. Özel dağıtım şirketi olan “Burçak Dağıtım” sayesinde gazeteler bayilere oradan da okuyucuya ulaşmaktadır. Kayseri’de yayınlanan gazetelerin geneli abonelik yoluyla da dağıtımlarını gerçekleştirmektedirler.

1.4. Tirajlar

Türkiye’de yerel gazetelerin tirajlarını net olarak söylemek çok güçtür. Fakat yapılan araştırmalar neticesinde Anadolu gazetelerinin tirajlarının bölgedeki İstanbul kaynaklı gazetelerin satışlarının çok altında olduğu söylenebilir. Basın İlan Kurumu’ndan alınan rakamlara göre, kayseri gazetelerinin ortalama tirajları 1000–1100 arasındadır.. Bu rakamlar çoğu kez basın ilan kurumundan ilan alabilmek için kağıt üzerinde şişirilmektedir.

Tablo 3: Kayseri’de çıkan gazetelerin tirajları

Gazeteler	Aylık Tiraj	Günlük Tiraj
Büyük Kayseri Gazetesi	31200	1006
Erciyes Gazetesi	35100	1032
Kayseri Akın Günlük	34825	1018
Kayseri Ana Haber	–	–
Kayseri Anadolu Haber	39000	1015
Kayseri Deniz Postası Gazetesi	32500	1006
Kayseri Gündem Gazetesi	35100	1009
Kayseri Güneş Gazetesi	32500	1006
Kayseri Haber Gazetesi	32874	1007
Kayseri Hakimiyet 2000	32059	1050
Kayseri Havadis	36400	1010
Kayseri Maç Gazetesi	38190	1034
Kayseri Manşet Gazetesi		
Kayseri Meydan Gazetesi	33800	1008
Kayseri Olay Gazetesi	–	–
Kayseri Postası Gazetesi	36400	1004
Kayseri Star Haber	34255	1007
Kayseri Ses	–	–
Ülker Gazetesi	36400	1004
Yeni Kayseri Gazetesi	35545	1015
Yeni Sabah Gazetesi	32406	1008

Tablo 4: Kayseri gazetelerinin baskı, abone, bayi satış sayıları

Gazeteler	Baskı Sayısı	Abone Sayısı	Bayi Satış Sayısı
Büyük Kayseri	1200	300	800
Erciyes Gazetesi	2500	1200	–
Kayseri Akın Günlük	1050	400	650
Kayseri Ana Haber	1300	300	700
Kayseri Anadolu Haber	1200	170	900
Kayseri Deniz Postası	1250	300	800
Kayseri Gündem	1200	700	500
Kayseri Güneş	1200	200	900
Kayseri Haber	1500	300	1000
Kayseri Hakimiyet	1250	280	800
Kayseri Havadis	1200	300	800
Kayseri Maç	1500	300	1100
Kayseri Manşet	500	50	400
Kayseri Meydan	1250	300	800
Kayseri Olay	400	200	150
Kayseri Postası	1000	290	650
Kayseri Star Haber	2500	300	2000
Kayseri Ses	–	–	1000
Kayseri Tempo	450	40	300
Ülker Gazetesi	1200	300	850
Yeni Kayseri	1300	300	850
Yeni Sabah	1250	200	715

1.5. Kayseri Gazetelerinin Kuruluş Tarihleri Yayın Periyotları

Özellikle gazete sayısının fazla olduğu ortadır. Kayseri’de gazeteler süreli yayın olarak ve çoğunlukla günlük olarak çıkmaktadır, haftalık çıkan bir gazete de mevcuttur.

Tablo 5: Kayseri’de çıkan gazetelerin kuruluş tarihleri ve yayın periyotları

Gazeteler	Kuruluş Tarihi	Periyodu
Büyük Kayseri	1996	Günlük
Erciyes Gazetesi	17.08.1997	Günlük
Kayseri Akın Günlük	1966	Günlük
Kayseri Ana Haber	1998	Günlük
Kayseri Anadolu Haber	1960	Günlük
Kayseri Deniz Postası	30.12.2005	Günlük
Kayseri Gündem	1994	Günlük
Kayseri Güneş	10.09.2000	Günlük
Kayseri Haber	19.02.2001	Günlük
Kayseri Hakimiyet	30.08.1950	Günlük
Kayseri Havadis	01.11.2004	Günlük
Kayseri Maç	30.08.2004	Günlük
Kayseri Manşet	01.09.2004	Günlük
Kayseri Meydan	20.01.2003	Günlük
Kayseri Olay	27.02.1979	Günlük
Kayseri Postası	1972	Günlük
Kayseri Star Haber	1995	Günlük
Kayseri Ses	01.01.1995	Haftalık
Kayseri Tempo	Ekim 2006	Günlük
Ülker Gazetesi	1927	Günlük
Yeni Kayseri	–	Günlük
Yeni Sabah	1967	Günlük

1.6. Kayseri Gazetelerinin Web Adresleri

Kayseri’de ki gazetelerin yarısı internetten de okuyucularına ulaşmaktadırlar.

Tablo 6: Kayseri’de çıkan gazetelerin web adresleri

Gazeteler	Web Adresleri
Büyük Kayseri Gazetesi	–
Erciyes Gazetesi	www.erciyesgazetesi.com
Kayseri Akın Günlük	–
Kayseri Ana Haber	–
Kayseri Anadolu Haber	www.kayserianadoluhaber.com
Kayseri Deniz Postası Gazetesi	
Kayseri Gündem Gazetesi	www.kayserigundem.com
Kayseri Güneş Gazetesi	www.kayserigunes.net
Kayseri Haber Gazetesi	www.kayserihaber.com
Kayseri Hakimiyet 2000	–
Kayseri Havadis	–
Kayseri Maç Gazetesi	www.kayserimac.com
Kayseri Manşet Gazetesi	–
Kayseri Meydan Gazetesi	www.kayserimeydan.com
Kayseri Olay Gazetesi	–
Kayseri Postası Gazetesi	www.kayseripostasi.com
Kayseri Star Haber	–
Kayseri Ses	www.kayserises.bulteni.com
Ülker Gazetesi	–
Yeni Kayseri Gazetesi	www.yenikayseri.com
Yeni Sabah Gazetesi	–

1.7. Gazetelerin Sayfa Sayısı ve İçerikleri

Kayseri gazeteleri genellikle 8 sayfa olarak basılmaktadır. 4 gazete 8 sayfadan fazla basılmaktadır. Aynı zamanda yerel haber ağırlıklı haber yapan gazeteler, ulusal haberlere fazla yer vermemektedirler.

Tablo 7: Gazetelerin sayfa sayısı, yerel ve ulusal haberlere ayırdıkları sayfa sayısı

Gazeteler	Sayfa Sayısı	Yer-Böl Haber Sayfa Sayısı	Ulusal Haber Sayfa Sayısı
Büyük Kayseri	8	8	–
Erciyes Gazetesi	8	8	–
Kayseri Akın Günlük	10	9	1
Kayseri Ana Haber	8	8	–
Kayseri Anadolu Haber	12	12	–
Kayseri Deniz Postası	8	7	–
Kayseri Gündem	8	8	–
Kayseri Güneş	8	8	–
Kayseri Haber	10	10	–
Kayseri Hakimiyet	8	7	1
Kayseri Havadis	8	8	–
Kayseri Maç	8	6	2
Kayseri Manşet	8	7	1
Kayseri Meydan	8	7	1
Kayseri Olay	8	8	–
Kayseri Postası	8	7	1
Kayseri Star Haber	8	8	–
Kayseri Ses	8	7	–
Kayseri Tempo	8	7	1
Ülker Gazetesi	8	7	1
Yeni Kayseri	10	9	1
Yeni Sabah	8	6	2

1.8. Gazetelerin İçeriklerine Göre Ayırdıkları Sayfa Sayısı

Tablo 8: Gazetelerin içeriklerine göre ayırdıkları sayfa sayısı

Gazeteler	Spor Sayfa Sayısı	Ekonomi Sayfa Sayısı	Magazin Sayfa Sayısı	Reklam Sayfa Sayısı	Diğer (makale, TV...)
Büyük Kayseri	3	1/4	1/8	1	–
Erciyes Gazetesi	1	1	–	1,5	–
Kayseri Akın Günlük	2	1	1	2	3
Kayseri Ana Haber	2	–	–	1	–
Kayseri Anadolu Haber	3	–	–	4	–
Kayseri Deniz Postası	2	1	1	1	1
Kayseri Gündem	2	1	–	2	1
Kayseri Güneş	3	1	–	1	–
Kayseri Haber	3	–	–	1	–
Kayseri Hakimiyet	2	1/2	–	2	–
Kayseri Havadis	3	1/4	–	1	–
Kayseri Maç	4	–	–	1	–
Kayseri Manşet	7	–	–	1	–
Kayseri Meydan	3	1	–	1	–
Kayseri Olay	3	–	–	–	–
Kayseri Postası	3	1/2	Bazen	–	–
Kayseri Star Haber	2	–	–	1	–
Kayseri Ses	1	1	1	2–3	2
Kayseri Tempo	7	–	–	1	–
Ülker Gazetesi	1	1	–	1	–
Yeni Kayseri	3	1/2	1/2	–	–
Yeni Sabah	1	1	–	1	–

1.9. Kayseri Gazetelerinde Çalışanlarının Cinsiyeti

Tablo 9: Gazetelerde çalışanların cinsiyetlerine göre çalışanları sayısı

Gazeteler	Toplam Çalışan Sayısı	Çalışan Kadın Sayısı	Çalışan Erkek Sayısı
Büyük Kayseri	12	1	11
Erciyes Gazetesi	18	3	15
Kayseri Akın Günlük	12	7	5
Kayseri Ana Haber	8	1	7
Kayseri Anadolu Haber	10	3	7
Kayseri Deniz Postası	8	3	5
Kayseri Gündem	15	–	15
Kayseri Güneş	10	2	8
Kayseri Haber	10	–	–
Kayseri Hakimiyet	12	2	10
Kayseri Havadis	9	2	7
Kayseri Maç	10	4	6
Kayseri Manşet	8	1	7
Kayseri Meydan	12	–	12
Kayseri Olay	6	–	6
Kayseri Postası	8	2	6
Kayseri Star Haber	11	4	7
Kayseri Ses	5	1	4
Kayseri Tempo	6	1	5
Ülker Gazetesi	7	3	4
Yeni Kayseri	7	2	5
Yeni Sabah	8	1	7

1.10. Kayseri Gazetelerinde Çalışanlarının Eğitim Düzeyleri

Tablo 10: Gazete çalışanlarının eğitim düzeyleri

Gazeteler	İletişim	Üniv,	Lise	Ortaokul	ilkokul
Büyük Kayseri	–	–	10	2	–
Erciyes Gazetesi	1	11	6	1	–
Kayseri Akın Günlük	–	8	4	–	–
Kayseri Ana Haber	–	2	4	1	1
Kayseri Anadolu Haber	1	2	7	–	–
Kayseri Deniz Postası	–	5	3	–	–
Kayseri Gündem	1	3	10	1	–
Kayseri Güneş	1	2	7	–	–
Kayseri Haber	–	–	10	–	–
Kayseri Hakimiyet	–	5	7	–	–
Kayseri Havadis	–	2	7	–	–
Kayseri Maç	1	2	7	–	–
Kayseri Manşet	–	2	6	–	–
Kayseri Meydan	1	3	7	2	–
Kayseri Olay	–	4	2	–	–
Kayseri Postası	1	3	4	–	–
Kayseri Star Haber	–	2	8	1	–
Kayseri Ses	–	3	2	–	–
Kayseri Tempo	–	–	5	1	–
Ülker Gazetesi	–	4	2	1	–
Yeni Kayseri	–	3	3	1	–
Yeni Sabah	–	1	3	3	1

1.11. Kayseri Gazetelerinde Çalışanlarının Görevleri

Tablo 11: Gazete çalışanlarının görevleri

Gazeteler	Haberde Çalışan Sayısı	Tasarımda Çalışan Sayısı	Yazar Sayısı	Matbaada Çalışan Sayısı
Büyük Kayseri	5	2	2	3
Erciyes Gazetesi	12	1	19 (12 yazar dışarıdan)	5
Kayseri Akın Günlük	5	2	8 (2 yazar dışarıdan)	2
Kayseri Ana Haber	4	2	3 (1 yazar dışarıdan)	1
Kayseri Anadolu Haber	3	2	3 (1 yazar dışarıdan)	2
Kayseri Deniz Postası	6	2	3	2
Kayseri Gündem	8	2	8	2
Kayseri Güneş	7	2	3	–
Kayseri Haber	8	2	4	–
Kayseri Hakimiyet	6	2	15 (5 yazar dışarıdan)	2
Kayseri Havadis	5	1	4 (2 yazar dışarıdan)	–
Kayseri Maç	7	3	7 (2 yazar dışarıdan)	–
Kayseri Manşet	5	3	–	3
Kayseri Meydan	8	3	5	2
Kayseri Olay	4	2	2	1
Kayseri Postası	7	1	6 (2 yazar dışarıdan)	1
Kayseri Star Haber	6	2	4	2
Kayseri Ses	3	1	6 (4 yazar dışarıdan)	2
Kayseri Tempo	5	3	4	3
Ülker Gazetesi	2	2	–	2
Yeni Kayseri	5	2	2	–
Yeni Sabah	5	2	–	–

1.12. Kayseri Gazetelerinde Sosyal Güvence

Tablo 12: Gazetelerde 212 basın yasasına göre çalışanları

Gazeteler	212 No'lu Yasaya Göre Göre Çalışanlar
Büyük Kayseri	8 kişi
Erciyes Gazetesi	8 kişi
Kayseri Akın Günlük	7 kişi
Kayseri Ana Haber	6 kişi
Kayseri Anadolu Haber	7 kişi
Kayseri Deniz Postası	8 kişi
Kayseri Gündem	12 kişi
Kayseri Güneş	7 kişi
Kayseri Haber	7 kişi
Kayseri Hakimiyet	10 kişi
Kayseri Havadis	–
Kayseri Maç	10 kişi
Kayseri Manşet	8 kişi
Kayseri Meydan	12 kişi
Kayseri Olay	3 kişi
Kayseri Postası	8 kişi
Kayseri Star Haber	9 kişi
Kayseri Ses	2 kişi
Kayseri Tempo	4 kişi
Ülker Gazetesi	7 kişi
Yeni Kayseri	6 kişi
Yeni Sabah	7 kişi
Toplam	146 kişi

1.13. Gazetelerin Kullandığı Teknolojiler

Gazetelerin kullandığı teknoloji aynı zamanda onların gücünü ve tirajını da etkilemektedir. Teknolojiye hakim olabilme ve onu etkin şekilde kullanma gücü, yerel basın açısından oldukça önemlidir. Buna karşın Anadolu basınının büyük bir bölümü herhangi bir teknolojik altyapıya gerek duymadan mevcut baskı ve dizgi sistemleriyle gazete yayımlamaktadırlar.(Girgin, 2001:179).

İkinci el olarak ve İstanbul basınının terk ettiği makineleri ucuza satın alan yerel basın, teknoloji çöplüğüne dönüşmüştür. Yerel basında tip o baskı ile yayımlanan gazetelerin baskı makinelerinin yaşları ortalama olarak 50–75 arasındadır. (Kayacan, 1996:413)

Kayseri’de basınının sahip olduğu teknolojiye bakılırsa diğer illerde çıkarılan gazetelere nazaran önde sayılabilir. Kayseri’de Bütün gazeteler ofset baskı yapmaktadır. Bir çok gazetenin kendi matbaası vardır. Dijital fotoğraf makineler, bilgisayarlar ve tasarımda kullanılan programlar, internet bağlantıları ve ajans abonelikleri ile teknoloji yakalanmaya çalışılmıştır.

Tablo 13: Gazetelerin kullandığı teknolojiler

Gazeteler	Sahip Olduğu Teknoloji	Baskı Tekniği	Kullanılan Programlar
Büyük Kayseri	1974 Roland 57x82 matbaa, 2 dijital fotoğraf makinası, 6 bilgisayar, internet bağlantısı,AA ve İHA aboneliği	Düz ofset 4 renk	Quarak, Photoshop
Erciyes Gazetesi	Harris 1988–çift bobinli– 6 dijital fotoğraf makinası, 15 bilgisayar, internet bağlantısı,AA ve İHA aboneliği	Web ofset 8 renk	Quarak, Photoshop, freehand
Kayseri Akın Günlük	Kendi Matbaası, 4 dijital fotoğraf makinası, 8 bilgisayar,internet bağlantısı,AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Quarak, Photoshop, Corel

Kayseri Ana Haber	Haydelberg matbaa, 2 dijital fotoğraf makinası, 6 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Quarak, Photoshop, Corel
Kayseri Anadolu Haber	Kandi Matbaası, 3 dijital fotoğraf makinası, 13 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Quarak, Photoshop, Corel, freehand
Kayseri Deniz Postası	Roland-196872x84 matbaa makinası,3 dijital, 1 analog fotoğraf makinası, 8 bilgisayar,internet bağlantısı,AA ve İHA aboneliği	Düz ofset Tek renk	Quarak, Photoshop
Kayseri Gündem	Matbaa, 2 dijital fotoğraf makinası, 8 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Photoshop, Corel
Kayseri Güneş	3 dijital fotoğraf makinası, 6 bilgisayar,internet bağlantısı,AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Quarak, Photoshop, Corel
Kayseri Haber	2 dijital fotoğraf makinası, 8 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Quarak, Photoshop, Corel
Kayseri Hakimiyet	Roland 70x100 1978 matbaa 4 dijital 2 analog fotoğraf makinası, 8 bilgisayar,internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Quark
Kayseri Havadis	3 dijital fotoğraf makinası, 5 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset 4 renk	Quark
Kayseri Maç	Kandi Matbaası, 5 dijital fotoğraf makinası, 6 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset tek renk	Quark, Photoshop

Kayseri Manşet	Roland 1974 57x58 matbaa, 4 dijital fotoğraf makinası, 11 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	
Kayseri Meydan	Roland 1967 matbaa, 4 dijital fotoğraf makinası, 7 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Quark
Kayseri Olay	Matbaa, 4 dijital fotoğraf makinası, 6 bilgisayar,internet bağlantısı, İHA aboneliği	Düz ofset	Quark, Photoshop
Kayseri Postası	2 dijital fotoğraf makinası, 8 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Quarak, Corel
Kayseri Star Haber	Kendi Matbaası, 4 dijital fotoğraf makinası, internet bağlantısı, AA aboneliği	Düz ofset	Quark, Photoshop
Kayseri Ses	1 dijital, 1 analog fotoğraf makinası, 3 bilgisayar, internet bağlantısı	Düz ofset 4 renk	Quark, Photoshop
Kayseri Tempo	Kendi Matbaası, 4 dijital, 1 analog fotoğraf makinası, 8 bilgisayar, internet bağlantısı, DHA aboneliği		Quark
Ülker Gazetesi	Roland 1974 57x76 matbaa, 5 bilgisayar, internet bağlantısı, AA aboneliği	Düz ofset	Quarak, Photoshop, Corel, freehand
Yeni Kayseri	3 dijital fotoğraf makinası, 7 bilgisayar, internet bağlantısı, AA ve İHA aboneliği	Düz ofset	Photoshop, Corel Freehand
Yeni Sabah	Kendi Matbaası, 2 dijital, 1 analog fotoğraf makinası, 3 bilgisayar, internet bağlantısı, DHA aboneliği		

1.14. Sarı Basın Kartı Sahipleri

Sarı Basın Kartı Yönetmeliğe göre sarı basın kartı sahibi olmak için bekleme süresi, iletişim fakültesi mezunları için başvuru talebinde bulunduktan itibaren 12 ay, üniversite mezunları için 18 ay, ön lisans ve iki yıllık meslek yüksek okulu mezunları için 24 ay, ortaöğrenim mezunları için 28 aydır. Bu sürede bir fiil çalışmışlıklarını ispat etmek zorundadırlar.

Kayseri medyasında sarı basın kartına karşı bir ilgisizlik olduğu gözlenmiştir. Kayseri’de yıllardır çalışıp da sarı basın kartı almayanların olması bunun bir göstergesidir. İlgisizliğin nedeni sarı basın kartlarının eski cazibesini yitirmiş olmasıdır.

Tablo 14: Sarı basın kartı sahibi kişi sayısı

Gazeteler	Sarı Basın Kartı Sahibi Kişi Sayısı
Büyük Kayseri	4
Erciyes Gazetesi	3
Kayseri Akın Günlük	8
Kayseri Ana Haber	3
Kayseri Anadolu Haber	3
Kayseri Deniz Postası	5
Kayseri Gündem	2
Kayseri Güneş	2
Kayseri Haber	2
Kayseri Hakimiyet	5
Kayseri Havadis	2
Kayseri Maç	2
Kayseri Manşet	–
Kayseri Meydan	4
Kayseri Olay	3
Kayseri Postası	2
Kayseri Star Haber	3
Kayseri Ses	–
Kayseri Tempo	2
Ülker Gazetesi	4
Yeni Kayseri	3
Yeni Sabah	4
Toplam	66

1.15. Gazete Fiyatları

Tablo 15: Gazete fiyatları

Gazeteler	Fiyatları
Büyük Kayseri	10 Kuruş
Erciyes Gazetesi	20 Kuruş
Kayseri Akın Günlük	25 Kuruş
Kayseri Ana Haber	25 Kuruş
Kayseri Anadolu Haber	25 Kuruş
Kayseri Deniz Postası	10 Kuruş
Kayseri Gündem	25 Kuruş
Kayseri Güneş	25 Kuruş
Kayseri Haber	20 Kuruş
Kayseri Hakimiyet	10 Kuruş
Kayseri Havadis	10 Kuruş
Kayseri Maç	25 Kuruş
Kayseri Manşet	25 Kuruş
Kayseri Meydan	10 Kuruş
Kayseri Olay	10 Kuruş
Kayseri Postası	10 Kuruş
Kayseri Star Haber	25 Kuruş
Kayseri Ses	30 Kuruş
Kayseri Tempo	25 Kuruş
Ülker Gazetesi	10 Kuruş
Yeni Kayseri	25 Kuruş
Yeni Sabah	10 Kuruş

1.16. Medya Sahiplerinin Başka İş Alanları

Kayseri gazetelerinin sahipleri itibariyle başka meslekle uğraşanların sayısının az olduğu gözlenmektedir. Gazetelerden 8 tanesinin sahiplerinin başka iş alanları vardır. Diğerleri ise sadece medyayı kendi işi olarak yapmaktadırlar.

Tablo 16: Gazete sahiplerinin başka iş alanları

Gazeteler	Başka İş Alanları
Büyük Kayseri	Sanayi
Erciyes Gazetesi	Başka iş alanı yok
Kayseri Akın Günlük	Sanayi, Ticaret, Turizm, Medya (TV, Radyo)
Kayseri Ana Haber	Ticaret
Kayseri Anadolu Haber	Başka iş alanı yok
Kayseri Deniz Postası	Medya (radyo ve ajans)
Kayseri Gündem	İnternet
Kayseri Güneş	–
Kayseri Haber	Medya (TV)
Kayseri Hakimiyet	Başka iş alanı yok
Kayseri Havadis	Ticaret
Kayseri Maç	Başka iş alanı yok
Kayseri Manşet	Sanayi–Ticaret
Kayseri Meydan	Başka iş alanı yok
Kayseri Olay	Başka iş alanı yok
Kayseri Postası	Başka iş alanı yok
Kayseri Star Haber	Başka iş alanı yok
Kayseri Ses	İnternet, medya (ajans)
Kayseri Tempo	Başka iş alanı yok
Ülker Gazetesi	Başka iş alanı yok
Yeni Kayseri	Sanayi
Yeni Sabah	Matbaacılık

1.17. Kayseri Gazetelerinin Sahipleri ve Genel Yayın Yönetmenleri

Kayseri yerel medya kuruluşlarının sahipleri ve yöneticileri çoğu zaman farklı kişiler olmaktadır. Medya kuruluşu sahibi olan kişiler, diğer işleri dolayısıyla medyaya fazla zaman ayıramamaktadır. Bu gibi durumlarda genel yayın yönetmenleri medya kuruluşlarını yönetirler. Kayseri medyasında kadın Medya kuruluşu sahibi ve genel yayın yönetmeninin olmaması dikkat çekici diğer bir husustur. Aynı zamanda meslekle ilgili eğitim almış kişilerin oranı da bir hayli düşüktür.

Tablo 17: Kayseri gazetelerinin sahiplerini ve genel yayın yönetmenlerinin listesi

Akın Günlük Gazetesi	Sahibi: Mustafa ERASLAN Genel Yay.Yön: Veli ALTINKAYA
Kayseri Maç Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Salih BALCI
Hakimiyet Kayseri 2000 Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Mustafa CENGİZ
Ülker Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Ahmet MÜLAYİM
Kayseri Anadolu Haber Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Mehmet Sena KÖSEDAĞ
Kayseri Olay Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Zatinur AKTÜRK
Erciyes Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Hasan Sami BOLAK
Kayseri Postası Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Ahmet ZORLU
Büyük Kayseri Gazetesi	Sahibi :Yılmaz BÜYÜKNALBANT Gen.Yay.Yön. :Metin SÖNMEZ
Kayseri Ekspres Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Mehmet DELİBAŞ
Yeni Kayseri Gazetesi	Sahibi :Ahmet BÜYÜKMIHÇI
Kayseri Gündem Gazetesi	Sahibi :Oğuz MEMİŞ Gen.Yay.Yön. : Mehmet Uğurlu
Yeni Sabah Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Emin ÇERİ
Star Haber Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Ali CERAN
Kayseri Anahaber Gazetesi	Sahibi :Mehmet KARA Gen. Yay. Yön. : Süleyman ERCİYES
Kayseri Güneş Gazetesi	Gen. Yay. Yön. : Orhan Gazi BAŞGÜL
Kayseri Ses Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Ömer BIÇAKER
Kayseri Haber Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Osman ÇİFTÇİ
Kayseri Meydan Gazetesi	Sahibi ve Gen.Yay.Yön. : Rıfat AÇIKGÖZ
Kayseri Havadis Gazetesi	Sahibi :Ahmet ŞAPÇI Gen. Yay. Yön. : Saim YILDIZ
Deniz Postası Gazetesi	Sahibi :Azim DENİZ Gen. Yay. Yön. : Mustafa AYDOĞAN

2. Kayseri Televizyonları

Elif TV, Erciyes TV, Kanal 38, Kay TV, Kampus TV olmak üzere Kayseri’de toplam 6 televizyon bulunmaktadır.

2.1. Kayseri Televizyonlarının Kuruluş Yılları ve Frekansları

Tablo 18: Kayseri televizyonlarının kuruluş yılları ve frekansları

Televizyonlar	Kuruluş Tarihleri	Frekansları
Elif TV	–	UHF 28
Erciyes TV	1992	UHF 12
Kampus TV	2002	UHF 45
Kanal 38	2004	UHF 25
Kay TV	1995	–

2.2. Kayseri Televizyonlarının Web Adresleri

Yerel televizyonların hepsinin Web adresleri var olup Erciyes TV, Elif TV ve Kanal 38 internetten yayınlarını vermektedirler. Böylelikle medya kuruluşları daha geniş hedef kitlelerine ulaşmaya çalışmaktadırlar.

Tablo 19: Kayseri Televizyonların web adresleri

Televizyonlar	Web adresleri
Elif TV	www.eliftv.com.tr
Erciyes TV	www.erciyestv.com.tr
Kampus TV	www.kampus.televizyonu.com
Kanal 38	www.kanal38.com.tr
Kay TV	www.kaytv.com.tr

2.3. Kayseri Televizyonlarında çalışanların Cinsiyetleri

Tablo 20: Televizyon çalışanlarının cinsiyetleri

Televizyonlar	Kadın	Erkek
Elif TV	15	15
Erciyes TV	16	14
Kampus TV	10	22
Kanal 38	6	15
Kay TV	20	10

2.4. Kayseri Televizyonlarında Çalışanlarının Eğitim Düzeyi

Tablo 21: Televizyon çalışanlarının eğitim düzeyi

Televizyonlar	İletişim	Üniversite	Lise	İlköğretim
Elif TV	15	10	4	1
Erciyes TV	4	10	16	–
Kampus TV	25	5	2	–
Kanal 38	–	5	9	7
Kay TV	–	–	–	–

2.5. Kayseri Televizyonlarında Çalışanlarının Görevleri

Tablo 22: Televizyonda çalışanların görevleri

Televizyonlar	Haber	Teknik	Program	Reklam	Diğer
Elif TV	9	10	–	6	5
Erciyes TV	9	9	4	2	6
Kampus TV	12	7	6	2	5
Kanal 38	7	7	–	1	6
Kay TV	11	4	10	2	3

2.6. Kayseri Televizyonlarının Sahipleri Ve Genel Yayın Yönetmenleri

Tablo 23: Kayseri televizyonlarının sahipleri ve genel yayın yönetmenleri

Erciyes TV	Sahibi : Mustafa ERASLAN
	Genel Yayın Yönetmeni : Veli ALTINKAYA
Elif TV	Sahibi : Mehmet KÖKENEK
	Genel Yayın Yönetmeni : Ömer Faruk HAMURCU
KAY TV	Sahibi ve Genel Yayın Yön. : Recep BULUT
KANAL 38 TV	Sahibi : Mustafa ÇAĞAN
	Genel Yayın Yönetmeni : Deniz M.ÇAĞAN
KAMPÜS TV	Sahibi: Erciyes Üniversitesi
	Genel Yayın Yönetmeni: Yrd. Doç. Dr. Y. Gürhan TOPÇU

2.7. Kayseri Televizyonlarında Gelirler

Yerel televizyonlar dört türlü reklam almaktadırlar: görüntülü reklamlar, alt yazılar, panolar, ve sponsorlar. Yerel televizyonlar reklamları saniyeler çok dikkatli bir şekilde hesaplanmaz. Çekilen reklam filmleri genelde 30 saniye ile 1 dakika arasında olmaktadır. Ortalama bir reklam 1000 YTL olup, bundan daha az bir ücrete de reklam alan televizyonlar vardır. 8 dakikadan fazla olmama şartına rağmen, reklamlar çoğu zaman bu süreyi aşmaktadır. RTÜK yerel televizyon reklamlarında olan ihlalleri görmemezlikten gelerek yerel televizyonlara bir yolla destek olmaktadır.

Aldıkları reklam bakımından yerel televizyonlar genel itibariyle birbirine yakındır. Çünkü bir televizyona reklam veren bir firma diğerlerine de aynı reklamı vermektedir. Yerel televizyonların reklam gelirinden başka, yaptıkları özel programlardan elde ettikleri gelirler vardır. Seçim dönemleri yapılan programlar bunlara örnek gösterilebilir.

3. Radyolar

3.1. Kayseri'deki Radyo İstasyonları ve Frekansları

Kayseri yerel radyolarında çoğu zaman frekans sorunları yaşanmaktadır. Bazı radyoların yayınları diğer radyolara karıştığı olabilmektedir. Frekansların birbirlerine çok yakın olmasından kaynaklanan bu sorunlar radyolar arasında tatsızlıkların olmasını da beraberinde getirebiliyor.

Tablo 24: Kayseri’deki radyo İstasyonlarının Frekansları

Radyo İstasyonları	Frekansı
Kayseri Erciyes FM	93.6
Radyo Life	89.1
Radyo Han	90.1
Radyo FM	90.5
Anadolu FM	91.0
Deniz FM	91.8
Arifan FM	93.0
Kay– Radyo	94.2
Radyo As	94.9
Kayseri FM	95.4
Furkan FM	98.0
Şafak Radyo	100.5
Kolej FM	96.9
Can Radyo	101.0
38 Kent FM	101.8
Birlik FM	102.5
Gözde FM	103.5
Radyo Plas	97.6
ART FM	99.0

3.2. Radyoların İnternet Yayınları

Kayseri’de yayın hayatını sürdüren radyoların hepsi aynı zamanda internette de yayınlarını sürdürüp bütün dünyaya seslerini duyurabilmektedirler. Kayseri merkezli radyoların web adresleri var olup ayrıca radyo adreslerini bünyesinde barındıran [www.yaynonline](http://www.yaynonline.com), www.canliyayin.com gibi internet siteleriyle de dinleyiciye ulaşmaktadırlar.

Tablo 25: Kayseri’deki radyo istasyonlarının web adresleri

Radyo İstasyonları	Web Adresleri
Kayseri Erciyes FM	–
Radyo Life	www.radyolife.com.tr
Radyo Han	www.yayinonline.com
Radyo FM	www.radyofm.com.tr
Anadolu FM	www.radyoanadolu.com
Deniz FM	www.denizfm.com
Arifan FM	www.radyoarifan.com
Kay– Radyo	www.kaytv.com.tr
Radyo As	www.radyoas.net
Kayseri FM	www.kayserifm.com
Furkan FM	www.furkanradyo.com
Şafak Radyo	www.safakradyo.com
Kolej FM	www.kolejfm.com.tr
Can Radyo	www.canradyo.net
38 Kent FM	www.38kentfm.com.tr
Birlik FM	www.yayinonline.com
Gözde FM	www.gozdefm.com
Radyo Plas	www.radyoplus.com.tr
ART FM	www.artfm.net

3.3. Radyoların Yayın Ağları

Kayseri’de radyoların lisansları genel itibariyle yerel olmasına rağmen, bir çok radyo vericilerin güçlü olmasından dolayı çevre ilçe ve illerde dinlenebilmektedir. Kayseri merkezli Radyo As ve ART FM radyoları bölgesel yayın lisanslarına sahip radyolar olup çevre illere de seslerini duyurmaktadırlar.

Tablo 26: Kayseri’deki radyo istasyonlarının yayın ağıları

Radyo İstasyonları	Yayın Ağları
Kayseri Erciyes FM	Yerel
Radyo Life	Yerel
Radyo Han	Yerel
Radyo FM	Yerel
Anadolu FM	Yerel
Deniz FM	Yerel
Arifan FM	Yerel
Kay- Radyo	Yerel
Radyo As	Bölgesel
Kayseri FM	Yerel
Furkan FM	Yerel
Şafak Radyo	Yerel
Kolej FM	Yerel
Can Radyo	Yerel
38 Kent FM	Yerel
Birlik FM	Yerel
Gözde FM	Yerel
Radyo Plas	Yerel
ART FM	Bölgesel

3.4. Radyoların Aldığı Cezalar

Kayseri radyolarının çoğunluğu radyo yayıncılığında ceza almamıştır. 6 radyo istasyonu hapis, para cezası, yayın durdurma gibi cezalara çarpılmıştır. Cezayı getiren filler de telsiz kanununa muhalefet, güvenlik sertifikasının gecikmesi, dinleyicilerin ve programcılarının konuşmaları ve Reklam Kanununa Muhalefet olarak sıralanabilir.

Tablo 27: Kayseri'deki radyo istasyonlarının aldıkları cezalar

Radyo İstasyonları	Aldığı Ceza	Cezanın Nedeni
Kayseri Erciyes FM	–	
Radyo Life	6 ay hapis	telsiz kanununa muhalefet
Radyo Han	–	
Radyo FM	–	
Anadolu FM	–	
Deniz FM	Telekomünikasyon kurumundan para cezası	güvenlik sertifikasının gecikmesi
Arifan FM		
Kay– Radyo		
Radyo As		
Kayseri FM		
Furkan FM	Yayın durdurma cezası	canlı yayına katılan dinleyici konuşmasından
Şafak Radyo	1 hafta yayın durdurma	programcının konuşmaları
Kolej FM		
Can Radyo	Yayın durdurma	Reklam Kanununa Muhalefet
38 Kent FM		
Birlik FM	Yayın durdurma cezası	canlı yayına katılan dinleyici konuşmasından
Gözde FM		
Radyo Plas		
ART FM		

3.5. Radyoların Hedef Kitleleri

Radyolar genel olarak yayıncılık hayatına başlarken ciddi hedef kitle analizleri yapmamışlardır. Zamanla edinilen tecrübelerden yola çıkarak hedef kitleler belirlenmeye çalışılmıştır. Tercih edilen müziklerden de anlaşılacağı gibi radyoların, Kayseri'nin dokusuna uygun yayınları tercih etmektedirler.

Tablo 28: Radyoların hedef kitleleri

Radyo İstasyonları	Hedef kitlesi
Kayseri Erciyes FM	Orta yaşlar
Radyo Life	40–45 yaş arası eğitimli kişiler
Radyo Han	30yaş üstü eğitimli kişiler
Radyo FM	Genel
Anadolu FM	30 ve üstü yaş
Deniz FM	Genel
Arifan FM	Muhafazakar
Kay– Radyo	15–35 arası yaş
Radyo As	Muhafazakar bayanlar
Kayseri FM	Genel
Furkan FM	Genel
Şafak Radyo	Muhafazakar bayanlar
Kolej FM	15–35 yaş arası gençler, üniversite ve lise öğrencileri
Can Radyo	Üst Gelir Sahipleri
38 Kent FM	Genel
Birlik FM	Genel
Gözde FM	Kenar mahalleler, sanayi çalışanları
Radyo Plas	–
ART FM	Genel

3.6. Radyoların Çaldıkları Müzikler

Kayseri'nin yerel radyoları yayınladıkları müzikleri toplumsal yapıya uygun bir şekilde tercih etmeye çalışmaktadırlar. Genellikle Türk halk müziği, Türk sanat müziği ve tasavvuf müziği tercih edilmektedir. Diğer taraftan yabancı müzik, rock, klasik müzik gibi müziklere çok az ya da hiç yer verilmemiştir.

Tablo 29: Kayseri radyolarının çaldığı müzikler

Radyo İstasyonları	Müzik
Kayseri Erciyes FM	THM
Radyo Life	Yerli yabancı pop
Radyo Han	TSM
Radyo FM	Yerli Pop
Anadolu FM	THM, Pop
Deniz FM	THM
Arifan FM	Tasavvuf, THM, TSM
Kay- Radyo	Yerli Pop
Radyo As	Tasavvuf, Özgün
Kayseri FM	TSM, THM
Furkan FM	Tasavvuf, THM, TSM
Şafak Radyo	Tasavvuf, THM
Kolej FM	Yabancı Pop, Rock
Can Radyo	Yerli Pop
38 Kent FM	THM, Özgün
Birlik FM	Tasavvuf, THM, TSM
Gözde FM	Arabesk
Radyo Plas	-
ART FM	Tasavvuf, THM, TSM

3.7. Radyoların Cinsiyete Göre Çalışanları

Radyolarda 35'i bayan, 53'ü bay olmak üzere toplam 88 kişi çalışmaktadır. bu sayı döneme göre değişebilmektedir. Yaz ayları çalışan sayısı artarken kış aylarında bu sayı düşmektedir. Bunun nedeni okulların yaz tatiline girmesi olarak açıklanabilir.

Radyo çalışanları her zaman radyoculuğu yapmak istememektedirler. Maaşlarının düşük olmasından dolayı daha iyi bir iş bulduklarında radyoculuğu bırakmak istemektedirler. Bu durum çalışanların sürekli değişmesine neden olmaktadır.

Araştırmada radyo çalışanları sadece sabit çalışanlar olarak ele alınmıştır. Başka işlerle uğraştığı halde radyolarda program yapanlar da mevcuttur.

Tablo 30: Radyo çalışanları ve cinsiyetleri

Radyo İstasyonları	Bayan Sayısı	Bay sayısı	Toplam
Kayseri Erciyes FM	1	1	2
Radyo Life	3	4	7
Radyo Han	–	1	1
Radyo FM	3	5	8
Anadolu FM	2	5	7
Deniz FM	4	4	8
Arifan FM	2	2	4
Kay– Radyo	1	3	4
Radyo As	–	4	4
Kayseri FM	5	1	6
Furkan FM	2	1	3
Şafak Radyo	–	1	1
Kolej FM	4	5	9
Can Radyo	2	4	6
38 Kent FM	1	–	1
Birlik FM	1–	–	1
Gözde FM	–	8	8
Radyo Plas	–	–	–
ART FM	4	4	8
TOPLAM	35	53	88

3.8. Radyo Çalışanlarının Eğitim Düzeyleri

Kalifiye eleman sıkıntısı radyoların en büyük sıkıntısıdır. Eğitim seviyesinin yüksek olması bu anlamda çok önem arz etmektedir. Diksiyonun ve sesin çok iyi olması radyoculukta oldukça önemlidir. Kayseri’de çok sınırlı sayıda radyo bu hususlara dikkat etmektedir. Araştırmaya göre radyo çalışanları 1 ilköğretim, 62 lise ve 25 üniversite mezunu olarak tespit olunmuştur. İletişim Fakültesi mezunları Kayseri radyolarında neredeyse yok denebilecek kadardır. Radyolarda çalışanlardan sadece 1 kişi iletişim fakültesinden mezundur.

Tablo 31: Kayseri radyolarında çalışanların eğitim düzeyleri

Radyo İstasyonları	İlköğretim	Lise	Üniversite
Kayseri Erciyes FM	–	–	1
Radyo Life	–	4	1
Radyo Han	–	1	–
Radyo FM	–	7	1
Anadolu FM	–	4	3
Deniz FM	–	1	3
Arifan FM	–	4	2
Kay–Radyo	–	7	–
Radyo As	–	4	–
Kayseri FM	–	3	2
Furkan FM	–	–	2
Şafak Radyo	1	3	–
Kolej FM	–	7	2
Can Radyo	–	3	3
38 Kent FM	–	1	–
Birlik FM	–	1	–
Gözde FM	–	8	–
Radyo Plas	–	–	–
ART FM	–	3	5
TOPLAM	1	62	25

3.9. Radyo Çalışanlarının Sosyal Güvenceleri

Radyolar kendileri için sürekli olarak çalışanların sosyal güvencelerini temin etmişlerdir. Part-time çalışanlar ve dışarıdan gelip program yapanların sosyal güvenceleri radyolar tarafından yapılmamaktadır. Buna göre Kayseri'ye yayın yapan radyolarda 45 SSK'lı, 12 Bağkur'lu ve 1 de 212 basın sigortalı kişi olmak üzere 56 kişi sosyal güvenceye sahiptir. Radyolarda çalışan diğer 32 kişi de her hangi bir sosyal güvenceye sahip değildir.

Tablo 32: Radyo çalışanlarının sosyal güvenceleri

Radyo İstasyonları	SSK	BAĞKUR	BASIN SİGORTASI	GÜVENCESİ YOK
Kayseri Erciyes FM	1	–	–	–
Radyo Life	–	–	–	5
Radyo Han	1	–	–	–
Radyo FM	–	–	–	8
Anadolu FM	–	–	–	7
Deniz FM	8	–	–	–
Arifan FM	4	–	–	2
Kay– Radyo	3	–	1	3
Radyo As	4	–	–	–
Kayseri FM	–	6	–	–
Furkan FM	3	–	–	–
Şafak Radyo	1	–	–	–
Kolej FM	9	–	–	–
Can Radyo	–	6	–	–
38 Kent FM	–	–	–	1
Birlik FM	1	–	–	–
Gözde FM	5	–	–	3
Radyo Plas	–	–	–	–
ART FM	5	–	–	3
TOPLAM	43	12	1	32

3.10. Radyo Canlı ve Bant Yayın Süreleri

Yerel radyolar genel olarak canlı yayınlar yapmakta olup, sadece 3 yerel radyo canlı yayın yapmamaktadır. Bant yayın sürelerinin canlı yayınlardan daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 33: Kayseri radyolarının canlı ve bant yayın süreleri

Radyo İstasyonları	CANLI (SAAT)	BANT (SAAT)
Kayseri Erciyes FM	6	18
Radyo Life	14	10
Radyo Han	–	24
Radyo FM	16	8
Anadolu FM	14.5	9.5
Deniz FM	12	12
Arifan FM	8	16
Kay– Radyo	12	12
Radyo As	6	18
Kayseri FM	4	20
Furkan FM	12	12
Şafak Radyo	8	16
Kolej FM	16	8
Can Radyo	8	16
38 Kent FM	–	24
Birlik FM	2	22
Gözde FM	17	7
Radyo Plas	–	–
ART FM	12	12

3.11. Radyo Reklamları

Reklamdan başka gelirleri olmayan radyolar, yayın hayatını sürdürmek için mutlaka reklam almak zorundadırlar. Daha önceleri radyolar, reklam alırken kendi aralarında bir fiyat politikası belirlemiyorlardı. Hangi radyo daha düşük fiyata reklam yayınlarsa o radyolar daha çok reklam alabiliyorlardı. Bu durum rekabeti beraberinde getirerek reklam gelirlerinin daha düşük olmasına neden oluyordu. Radyolar yeni aldıkları bir kararla ayda bir defa bir araya gelerek, yerel radyolar arasında bir uzlaşma zemini oluşturmuşlardır. Reklam fiyatlarında da aynı ücretlerle reklam alma yoluna gitmişlerdir.

Tablo 34: Kayseri radyolarının aldıkları aylık reklam adedi

RADYO İSTASYONLARI	AYLIK REKLAM SAYISI
Kayseri Erciyes FM	25
Radyo Life	15
Radyo Han	20–25
Radyo FM	20
Anadolu FM	10
Deniz FM	10–13
Arifan FM	13–15
Kay– Radyo	15–20
Radyo As	10–15
Kayseri FM	30
Furkan FM	25–30
Şafak Radyo	20
Kolej FM	40
Can Radyo	3–4
38 Kent FM	20
Birlik FM	20–25
Gözde FM	15
Radyo Plas	–
ART FM	25

3.12. Radyolarda Yayınlanan Program Türleri

Radyolarda yayınlanan programlar haber, müzik, magazin, eğitim ve kültür, tartışma, belgesel, drama, komedi, spor ve tanıtım ve reklam programları olarak tasnif edilebilir (Çakır, 2005; 85–91). Kayseri radyolarında bütün program türleri olmadığı için olan programlar değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 35: Radyolarda yayınlanan program türleri

Radyo İstasyonları	MÜZİK	MAGAZİN EĞLENCE	EĞİTİM KÜLTÜR	HABER	SPOR	REKLAM
Kayseri Erciyes FM	X	–	–	X	–	X
Radyo Life	X	–	–	X	–	X
Radyo Han	X	–	–	–	–	X
Radyo FM	X	X	X	–	–	X
Anadolu FM	X	–	–	X	X	X
Deniz FM	X	X	X	X	X	X
Arifan FM	X	–	X	X	–	X
Kay– Radyo	X	X	X	X	X	X
Radyo As	X	–	X	X	–	X
Kayseri FM	X	–	X	X	–	X
Furkan FM	X	X	X	X	X	X
Şafak Radyo	X	–	X	X	–	X
Kolej FM	X	X	X	X	–	X
Can Radyo	X	–	–	X	–	X
38 Kent FM	X	–	–	–	–	X
Birlik FM	X	–	X	X	–	X
Gözde FM	X	–	X	X	–	X
Radyo Plas	–	–	–	–	–	–
ART FM	X	X	X	X	X	X

4. Yaygın Medyanın Yerel Temsilcileri

Kayseri'nin diğer illere göre sosyo-ekonomik yönden gelişmiş ve nüfus oranı bakımından da sayısal üstünlüğe sahip olması, yaygın basının bölge müdürlüklerini burada kurmalarında büyük etken olmuştur. İstanbul basını Kayseri'de muhabir bazında örgütlenmiştir. Kayseri'deki yaygın basın temsilcileri diğer illere oranla daha fazladır. Aşağıdaki veriler 2006 yılı Kayseri Valiliği verileridir.

Tablo 36: Yaygın medyanın yerel temsilcileri

KURULUŞUN ADI	Müdürü/Sorumlusu
Anadolu Ajansı Bölge Müdürlüğü	İsmail Oral (Bölge Müdürü)
Cihan Haber Ajansı Bölge Müdürlüğü	Salih Aslan (Bölge Müdürü)
DHA Bölge Müdürlüğü	Oktay Ensari (Bölge Müdürü)
İHA Bölge Müdürlüğü	İsmail Oral (Bölge Müdürü)
Dünya Gazetesi	M.Zafer Işık (Bölge Müdürü)
TRT	Veli Altınkaya (İl Temsilcisi)
Show Tv / Akşam Gazetesi	Davut Güleç (İl Temsilcisi)
NTV ve Sabah Gazetesi	Recep Bulut (İl Temsilcisi)
Yeni Asya Gazetesi	Ali Güllü (İl Temsilcisi)
Bugün Gazetesi	Ahmet Şapçı (İl Temsilcisi)
Vakit Gazetesi	Mustafa Şaşmztürk (Bölge Temsilcisi)
Türkiye Gazetesi	Mehmet Asım Güngör (İl Temsilcisi)
Ulusal Kanal	Ekrem Demir (İl Temsilcisi)

5. Sorunlar

5.1. Ekonomik Sorunlar

Yerel medyanın ekonomik sorunlarının önemli bir bölümü diğer sektörleri de etkileyen genel ekonomik sıkıntılara dayanmaktadır. Ülkedeki ekonomik istikrarsızlık, enflasyon, kişi başına düşen gelir, satın alma gücü gibi sorunlar, gazete tirajlarını ve dolayısıyla buradan elde edilecek geliri sınırlamaktadır. Yerel basına ilan ve reklam vermesi beklenen sektörlerin aynı sorunlar nedeniyle gelişmemesi de ikinci ana gelir kalemi olan ilan reklam gelirlerinin yeterli düzeye ulaşmamasına yol açmaktadır.

Türkiye genelindeki tüm yerel basının benzer ekonomik yapıda olmadığı ve dolayısıyla sorunları da farklılıklar arz etmektedir. Yerel basının geleneksel yapıda olanları çoğunlukla aile işletmesi seklindedir. Matbaacılar tarafından çıkarılan gazeteler babadan oğla miras yoluyla gecen muhabirlik, teknik elemanlık gibi işlerin aile fertleri tarafından yürütüldüğü küçük işletmeler şeklinde yapılanmışlardır. Ekonomik güçleri sınırlı olduğundan bu tarz gazeteler gerçek anlamda gazete çıkarmak için yatırım yapamamaktadırlar. Bu gazetelerde eski teknoloji kullanılmakta, eğitilmiş ve nitelikli kişiler çalıştırılmamakta, özgün ve kaliteli içerik hazırlanamamaktadır. Tirajları düşük olduğu için yörelerinde ki özel ilan ve reklamları alamamakta, sadece resmi ilan gelirleriyle ayakta durmaya çalışmaktadırlar.

Düşünce hürriyetinin sağlanması için yerel devletin basına yardımı gerekmektedir. Yerel basının hayatını devam ettirmesi için girdileri ucuzlatmak, ilanları hakça dağıtmak, altyapı hizmetlerini kurmak ve dağıtımını üstlenmek gibi şartlar sağlanabilir.

Türkiye Gazeteciler Federasyonu, yerel gazete, radyo ve televizyonların KOBİ statüsünde ele alınması için çaba göstermektedir. Yerel basının ekonomik sorunlarını kökten çözeceği bir yöntem olarak sunulan bu önerinin gerçekleşmesi durumunda, KOBİ statüsündeki diğer işletmelere uygulanan teşvik. İndirim kredilerin yerel medya kuruluşlarına da verileceği, devletin denetimlerini daha sağlıklı olarak yapabileceği ve yerel medyanın çok ciddi bir iyileşmeye kavuşacağı savunulmaktadır (Şeker, 2007: 74-78).

Yerel medyanın temel sıkıntılarının başında gelen unsurlardan birisi sermaye yetersizliğidir. Herhangi bir baskı makinesi alınmak istense önemli miktarda para harcanmak zorunludur. Radyo istasyonu ve ya televizyon istasyonu kurulmak istense ciddi oranda para gerekmektedir. Bu yüzden yerel televizyonlar tarafından RTÜK'ün aidatları bile ödenememektedir. Böyle bir durumda kaynağı belli olmayan veya meslekten olmayanların mevcut sermayelerini bu alana aktarıp kendi eğilimlerini yansıtmaya çalışmaktadırlar (Demirkent, 2000: 22).

Yapılarındaki idari sorunlar, teknik sorunlar hep ekonomik sorunlara dayanmaktadır. Yerel medya en önemli gelir kaynakları reklamlardır, alacakları reklamlar sayesinde ekonomik sıkıntılarına bir çare bulabilecekler idari, teknik hatta eğitim ve personel sorunlarını da bu şekilde çözüme ulaştırabileceklerdir. Yerel medya ekonomik, idari, hukuki sorunlarıyla boğuşurken hem devletin hem de özel sektörün yapabileceği girişimlerle bu sorunlar bir nebze de olsa çözüme kavuşturulabilir

Yerel medya merkezi yönetimden, yerel yönetimden yapılan yardımlar, kamusal fonlar, destekler olarak farklı gelir kaynaklarına sahip olabilir. Bu konuda yerel medyanın yapabileceği önemli bir şey, birleşerek bu konuda talep oluşturmaktır. Diğer yandan, gelir kaynaklarının piyasa veya kamu kuruluşları olması, yerel medyanın mutlaka onların çıkarlarını yansıtan bir yayıncılık yapması anlamına gelmez. Söz konusu maddi desteklere rağmen, yerel medyanın özerk bir yapılanma içinde olması mümkündür.

Yerel medyanın ekonomik sorunlarının çözümünde özel sektörden de destek sağlanabilir. Reklam verenler yerel televizyonlara sahip çıkmalıdır. Reklam verenlerin reklamlarını yerel medyaya yönlendirmeleri hem ulusal medyanın tekeline kırarak, oluşacak rekabet ortamıyla da hem reklam veren hem de yerel televizyonlar büyük ölçüde istifade sağlamış olacaklardır.

Türkiye'de yerel medya genel katılımın, demokrasinin, çoksesliliğin, özgürlüğün ifade bulduğu alanlardır. Ancak ne yazık ki Türkiye'de yerel medya sahip olması gereken gerçek gücünü bulamamıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında önem kazandığı halde, daha sonraki yıllarda bu gücünü kaybetmiştir. Bunun birden fazla nedeni bulunmaktadır. Bunların hemen hemen tamamı ekonomik bir kökene dayanmaktadır (Demirkent, 2000: 25–26).

5.2. Haber Kaynakları

Yerel medyayla ilgili tartışma yaratan sorunlardan biri de haber kaynaklarıyla ilişkilidir. Yerel basının haber kaynakları genellikle valilik, belediye, adliye, il özel idaresi, siyasi parti il başkanlıkları gibi resmi kurumlarla ve ticaret, sanayi, esnaf odaları gibi kuruluşlarla sınırlı kalmaktadır. Haber kaynaklarının yerel ortamda ekonomik ve politik gücü elinde bulunduran çevrelerle sınırlı kalması halk adına yönetenleri ve güç sahiplerini denetleme işlevinin yerine getirilmemesine yol açmaktadır. Bu haber kaynakları haber hammaddesi sağlarken, bilgiyi kendi güç ve iktidarını sürdüreceği şekilde biçimlendirerek sunmaktadır.

Genel gazetecilik sorunu olarak tartışılan kaynaklarla ilişkiler, yerel medyada farklı ekonomik-politik ilişkilerinde etkisiyle medyanın bir takım güç odaklarının sözcüsü konumuna girmelerine yol açabilmektedir. Yerel güç sahiplerine eleştirel yaklaşmayı engelleyen, bu haber kaynaklarının her eylem ve söyleminin yalnızca habere dönüştürülerek aktarılması şeklinde gerçekleşen yerel basın anlayışı vatandaşın yerel basına itibar etmemesinin nedenlerindedir.

Kaynaklarla ilişkilerde yaşanan başka bir sorunda medya mensuplarının resmi kurumlardan bilgi alamamalarıdır.657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nu gerekçe gösteren kamu görevlileri, medya mensuplarına ilgili oldukları konularda dahi bilgi vermekten kaçınmaktadırlar. Yerel medya mensuplarının en fazla yakındıkları konuların başında gelen bu durum, haber kaynakları ile özel ilişki kurulması ile çözülmeye çalışılmakta olup, bu da haberci kaynak ilişkisinde mesafeyi ortadan kaldırmaktadır.

Yerel basının haber kaynaklarını kullanmalarına ilişkin başka nokta ise, ajans aboneliğidir. Yerel medya sınırlı sayıda çalışanlarıyla bütün haberleri takip edememektedirler. Yakın kentlerdeki haberlere ulaşamamakta, ulusal ve dış haberlere pek fazla yer verilmemektedir. Başta Anadolu Ajansı olmak üzere İHA, Cihan Haber Ajansı, ANKA gibi haber ajansları politika, ekonomi, spor, sağlık, kültür sanat gibi kategorilerde yerel, bölgesel, ulusal ve dış haberlerden oluşan yüzlerce haberi abonelerine cazip şartlarda sunmaktadır. Ancak bu durumla birlikte yerel haberlerinde ajanslardan alınması gazetelerin büyük kısmının ajans kaynaklı malzemelerden doldurulması başlıca bir sorun teşkil etmektedir (Şeker, 2007: 79-82).

5.3. Teknik Sorunlar

Yerel medyanın en önemli sorunlarından birinin teknik yetersizlikler olduğu ve bu gerçekliğin sunulan ürünün kalitesine doğrudan yansıdığı açıktır. Ekonomik sıkıntılarla ve düşük sermaye gücüyle bağlantılı olarak pek çok yerel medya kuruluşu teknik altyapısını günün gereklerine göre yenileyememektedir. Böylelikle yerel medya ulusal medyayla rekabet edememektedir.

Yerel basının tümünün teknik altyapı bakımından aynı düzeyde olduğu söylenemez. Yerel basının geliştiği illerde film çıktı cihazına sahip dört renkli düz ofsette ya da web ofset makinelerde basılan ve dolayısıyla teknik açıdan ulusal gazetelerle aynı düzeyde olan yerel gazeteler bulunmaktadır. Görece geri kalmış illerde ve genellikle ilçelerde teknik alt yapılar çok yetersizdir (Şeker, 2007: 82-85).

Anadolu'da bir çok televizyon dar mekanlarda kısıtlı imkanlarla hizmet vermeye çalışmaktadır. Genelde bir bana dairesinde tek stüdyoda sınırlı sayıda kamera ile yayınlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Çok az sayıda çalışanın olduğu yerel televizyonlarda teknik sorumlular aynı zamanda başka işlere de bakmaktadırlar. Ekonomik sıkıntılar yüzünden yeni cihazlar alınamadığı gibi var olan cihazların da bakımı yapılamamaktadır (Alp, 2000:210).

5.4. Çalışan Sayısı ve Nitelikleri

Yerel medyada çalışanların sayısı ve niteliğiyle ilgili ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Geleneksel yapıdaki küçük yerel gazetelerin çalışanı bulunmadığı gazetenin sahibi ve yakınlarının hem içeriği hazırladıkları hem teknik süreç gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Genellikle bayilerde satılmayan bu gazetelerin dağıtım ve satışı da aynı kişiler tarafından yapılmaktadır.

Yerel gazetelerde asgari çalışan sayısı ile ilgili sınır resmi ilan mevzuatıyla belirlenmiş bulunmaktadır. Resmi ilan almak için yerine getirilmesi gereken şartlardan biri, asgari gazeteci kadrolarıdır. Buna göre İstanbul, Ankara ve İzmir'de siyasi gazetelerde toplam 12 gazeteci; ticari gazetelerde toplam 7 gazeteci çalıştırmak mecbur tutulmuştur. Basın ilan kurumu şubesi bulunan diğer illerde toplam 7 gazeteci çalıştırılmak zorunlu tutulmuştur (Şeker, 2007: 88-89).

Yerel medya çalışanlarının çalışma koşulları ve çalışanların nitelikleri de işgücü sorununun bir başka boyutunu oluşturmaktadır. Eğitim seminerlerinde yerel medya mensupları ve meslek örgütü yöneticileri sürekli olarak nitelikli eleman bulunmadığından ve ya nitelikli eleman istihdam edecek ekonomik şartlara sahip olunmadığından yakınmaktadırlar (Gürel, 1999: 179).

Bugün ülkemizde televizyon konusunda bilgi sahibi, teknik açıdan kendini geliştirmiş olup da toplumu aydınlatacak kişi sayısı oldukça azdır. Radyoculukta bu sayı giderek azalıyor. Yetiştirilmiş insan bütün dünyada zor koşullarda gelmektedir (Demirkent, 1999: 25).

Yerel medya mensuplarına geçimlerini dahi sağlayacak düzeyde düşük ücretler ödenmekte, sosyal güvence sağlanmamakta, örgütlenme ve sendika hakkı verilmemekte, iş sürekliliği ev güvencesi bulunmamaktadır. Dolayısıyla yerel medya tercih edilen bir meslek konumuna ulaşamamaktadır (Şeker, 2007: 93).

Yerel medyada çalışan, mesleki açıdan eğitim almamış, nitelikli eleman sıkıntısı başka bir büyük sorundur. Bu yayın kuruluşlarında çalışan personelin mesleki eğitimden geçirilmeleri şarttır. Türkiye genelinde yerel medyaya yönelik meslek içi eğitim seminerleri düzenlenmektedir. Bu Medya Projesi yerel medya çalışanları için son derece yararlı ve etkilidir. Ancak yine de Yerel medya kendi bölgelerinde bulunan İletişim Fakülteleri ile ortaklaşa bir işbirliğine gitmeli halen mevcut personeline mesleğin teknik olduğu kadar etik yönleriyle de ele alındığı akademik bir yapıda eğitim almalarına olanak tanınmalıdır. Yeterli mesleki eğitim almış medya çalışanları kendi yerel medya kuruluşlarında kurumsallaşmaya doğru ciddi ve güvenilir adımlar atacaktırlar. Her yıl İletişim Fakültelerinden binlerce öğrenci mezun olmaktadır, yerel medyanın bu şekilde kurumsal bir kimlik kazanması ile bu gençlere mezuniyet sonrası istihdam imkanı da doğmuş olacaktır. Yerel medyanın, yerel televizyonların kalkındırılması için devlet ve özel sektör el ele vermelidir. Çünkü ancak yerel medyanın güçlenmesiyle herkesin özlemini çektiği iletişim özgürlüğüne kavuşmak mümkün olabilecektir.

5.5. İerik

Yerel medya ile ilgili yakınlmaların başında ieriğın yetersizliğı gelmektedir. Gazetenin etkinliğini azaltan, işlevini yerine getirmemesine yol açan ve tirajların artmasına neden olan etkenlerin en önemlisi, okuyucuyu tatmin edecek bir ieriğın sunulmamasıdır. Yerel gazetelerin pek çoğunda ieriğın hacmi özgünlüğü ve niteliğı sorunludur. Hatta resmi ilan için çıkan küçük yerel gazetelerde haber ve köşe yazısı gibi okunacak ieriğın bulunmadığı, gazetelerin resmi ve özel ilanlarla, hazır kalıp olarak tabir edilen önemli telefonlar, nöbetçi eczane listesi vs. gibi bilgilerin oluşturduğu bilinmektedir (Şeker, 2007: 97).

Yerel gazete ieriğının nicel yönleri yanında ele alınan haber konuları, bu konuların işlenişi, dil, imla ve dizgi hataları gibi konularda niteliğın düşüklüğü şikayet konusudur.yerel medya eğitim seminerlerinde üzerinde durulan başlıca konulardan biri, haberin gerçekte ne olduğı ve haber olarak seçilen olayların nasıl işleneceğidir (Şeker, 2007: 99).

5.6. İlan-Reklam

Geleneksel yapıdaki yerel gazeteler büyük bölümü satıştan gelir elde edememektedir. Bu gazetelerin tek gelir kaynağı resmi ilanlar ile yörelerindeki özel ilanlardır. Gelişmiş illerdeki gazetelerde durum çok farklı değıldir. Bunda tirajların düşüklüğünü yanında birim gazete maliyetinin yüksekliğı de etkendir. Sınırlı sayıda basılan gazetelerin birim maliyeti, rekabet edilen ulusal gazetelere göre yüksek olmakta, ancak rekabet adına aynı fiyatlara hatta ulusal gazetelerden daha ucuza satılmaktadır (Şeker, 2007:108).

Anadolu'da bir takım televizyonlar toplanıp ortak kararlarla ilan toplamaya başladılar. Ancak bu girişimler yeterli olmadı. Yerel televizyonların büyük kısmı hala ulusal reklamları alamamaktadır. Yerel televizyonlar arasında eğer bölgesel birliktelik sağlanamazsa bu durum aynen sürüp gidecektir (Demirkent, 2000: 175).

5.7. Sosyal Güvence

212 sayılı yasa yürürlükte olduğu halde, medya alanında büyük bir hızla yaygınlaşmakta olan tekelciliğin, bu yasanın uygulanamaz hale dönüştürülmesine yol açmıştır. 212 sayılı yasa kapsamında çalışan gazetecilerin 1475 sayılı kanun ile çalıştırılmak istenmelerinin en önemli sebepleri şu şekilde özetlenebilir:

- 212 sayılı Kanun, gazetecilerin kıdem tazminatlarının ve yıllık ücretli izin haklarından yararlanmaları bakımından, gazetecinin kıdemi meslekteki hizmet süresine göre hesaplanır hükmünü getirir. Böylece gazetecinin başka işverenlerin iş yerlerinde geçirdiği süreler de bu hakların hesaplanmasında göz önünde tutulur. Fakat diğer iş kanunlarında ise belirtilen haklar, işçinin sadece yanında çalıştığı işverenin iş yerlerindeki çalışma süresine göre hesaplanır.
- 212 sayılı Kanun, işverenlere istihdam ettikleri gazetecilerin mukavelesini, mahalli en büyük mülki amir ve bölge çalışma müdürlükleri ile birlikte ilgili sendikaya bildirme zorunluluğu getirir. Bu sayede sendikalar basın iş koluna girip çıkanları takip edebilecek ve kaydetme imkanları artacaktır.
- 212 sayılı Kanun, basınla ilgili kanunlardan ileri gelen hak ve ihtilaflarında iş mahkemelerine başvurma hakkı getirir. Önceki düzenlemeye göre işveren ve gazeteciler arasındaki anlaşmazlıklar genel hükümler gereği hukuk mahkemelerine götürülmekteydi. Hukuk mahkemelerinin yüklü olması nedeniyle bu davalar yıllarca sürüyordu.
- 212 sayılı Kanun, gazetecilerin kıdem esasına göre terfi etmeleri esasını kabul eder. İş Kanunu'nda olmayan bu hüküm ile kıdemini ve terfi avantajını kaybetmek istemeyen gazetecinin, gazetesine bağlı kalmasının sağlanması amaç edinilmektedir.
- 1475 sayılı Kanun, fikir ve beden işçisi ayrımını ortadan kaldırmıştır. Böylece fikri emeği, bedeni emeğine üstün olanlarda bu kanun kapsamında aynı statüye sahiptir. Fakat 212 sayılı kanunun 1. maddesi, gazetecileri şöyle tanımlar: “Fikir ve san’at işlerinde ücret karşılığı çalışanlara” gazeteci ve bu kapsamda olanlar hakkında 212 sayılı Basın İş Kanunu uygulanır” der.

- 1475 Sayılı İş Kanunu'na göre hizmet akdinin işveren tarafından fesh edilmesi durumunda, bu haksız feshin ortadan kaldırılması ve işe iade olanağı sağlayacak yegane mekanizma olan yargı yoluna baş vurma hakkı düzenlenmiştir. Böyle bir durum ile karşı karşıya kalan 1475 sayılı İş Kanunu'na göre çalıştırılan bir gazetecinin, kanunlar önünde hakkını araması mümkün değildir.
- 1475 sayılı İş Kanunu'nun "Akdin Feshinde Bildirim" başlığını taşıyan 13. maddesi, iş verene sözleşmenin feshinden önce durumun karşı tarafa bildirilmesi dışında, haklı görülebilecek bir nedene dayanmak ve sebep göstermek yükümlülüğünü getirmemiş bulunur (Çakır, 2007:177-178).

5.7.1. 5953 Sayılı Yasaya Göre Gazetecilerin Hakları

5953 sayılı "*Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkındaki Kanun*" gazetecilerin çalışma koşullarını, işe giriş ve ayrılışlarını, ücret, kıdem tazminatı ve diğer haklarını düzenlemiştir. 5359 sayılı yasanın getirdiği haklar şöyle özetlenebilir:

- *Yazılım–Mukavele*: Gazeteci ve işveren arasında yazılı bir akit bulunması şart koşulmuştur.
- *Deneme süresi*: Gazeteci ile ilgili deneme süresi en fazla üç aydır.
- *Aktin feshinde ihbar*: Beş yıla kadar kıdem bir ay, beş yıldan fazla kıdemi olan gazeteciye üç aylık bir ihbar tanınmıştır.
- *Kıdem tazminatı*: Gazeteci açısından da her yıl için aylık ücreti tutarında tazminat ödenmesi öngörülmüştür.
- *Başka bir işte çalışabilme imkanı*: Basın iş yasası diğer iş yasalarından farklı olarak gazetecinin başka bir işte çalışmasına olanak tanımıştır. Böyle bir esnek düzenleme gazeteci açısından bir avantaj sağlamaktadır.
- *Ücretin peşin olarak ödenmesi*: Gazeteci için getirilen diğer bir avantaj da, ücretin peşin olarak ödenmesidir. Oysa iş hukukunun genel tanımı içinde bir çalışma karşılığı olan ücret, hak ettikten sonra ödenmektedir. Gazeteci açısından peşin ödenmesi gereken ücret gecikmesi halinde faiz

uygulanmasına da tabii olmaktadır. Eğer işveren ücret ödemesini geciktirirse, 5953 sayılı yasada her geçen gün için yüzde beş fazlasıyla ödemeye mecbur tutulmuştur.

- *Askerlik süresi:* Gazeteci açısından getirilen bir yenilik de, çalışırken muvazzaf askerlik görevine giden gazeteciye normal askerlik müddetince 5953 sayılı yasaya göre, son aldığı ücretin üçte birinin ödenmesidir.
- *Gazetecinin cezaevine girmesi:* Gazeteci, mesleki faaliyeti nedeniyle cezaevine girerse, ücretini almaya devam eder. Eğer gazeteci o basın organından ayrıldıktan sonra eski işyeri ile ilgili olarak cezaevine gönderilirse burada kaldığı sürece ücretini tazminat olarak alır.
- *Gazetecinin ölümü halinde,* gazetecinin aile efradına aylık ücretinin üç misli miktarında bir tazminat ödenmesi öngörülmüştür.
- *Yıllık ücret izni:* Gazeteci en az bir yıl çalışmış olmak koşuluyla dört hafta, on yıl ile yirmi yıl arasında hizmeti bulunan gazeteciye beş hafta, yirmi yıldan fazla çalışmış gazeteciye ise altı haftalık ücretli izin hakkı tanınmıştır.
- *Sendika hakkı:* 5953 de gazetecilerin 1947 yılında çıkarılan 5018 sayılı işçi ve işveren sendikaları ve sendika birlikleri hakkındaki kanuna göre sendika kurabilmelerine olanak sağlanmıştır (Çakır, 2007:178-179).

5.7.2. 5953 Sayılı Yasayla 212 Sayılı Yasa Arasındaki Farklar

- 212 sayılı değişiklikle gazetecinin sözleşmesine işin çeşidi, ücret miktarı ve gazetecinin kıdemi unsurları eklenmiştir. 5953 sayılı yasada sadece yazılı sözleşme yapılacağından söz edilmiştir.
- Eski yasada (5953) kıdem tazminatına hak kazanabilmek için o iş yerinde en az beş yıl çalışmak gerekiyordu. Bugün de geçerli olan 212 sayılı yasa, gazetecinin kıdem hakkını mesleğe giriş tarihiyle başlatmakta.
- 212 sayılı yasada, iş sözleşmesinin feshinde yıllık izin kullanmayan gazeteciye bu ücretinin peşin ödenmesini öngörmektedir.

- 212 sayılı yasada gazeteciyle yapılan sözleşmenin işveren tarafından üye ise sendikasına, değilse en fazla üyesi bulunan mesleki kuruluşa 15 gün içinde bildirilmesi istenmektedir.
- 212'ye göre stajyer sayısı yazı işleri kadrosunun yüzde onunu geçemeyecek.
- Gazeteciye peşin olarak ödenen ücretin geciktirilmesi halinde günlük gecikme faizi yüzde ikiden yüzde beşe çıkarılmıştır.
- Gazetecilere her hizmet yılı sonunda en az bir aylık ücreti tutarında ikramiye ödenmesi getirilmiştir.
- Askerlik dönemindeki ücret, üçte birinden 212'yle yarı miktarına yükseltilmiştir.
- 212 sayılı yasayla kadın gazeteciye, hamilelik döneminde hamileliğin yedinci ayından doğumun ikinci ayının sonuna kadar izin hakkı tanınmıştır. Bu süre zarfında kadın gazeteciye son ücretinin yarısı kadar ücret ödenmesi öngörülmüştür.
- 5953 sayılı yasada, gazetecinin ölümü halinde ailesine aylık ücretinin üç misli miktarında bir tazminat ödenmesine hükmedilmişti. 212 sayılı yasayla bu miktar, aylık ücretinin üç mislinden az olmamak kaydıyla kıdem süresine kadar yükseltilmiştir.
- 212 ile gece çalışan gazetecilerin hafta tatilleri iki güne çıkarılmıştır.
- Gazeteciye çocuğunun doğumu, eş, ana veya babasının ölümü, çocuğunun evlenmesi gibi durumlarda 212 ile gazeteciye ücretli izin hakkı tanınmıştır.
- Yıllık ücretli izin, 5953 sayılı yasaya göre aynı gazetede 10 ile 20 yıl hizmeti bulunan gazeteciye beş hafta, 20 yıldan fazla hizmeti bulunan gazeteciye ise altı hafta olarak verilmişti. 212 sayılı yasada, gazetecilik mesleğindeki hizmeti on yıldan fazla olan gazeteciye altı hafta yıllık ücretli izin verilmesi öngörülmüştür.
- 212 ile fazla mesai ücreti getirilmiştir. Günlük sekiz saatlik iş süresinden fazla çalışılması halinde, ulusal bayram, genel tatiller ve hafta tatilinde

çalışılması durumunda her fazla çalışma saati için % 50 zamlı ücret verilmesi hükme bağlanmıştır.

- 212'ye getirilen ek madde ile de hak iddialarıyla ilgili uyuşmazlıklarda 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri çerçevesinde çözümlenmesi istenmektedir (Çakır, 2007:179-180).

Kayseri basını büyük çoğunlukla 212 sayılı yasaya göre basın mensubu çalıştırmaktadır. Kayseri'de Basın İlan Kurumu'nun kurulması ve böylelikle ilan almak isteyen gazetelere dayatmalarda bulunması 212 sayılı yasaya göre eleman çalıştırılmak zorunluluğu Kayseri medyası çalışanları için yararlı olmuştur. Basın ilan Kurumu ilan almak isteyen gazetelerden en az 7 kişinin 212 sayılı yasaya göre çalışmasını şart koşmaktadır. Kayseri gazetelerinde az sayıda da olsa aile fertlerinden çalışan gösterip 212 sayılı yasaya göre sigortalatan gazeteler mevcuttur. Ancak böyle bir durum tespit olunduğunda yaptırımları vardır.

5.8. Yönetim ve Organizasyon

Medya kuruluşlarının sahipleri birer gazeteci, televizyoncu oldukları gibi aynı zamanda birer işletmecidir. Ticari işletmelerin ayakta kalabilmeleri için beş temel unsur gereklidir. Sermaye, teknoloji, işgücü, üretim ve pazarlama. Medya kuruluşu sahibi işletmeci gibi davranarak bu 5 unsurun birlikteliğini kalıcı kararlarla pekiştirmek ve kuruluşunu yönetmek gibi bir sorumluluk içinde olmalıdır (Girgin, 2001; 168–169).

Kimi yerel medya kuruluşlarında çalışanlar yönetici ve sorumlu kadrolarla sınırlı kalmaktadır. Yerel medyada yetki basamakları açısından bir uzaklığın olmayışı kuruluş içinde biçimsel olmayan ilişkilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Bodur, 1996; 151).

III. BÖLÜM

KAYSERİ YEREL MEDYA ÇALIŞANLARI ÜZERİNDE YAPILAN ARAŞTIRMA

1. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini oluşturan yerel medya sektöründe, alan araştırmasının gerçekleştirileceği basın çalışanları aşağıdaki kriterlere göre saptanmış ve örneklem evreni oluşturulmuştur. Yerel gazetecinin öncelikle çalışmanın kapsadığı bir medya kuruluşunda çalışıyor olması. Yerel gazetecinin, periyodu belli olan bir yayın kuruluşunda çalışıyor olması.

Yerel gazetecinin, sektörde, çalıştığı kuruluş ve sektörün sorunlarını yansıtabilecek kadar çalışmış olması.

Örneklem evrenini oluşturan yerel gazeteciler yukarıdaki ölçütlere göre seçilmiştir. Araştırma evrenini belirlemek amacıyla ilk önce Kayseri’de valilik ve emniyet müdürlüğü basın bürolarına gidilerek, oradaki yetkililerle bir ön görüşme yapılmıştır. Ayrıca her iki kurumdan yayın kuruluşlarının listesi alınarak karşılaştırılmıştır. Belli periyotlarla yayın yapan basın kuruluşları belirlenip, adresleri edinildikten sonra ise bu kuruluşların yetkili kişileri ile görüşülmüş, araştırma konusu ve amacı hakkında

bilgiler verilmiş ve kurum çalışanlarına anket formunun uygulanması için izin istenmiştir. Çalışma sırasında karşılaşılan en önemli zorluk da bu noktada kendisini göstermiştir. Birkaç kurum sahibi, anket formunun, kendi bünyesinde çalışan medya mensuplarına uygulanmasına izin vermemiştir. Buna göre 2 televizyon ve 3 gazeteden veri alınamamıştır.

2. Verilerin Toplanması ve İşlenmesi

Çalışmada yerel medyanın görünümüne ilişkin konular ilgili literatürün taranması ile elde edilmiş, ayrıca Kayseri medyasını tanımlayabilmek için uzun yıllar bölge basının içinde olan gazeteciler ile görüşmeler yapılmıştır.

Çalışmada Kayseri'deki yerel medyayı eleştirel ekonomik-politik açıdan incelemek ve çalışanların kendileri, çalıştıkları kuruluşu, sektörü ne şekilde değerlendirdiklerini belirlemeye yönelik toplam 19 soruyu içeren anket formu oluşturulmuştur.

Açık uçlu olarak hazırlanan 19 soru ile yalnızca Kayseri'deki yerel medya çalışanlarına yönelik olan anketin yapısını şöyle açıklamak mümkündür.

- 1– Yerel gazeteciler hakkında genel bilgiler
- 2– Çalışılan kuruluşun türü ve sektörde çalışmaya sürülerine dair bilgiler
- 3– Alınan ücret ve yeterlilik düzeyine ilişkin bilgiler
- 4– Mesleki örgütlenmeler ve bu örgütlerin gücü hakkında bilgiler
- 5–Kurum sahibi ve yöneticilerin gazetecilerin mesleki eğitim ve başarıları ile

ne kadar ilgilendiğine yönelik bilgiler.

Bu 5 temayla Kayseri'deki yerel medya mensubunun tanımlanması amaçlanmaktadır.

Toplam 140 yerel medya çalışanına, 2 aylık bir süre zarfında, uygulanan anketler değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirme sosyal bilimler pratik istatistik uygulama programı (SPSS) ile, 140 anket formundaki soru ve yanıtları kodlandıktan sonra, nümerik bilgiler girilerek yapılmıştır. Tüm bu işlemlerden sonra işlenen veriler ışığında, sayı ve yüzde olarak duruma ilişkin tablo ve grafikler çıkarılmış, elde edilen sonuçlar neticesinde yapılan değerlendirme ve yorumlar yapılmıştır.

Anket uygulamasından elde edilen bulgu ve yorumlardan oluşan bu bölümde, ankette işlenen temalar 5 konu başlığı çerçevesinde yorumlanmaktadır. Bu konu başlıkları sırasıyla şunlardır:

- 1– Kayseri’deki medya çalışanları hakkında genel bilgiler.
- 2– Kayseri’deki medya çalışanlarının mesleklerine ilişkin genel bilgiler.
- 3–Kayseri’deki medya çalışanlarının aldıkları ücretlere ilişkin genel değerlendirmeler.
- 4– Kayseri’deki medya çalışanlarının örgütlenme durumları.
- 5– Kayseri Medyası çalışanlarının mesleki eğitimleri

3. Kayseri’de Medya Çalışanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Kayseri’de bir çok alanda olduğu gibi medyada da erkek egemenliğinin olması şaşırtıcı değildir. Buna göre Kayseri’de çalışan kadın medya mensubu oranı %28.6 (40 kişi), erkek medya mensubu oranı ise %71.4 (100 kişi) dür.

Tablo 37: Ankete katılan medya çalışanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	Kişi	Yüzde
Kadın	40	28.6
Erkek	100	71.4
Toplam	140	100.0

4. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Yaşlarına Göre Dağılımı

Kayseri’deki medya çalışanlarının yaş ortalamasına bakıldığında büyük çoğunluğu 15–30 yaş arasındaki genç nüfusun oluşturduğu anlaşılmaktadır. Aşağıdaki tabloda ifade edilen bu durum, çalışanlar açısından sektörün sürekli bir sirkülasyon içinde olmasına uygun bir zemin oluşturduğu söylenebilir. Buna göre %65.0 (91 kişi) 15–30 yaş grubu arası grubu, %27.8 (39 kişi) 31–45 yaş grubu arası grubu ve %7.2 (10 kişi) 46–60 yaş grubu arası grubu meydana getirmektedir.

Tablo 38: Ankete katılan medya çalışanlarının yaşlarına göre dağılımı

Yaş	Kişi	Yüzde
15–30	91	65.0
31–45	39	27.8
46–60	10	7.2
Toplam	140	100.0

5. Kayseri Medyası Çalışanlarının Eğitim Durumları

Eğitimin ve genel kültürün önemli olduğu bir meslek olan medya sektörü Kayseri’de daha çok lise ve üniversite mezunları tarafından meslek edinilmiş görülmektedir. Ankete katılanların %0.7 oranı (1 kişi) ilk okul mezunu, %4.3’lük oranı (6 kişi) orta okul mezunu, %41,4’lük oranı (58 kişi) lise mezunu, %48.6’lık kesim (68 kişi) ise üniversite mezunu olarak mesleklerini sürdürmektedirler.

Meslek eğitimi bağlamında iletişim fakültesi mezunu olan medya mensubu sayısı da sadece 7 kişidir. Bu durumun nedeni iletişim fakültesi mezunlarınca, yeterli imkanın sunulmamasından dolayı (ücret, sosyal güvence, teknik araç) tercih edilmemesidir. Kayseri’de açılan iletişim fakültesinin mezun vermesiyle birlikte yerel medyada çalışan iletişim fakültesi mezunu sayısının artacağı düşünülmektedir.

Tablo 39: Ankete katılan medya çalışanlarının eğitim durumları

Eğitim Seviyesi	Kişi	Yüzde
İlk okul	1	0.7
Orta okul	6	4.3
Lise	58	41.4
Üniversite	68	48.6
Toplam	140	100.0

6. Kayseri Medyası Çalışanlarının Medeni Durumları

Kayseri’de medya mesleğinin geçim sağlayan bir meslek olmadığı göstergelerinden birisi de, mesleği yürütenlerin yarısından fazlasının bekarlardan oluşuyor olmasıdır. Bekar medya çalışanlarının sorumlu oldukları bir ailelerinin olmaması, daha düşük ücretlerle çalıştırılmalarına olanak sağlamaktadır. Buna göre ankete katılan medya mensuplarının medeni hallerini gösteren tabloya bakıldığında Kayseri’deki yerel medya çalışanlarının %46.5’i (65 kişi) evli, %53.5’i (75 kişi) bekar olduğu görülmektedir.

Tablo 40: Ankete katılan medya çalışanlarının medeni durumları

Medeni Hali	Kişi	Yüzde
Evli	65	46.5
Bekar	75	53.5
Toplam	140	100.0

7. Ankete katılan medya çalışanlarının yaptıkları işlere göre dağılımı

Kayseri’deki yerel medya çalışanlarının bir kısmı çalıştıkları kuruluşlarda birden fazla iş yapmaktadırlar. Muhabirlik yaparken aynı zamanda kameramanlık ya da sayfa sekreterliği görevini de yapmak durumunda kalabilmektedirler. En çok yapılan işin muhabirlik olduğu kayseri medyasında iş türü dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 41: Ankete katılan medya çalışanlarının yaptıkları işlere göre dağılımı

Görev	Kişi	Yüzde
Kameraman	12	8.5
Muhabir	29	20.8
Reklamcı	16	11.4
Haber Müdürü	4	2.8
Spor Müdürü	9	6.5
Yönetmen	6	4.3
Kurgu-Animasyon	10	7.1

Yönetici	13	9.3
Teknik Sorumlu	3	2.1
Grafiker	6	4.3
Dizgici	9	6.5
Yazar	5	3.6
Yazı İşleri Müdürü	8	5.7
Bilgisayar Uzmanı	5	3.6
Sekreter	4	2.8
Hizmetli	1	0.7
Toplam	140	100.0

8. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Medya Sektöründeki Dağılımı

Kayseri’de medya çalışanları daha çok gazetelerde istihdam edilirken, önemli bir kısım çalışan da yerel televizyonlarda çalışmaktadır. Buna göre %61.4 (86 kişi) gazetelerde, %38.6 (54 kişi) televizyonlarda çalışmaktadır.

Tablo 42: Ankete katılan medya çalışanlarının medya sektöründeki dağılımı

Kurum Türü	Kişi	Yüzde
Gazete	86	61.4
Televizyon	54	38.6
Toplam	140	100.0

9. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Çalışma Sürelerine Dair Değerlendirme

Aşağıdaki tabloya bakıldığında Kayseri’de yerel medyada çalışanlarının büyük bir kısmının (%45) 1–4 yıllık süredir bu sektörde çalıştıkları görülmektedir. Bu oran Kayseri’de medya mesleğinin istikrarlı bir meslek olmadığı hakkında ip uçları vermektedir. Aynı zamanda uzun yıllar geçim sağlanabilecek bir meslek olmadığını da göstermektedir. Buna göre %19.3’lük kesim (27 kişi) 0–1 yıl arası, %25.7’lik kesim (36 kişi) 1–4 yıl arası, %30.0’luk kesim (42 kişi) 5–10 yıl arası, %18.6’lık kesim (26 kişi) 11–15 yıl arası, %1.5’lik kesim (2 kişi) 16–20 yıl arası, %2.1’lik kesim (3 kişi) 21–25 yıl arası, %0.7’lik kesim (1 kişi) 26–30 yıl arası, %2.1’lik kesim de (3 kişi) 31–35 yıl arası medyada çalışmaktadır.

Tablo 43: Ankete katılan medya çalışanlarının sektöründeki kaç yıl çalıştıklarını gösterir tablo

Kurum Türü	Kişi	Yüzde
0–1 yıl	27	19.3
1–4 yıl	36	25.7
5–10 yıl	42	30.0
11–15 yıl	26	18.6
16–20 yıl	2	1.5
21–25 yıl	3	2.1
26–30 yıl	1	0.7
31–35 yıl	3	2.1
Toplam	140	100.0

10. Ankete Katılan Medya Çalışanlarının Aldıkları Ücrete İlişkin Değerlendirme

Aylık aldıkları ücretleri öğrenmek için sorulan soruya verilen yanıtlarda, büyük çoğunluğun asgari ücret ve civarı ücretler aldıkları görülmektedir. Asgari ücret şıkkı net belirtilmemiş olduğundan %45.7 ile (64 kişi) 351–650 arası ücret alanlar çoğunluktadır. Ayrıca %22.1 ile 31 kişi 651–950 arası, %7.9 ile 11 kişi 951–1250 arası, %3.6 ile 5 kişi 1251–1550 arası, %2.9 ile 4 kişi 1550’den fazla ücret almaktadır. Aylık kazancının bilinmesini istemeyip bu soruyu yanıtlamayanların oranı da %7.1 ile 10 kişidir.

Tablo 44: Ankete katılan medya çalışanlarının aldıkları ücrete göre dağılımı

Ücret	Kişi	Yüzde
0–350 YTL	15	10.7
351–650 YTL	64	45.7
651–950 YTL	31	22.1
951–1250 YTL	11	7.9
1251–1550 YTL	5	3.6
1550 ve yukarısı	4	2.9
Cevap yok	10	7.1
Toplam	140	100.0

11. Medya Çalışanlarının Aldıkları Ücretten Memnun Olma Düzeyi

Kazancınızdan memnun musunuz? sorusuna verilen cevapların %52.1 (73 kişi) evet yanıtını verirken geri kalan %47.9 (67 kişi) ise hayır yanıtını vermişlerdir.

Tablo 45: Ankete katılan medya çalışanlarının aldıkları ücretten memnun olma düzeyi

Ücret Yeter mi?	Kişi	Yüzde
Evet	73	52.1
Hayır	67	47.9
Toplam	140	100.0

12. Sosyal Güvence Durumu

Yerel medya çalışanlarının düşük ücretle ve sosyal güvenceden yoksun çalıştıkları yaygın bir görüştür. Ancak Kayseri medyası çalışanlarının ezici bir çoğunluğu sigortalı olarak mesleklerini yürütmektedirler. Sosyal güvence durumunun tespiti için sorulan soruya %91.4 (128 kişi) sosyal güvencelerinin olduğunu belirtirken %8.6 (12 kişi) da sosyal güvencelerinin olmadığı yönünde yanıt vermiştir. Sosyal güvence olarak genelde SSK tercih edilmiştir.

Tablo 46: Ankete katılan medya çalışanlarının sosyal güvence durumu

Sosyal Güvencesi	Kişi	Yüzde
SSK	124	86.6
Bağ-kur	1	0.7
Emekli Sandığı	3	2,1
Güvencesi Yok	12	8.6
Toplam	140	100.0

13. Meslek Kuruluşlarına Üyelik

Her hangi bir meslek kuruluşuna üye misiniz? sorusu Kayseri'deki medya mensuplarının örgütlülük oranını ölçmek için sorulmuştur. Ankete katılanların verdikleri cevaplara göre %65.7 oranında (92 kişi) medya çalışanının herhangi bir meslek kuruluşuna üye olmadığı görülmektedir. Geri kalan %34.3'lük kesimin (48 kişi) mesleki kuruluşlara üye olduğu görülmektedir.

Medya mensuplarının sendika üyesi olmamaları dikkat çekicidir. Türkiye Gazeteciler Sendikası ve Medya-Sen'e üye yoktur. Sosyal güvence açısından önemli çözümlerden birisi sendikalı ve toplu sözleşmeli olmaktır. Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın imzaladığı sözleşmeler en üst düzey sözleşmelerdir. Ücret ve sosyal yardımların yüksek olmasının yanında, medya çalışanı istifa bile etse kıdem tazminatı öngörülmektedir.

Tablo 47: Ankete katılan medya çalışanlarının üye oldukları meslek kuruluşları

Üyelik	Kişi	Yüzde
Kayseri Gazeteciler Cemiyeti	43	30.7
TSYD	1	0.7
ASGD	3	2.2
Yazarlar Birliği	1	0.7
Üye Değil	92	65.7
Toplam	140	100.0

14. Medya Sektöründe Çalışmakta Tercih Nedenleri

Yerel basın çalışanları bütün sorunlara rağmen büyük çoğunlukla mesleklerini sevdikleri ve ilgi duydukları için yaptığı görülmektedir. Buna göre %51.4 (72 kişi) sevdiği ve ilgi duyduğu için, %32.1 (45 kişi) meslekleri icabı olduğu için, %7.9 (11 kişi) tesadüfen başlayıp ve devam ettiği yanıtını vermiştir. %8.6 (12 kişi) cevap vermemiştir.

Tablo 48: Medya sektöründe çalışmakta tercih Nedenlerini gösterir tablo

Çalışma Nedeni	Kişi	yüzde
Sevgi-İlgi	72	51.4
Meslek İcabı	45	32.1
Tesadüfen	11	7.9
Cevap Yok	12	8.6
Toplam	140	100.0

15. Medya Sektöründe Çalışmaya Devam Etmek İsteme Oranı

Gelecek yıllarda medya mesleğinde devam edip etmeyeceklerini tespit için sorulan soruya %82.9 oranında (116 kişi) evet yanıtı, %17.1 oranında (24 kişi) hayır yanıtı verilmiştir.

Tablo 49: Medya Sektöründe Çalışmaya Devam Etmek İsteme Oranı

Devam	Kişi	Yüzde
Evet	116	82.9
Hayır	24	17,1
Toplam	140	100.0

16. Medyada Çalışmayı Sevme Oranı

Medyada çalışmaya devam etme oranının yüksek olmasının en büyük nedeni medya çalışanlarının mesleklerini seviyor olmalarıdır. Kayseri yerel medya çalışanları %91.4'lük kesim (128 kişi) evet yanıtı verirken, %8.6'luk kesim (12 kişi) hayır yanıtını vermiştir.

Tablo 50: Medya sektöründe çalışmayı sevme düzeyi

Seviyor Mu?	Kişi	Yüzde
Evet	128	91.4
Hayır	12	8.6
Toplam	140	100.0

17. Medyada Çalışmaya Başlamadan Önce Mesleki Kurslara Katılım

Medya sektör açısından, eğitimin son derece önemli olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir. Kayseri medyasında çalışanların büyük bir kısmı medyada çalışmaya başlamadan önce herhangi bir eğitim almamıştır. Buna göre %61.4 oranında (86 kişi) sorulan soruya hayır cevabı verirken, %38.6 oranında (54 kişi) evet cevabı vermiştir.

Tablo 51: Medya sektöründe çalışmaya başlamadan önce mesleki kurslara katılım düzeyi

Katılım	Kişi	Yüzde
Evet	54	38.6
Hayır	86	61.4
Toplam	140	100.0

18. Meslek İçi Eğitim Seminerlerine Katılım

Kayseri medyası çalışanlarının mesleğe başlamadan önce almadıkları eğitimi mesleklerini sürdürürken birçok defa düzenlenen meslek içi eğitim seminerlerine katılarak talafi etmeye çalıştıkları görülmektedir. Buna göre %66.4 (93 kişi) meslek içi eğitimlere katılırken, %33.6 (47 kişi) yapılan bu eğitim çalışmalarına katılmamıştır.

Tablo 52: Medya sektöründe çalışırken meslek içi eğitimlere katılım düzeyi

Katılım	Kişi	Yüzde
Evet	93	66.4
Hayır	47	33.6
Toplam	140	100.0

19. Değerlendirme

Kayseri’de bulunan yerel medya kuruluşlarına yönelik olarak yapılan anket uygulaması genel olarak; yerel medya hakkında bilgiler; yerel medya çalışanları hakkında genel bilgiler; çalışılan kuruluşun türü; alınan ücret ve memnuniyet düzeyi; mesleki örgütlenmeler ve medya çalışanlarının sektöre başlamadan önce ve sonra aldıkları mesleki eğitim hakkında veriler toplamaya yönelik olarak düzenlenmiştir.

Kayseri’de çalışan kadın medya mensubu oranı %28.6 (40 kişi), erkek medya mensubu oranı ise %71.4 (100 kişi) dür. Kadın medya çalışanlarının oranının erkeklere göre oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Kayseri’de medya çalışanları daha çok gazetelerde istihdam olunurken önemli bir kısım çalışan da yerel televizyonlarda çalışmaktadır. Buna göre %61.4 (86 kişi) gazetelerde, %38.6 (54 kişi) televizyonlarda çalışmaktadır.

Kayseri’deki medya çalışanlarının yaş ortalamasına bakıldığında büyük çoğunluğu 15–30 yaş arasındaki genç nüfusun oluşturduğu anlaşılmaktadır. Aşağıda tabloda ifade edilen bu durum çalışanlar açısından sektörün sürekli bir sirkülasyon içinde olmasına uygun bir zemin oluşturduğu söylenebilir. Buna göre %65.0 (91 kişi) 15–30 yaş grubu arası grubu, %27.8 (39 kişi) 31–45 yaş grubu arası grubu ve %7.2 (10 kişi) 46–60 yaş grubu arası grubu meydana getirmektedir.

Eğitimin ve genel kültürün önemli olduğu bir meslek olan medya sektörü Kayseri’de daha çok lise ve üniversite mezunları tarafından meslek edinilmiş görülmektedir. Ankete katılanların %0.7 oranı (1 kişi) ilk okul mezunu, %4.3’lük oranı (6 kişi) orta okul mezunu, %41,4’lük oranı (58 kişi) lise mezunu, %48.6’lık kesim (68 kişi) ise üniversite mezunu olarak mesleklerini sürdürmektedirler. Meslek eğitimi bağlamında iletişim fakültesi mezunu olan medya mensubu sayısı da sadece 7 kişidir.

Ankete katılan medya mensuplarının medeni hallerini gösteren tabloya bakıldığında Kayseri'deki yerel medya çalışanlarının %46.5'i (65 kişi) evli, %53.5'i (75 kişi) bekar olduğu görülmektedir.

Kayseri'deki yerel medya çalışanlarının bir kısmı çalıştıkları kuruluşlarda birden fazla iş yapmaktadırlar. Muhabirlik yaparken aynı zamanda kameramanlık ya da sayfa sekreterliği görevini de yapmak durumunda kalabilmektedirler. En çok yapılan işin muhabirlik olduğu kayseri medyasında iş türü dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Kayseri'de yerel medyada çalışanlarının büyük bir kısmının (%45) 1–4 yıllık süredir bu sektörde çalıştıkları görülmektedir. Bu oran Kayseri'de medya mesleğinin istikrarlı bir meslek olmadığı hakkında ip uçları vermektedir. Aynı zamanda uzun yıllar geçim sağlanabilecek bir meslek olmadığını da göstermektedir.

Aylık aldıkları ücretleri öğrenmek için sorulan soruya verilen yanıtlarda büyük çoğunlu asgari ücret ve civarı ücretler aldıkları görülmektedir. Asgari ücret şikkı net belirtilmemiş olduğundan %45.7 ile (64 kişi) 351–650 arası ücret alanlar çoğunluktadır.

Kazancınızdan memnun musunuz? sorusuna verilen cevapların %52.1 (73 kişi) evet yanıtını verirken geri kalan %47.9 (67 kişi) ise hayır yanıtını vermiştir.

Yerel medya çalışanlarının düşük ücretle ve sosyal güvenceden yoksun çalıştıkları yaygın bir görüştür. Ancak Kayseri medyası çalışanlarının ezici bir çoğunluğu sigortalı olarak mesleklerini yürütmektedirler. sosyal güvence durumunun tespiti için sorulan soruya %91.4 (128 kişi) sosyal güvencelerinin olduğunu belirtirken %8.6 (12 kişi) da sosyal güvencelerinin olmadığı yönünde yanıt vermiştir. Sosyal güvence olarak genelde SSK tercih edilmiştir.

Her hangi bir meslek kuruluşuna üye misiniz? sorusu Kayseri'deki medya mensuplarının örgütlülük oranını ölçmek için sorulmuştur. Ankete katılanların verdikleri cevaplara göre %65.7 oranında (92 kişi) medya çalışanının herhangi bir meslek kuruluşuna üye olmadığı görülmektedir. Geri kalan %34.3'lük kesimin (48 kişi) mesleki kuruluşlara üye olduğu görülmektedir.

Yerel basın çalışanları bütün sorunlara rağmen büyük çoğunlukla mesleklerini sevdikleri ve ilgi duydukları için yaptığı görülmektedir. Buna göre %51.4 (72 kişi)

sevdiği ve ilgi duyduğu için, %32.1 (45 kişi) meslekleri icabı olduğu için, %7.9 (11 kişi) tesadüfen başlayıp ve devam ettiği yanıtını vermiştir. %8.6 (12 kişi) cevap vermemiştir.

Gelecek yıllarda medya mesleğinde devam edip etmeyeceklerini tespit için sorulan soruya %82.9 oranında (116 kişi) evet yanıtı, %17.1 oranında (24 kişi) hayır yanıtı verilmiştir. Buna göre Kayseri medyasında çalışanlar mesleklerini sevmekte ve devam etmek istemektedirler.

Kayseri yerel medyasında çalışanların çoğunluğu mesleğe başlamadan herhangi bir eğitim almamış olarak başlarken, meslekte olduğu zamanlarda ise medya çalışanlarının büyük çoğunluğunun meslek içi eğitim seminerlerine katıldığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan kayseri yerel medya çalışanlarının yaşadıkları sorunlar göz önüne alındığında bu sorun ve zorlukların İstanbul medyasıyla paralellik arz ettiği söylenebilir. Kayseri medyası çalışanları, sorunlarını ekonomik, eğitim, kalite ve medya kuruluşu sayısının çokluğu olarak belirtmişlerdir.

SONUÇ

Türkiye’de 1980’li yıllardan itibaren hız kazanan özelleştirme politikaları, medyayı da etkilemiş, mülkiyet yapısının yanı sıra medya alanında yatırımda bulunan sermayenin kompozisyonunu da değiştirmiştir. Daha çok bankacılık ve müteahhitlik sektörü olmak üzere basın dışı sermaye ile beslenen medya, yayıncılık dışında, her türlü enformasyon üretimin ve dağıtımını kapsayan bir yelpaze içinde tümüyle piyasa koşullarına göre faaliyet gösteren firmalar haline gelmiştir.

Tamamıyla piyasa mantığına göre hareket eden medya kuruluşları, sembolik üretimleri yanında haber ve bilgi aktarım işlevini ikincil plana atmıştır denilebilir. Gelişen tekelleşme ile, medyanın, kamu hizmeti ilkelerinden gitgide uzaklaşarak, pazar ekonomisinde maksimum kar amacıyla sürdürülen bir etkinlik haline gelmesi, konu üzerine tartışmaların açılmasına neden olmuştur.

Türkiye’de değişen medya ortamının en önemli unsuru mülkiyete ve alana yatırım yapan sermayenin niteliğine ilişkindir. Sektör dışı sermayenin basın kuruluşlarına yansımaları, alana hakim olmanın sağladığı prestij ve güç ile sermaye grubunun diğer alanlardaki maddi yatırımlarını desteklemesi düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

Aynı zamanda medyada tek belirleyici etkenin sermaye oluşu, haberin metalaştırmasının yanı sıra, alt düzeydeki gazetecilerin, sendikasıylaştırma yoluyla her türlü haklarının ellerinden alınarak, binlerce gazetecinin, iş güvencesinden yoksun bir şekilde, kadrosuz, sigortasız çalıştırılmasına da neden olmuştur. Tekelleşme sonucunda sendikasıylaştırma hareketi başlamış, sendikal hareket tasfiye olunurken, mesleğin yapılış ve etiğinden daha çok üyelerin meslek dışı, bireyci çıkarlarının gerçekleşmesi için faaliyet gösteren dernekleşme hareketleri yaygın hale gelmiştir. Bu tür dağınık örgütlenmelerin sermayenin basın çalışanlarını sömürmesine ciddi bir zemin sunduğunu söylemek mümkündür.

Bu bağlamda Kayseri yerel medyası üzerine gözlemlerde bulunulmuş, medya kuruluşlarının sorumlu müdürleriyle görüşmeler yapılmış ve bu ilde görev yapan 140 yerel medya mensubu üzerinde 19 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır.

Her şeyden önce, yerel demokrasinin yerleşmesi açısından son derece önemli bir işleve sahip olan yerel medya, sermayenin egemenliği altına girmesi ile bu işlevinden

iyice uzaklaştırılmıştır. Ayrıca yerel medyada düşük ücret bunun sonucunda geçim sıkıntısı sorunlar yaşanmaktadır

Kayseri’de yerel gazetecilik yapanların %56.4’i asgari ücret ve altında maaş almaktadır. Bu bilgi ışığında bölgede gazeteciliği genellikle,geçim konusunda kendisi dışında herhangi başka birisinin sorumluluğunu taşımayan insanların yaptığını söylemek mümkündür. Ücretlerin bu denli düşük oluşunun bölgedeki gazeteciliğin niteliğini de olumsuz yönde etkilediği ifade edilebilir. Zira gazetecilik eğitimi almış ya da alanında yetkin bir gazetecinin bu şartlarda çalışması düşünülemez. Bunun dışında gazetecinin bu şartlarda çalışması düşünülemez.

Elde edilen verilere göre Kayseri’deki yerel medya çalışanlarının %90.4’ünün sigortalı olarak, çalıştığı görüşmüştür. Sigortalı olarak çalışanlarının az bir kısmının Basın İlan Kurumu’nun gazetelere koşulan şartları dolayısıyla kurum sahibi ya da kurum sahibi yakınları olduğu söylemek mümkündür.

Kayseri’de mesleki cemiyetlerin olmasına rağmen, yerel medya çalışanlarının %65.7’sinin bu cemiyetlere üye olmadığı saptanmıştır. Bunun dışında Kayseri’de çalışan medya mensuplarının mesleki örgütlerden beklentilerin ilk sırasında gazetecilik mesleğine saygınlık kazandırma konusunda çalışmaların olması olmuştur.

Çıkan sonuçlara göre, gerek temel gerekse denenecek varsayımlar doğrulandığı gibi, bir hafta teknoloji sorunu ve sermaye kıtlığı ile mücadele eden yerel medya kuruluşlarının yanında diğer tarafta sektör dışı sermayeyle beslenen oldukça üstün teknolojiyle donatılan yerel medya kuruluşları ortaya çıktığı görülmektedir. Yaygın medyadaki tekelleşmeler sonucu ortaya çıkan içerik zayıflaması, kamusal işlevinden sapma, çalışanların sosyal güvenceden yoksullaştırılması vb... gibi unsurlar yerel ölçekte yerel medyada da yaşanmaktadır.

Sonuç olarak yerel medya yapısında birçok değişikliğe gitmeli; çalışma koşullarında, bünyesinde eğitilmiş ve kalifiye eleman tutabilecek kadar, düzenlemeler yapılmalıdır. Aksi takdirde yerel medya içinde olduğu sorunları aşamayacaktır..

KAYNAKÇA

- AFETİNAN Ayşe; Atatürk Hakkında Hâtıralar ve Belgeler, İş Bankası yayını, Ankara, 1984.
- ALEMDAR, Korkmaz; Türkiye’de Çağdaş Haberleşmenin Tarihsel Kökenleri, A.İ.T.İ.A. Ankara, 1981.
- ARABACI Caner; Cumhuriyet’e Giden Yolda Millî Mücadele Basını, Konya Çalı Kültür Sanat Dergisi, S. 53, Mayıs 2003, s.12-17; S. 54, Haziran 2003, s.12-15.
- ARABACI, Caner; Vilayet Matbaaları ve Konya Vilayet Matbaası, Selçuk İletişim Dergisi, C:2, S: 2, SÜ İletişim Fakültesi Yayınları, Konya, 2002.
- AYHAN, Bünyamin; Olağanüstü Durumlarda Toplumsal Dayanışma ve Bütünleşmeye Basının Katkısı: “Millî Mücadele Dönemi Türk Basını”, S.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2005.
- BALİ Rıfat N. Tarz-ı Hayattan Life Style’ a, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.
- BODUR, Feyyaz; Yerel Basında Yönetim ve Örgüt Yapısı, yayımlanmamış doktora tezi, A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1996.
- CANKAYA, Özden; Dünden Bugüne Radyo Televizyon, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1997.
- COŞAR Ömer Sami; Millî Mücadele Basını, Milliyet, Dizi Yazı, no:8, 31 Temmuz 1962.
- Cumhuriyet Basını, Ankara Gazeteciler Cemiyeti Yayını, Ankara, 1998.
- ÇAKIR, Hamza; Tüm Yönleriyle Radyo, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005.
- ÇAKIR, Hamza; Gazeteciliğe Giriş, Tablet Yayınevi, Konya, 2007.
- DEMİR, Vedat; “Medyada Otokontrol”, X. Yerel Medya Eğitim Seminerleri, 20-21 Şubat Kayseri, BYEGM, Ankara, 2004.
- DEMİRSOY, Adem ve AYHAN Bünyamin; 1960’dan günümüze Konya’da Yerel Gazetecilik, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 14, 2005.

- DEMİRKEN, Neziĥ; Yerel Medyaya Genel Bakış, Yerel Medya Eğitim Seminerleri, (G.Antep), Konrant Adenaor Vakfı, İstanbul 2000.
- DEMİR, Ö. Acar M., Sosyal Bilimler Sözlüğü, Vadi Yayınları, Ankara 1997.
- DUMAN, Hasan; Osmanlı-Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri (1828-1928), Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı yayını, C.III, Ankara, 2000.
- ECER, Ahmet Vehbi; “Milli Mücadelede Kayseri Basını”, Türk Kültürü, Sayı 465, 2002.
- ENSARİ, Oktay; Kayseri’de Yerel Yayın Organlarının Gelişimi, Kayim-Der, Sayı 1, 1994.
- FIRAT 0. “Türkiye’de Yerel Basının Geliřmesi Üzerine Notlar”, Kebikeç, Sayı 2, 1995.
- GÜNER, Zekâi-KABATAş Orhan; Millî Mücadele Dönemi Beyânnâmeleri ve Basını, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi yayını, Ankara, 1990.
- GİRGİN, Atilla; Türk Basın Tarihinde Yerel Gazetecilik, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2001.
- GÜZ, Nurettin; Türkiye’de Basın İktidar İlişkileri (1920-1927), Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Matbaası, Ankara, 1991.
- GÜZ, Nurettin; Serbest Cumhuriyet Fırkası Sonrası Basında Muhalefet ve 1931 Matbuat Kanunu, G.Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, Ankara, 1993.
- GÜZ, Nurettin; Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri, Bilge Yayın, Ankara, 1995.
- KABACALI, Alpay; Başlangıçtan Günümüze Basın Sansürü, Gazeteciler Cemiyeti Yayını, İstanbul, 1990.
- KANDEMİR, Ceyhan; Türkiye’de Yerel Televizyon Yayıncılığı, İ.Ü. İletişim Fakültesi Dergisi Cilt 14, İ.Ü. Yayınları, İstanbul, 2002.
- KANSU Mazhar Müfit; Erzurum’dan Ölümüne Kadar Atatürk’le Beraber I-II, Türk Tarih Kurumu yayını, Ankara, 1988.

- KOYUKAN, Bilge R. ; “Anadolu Basını Hakkında İstatistiki Gözlemler”, Kebikeç, Sayı 2, 1995.
- ÖNDER, Ali Rıza; Kayseri Basın Tarihi, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1972.
- ÖNDER Mehmet; Cumhuriyetten Önce ve Cumhuriyet Devrinde Konya’da Basın, Millî Mücadele’den Günümüze Konya (1915-1965), C.1/21-34, Konya, 1999.
- ŞAPOLYO; Enver Behnan; Türk Gazetecilik Tarihi ve Yönüyle Basın, Güven Matbaası, Ankara, 1969.
- ŞEKER, Mustafa; Yerel Gazetecilik, Tablet Yayınları, Konya, 2007.
- TOKGÖZ, Oya; Türkiye’de yerel Medyanın Yapısı ve Örgütlenişi, İletişim Dergisi, G. Ü. İletişim Fakültesi Basımevi, 2001.
- VURAL, Ali Murat; Yerel Basın ve Kamuoyu, A.Ü. Yayınları, Eskişehir, 1999.
- YENGİN, Hülya; Ekranın Büyüsü, Der Yayınevi, İstanbul, 1994.
- Başak TV’ nin Sahibi İlhan BİROL ile Yapılan Görüşme, 2007
- Hilal-1 TV Haber Müdürü Remzi YILDIRIM ile Yapılan Görüşme, 2006.
- KBTV Koordinatörü Recep BULUT ile Yapılan Görüşme, 2006

E K L E R

EK-1

Bu anket çalışmasının verileri bilimsel bir araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu nedenle cevapların doğruluğu önem arz etmektedir. Gerekli ilgiyi gösterdiğinizden dolayı teşekkür ederim.

Osman Utkan

1- Cinsiyetiniz

- 1) Bay   2) Bayan

2- Yaşınız

3- Medeni durumunuz

- 1) Evli   2) Bekar

4- Öğrenim Durumunuz

- 1) İlkokul   2) Ortaokul   3) Lise   4) Üniversite

5- Eğer Üniversite mezunu iseniz mezun olduğunuz fakülteyi lütfen belirtiniz.

6- Aylık kazancınız.

7- Çalıştığınız kurumdaki göreviniz nedir?

8- Ne zamandan beridir bu görevi yapıyorsunuz?

9- Medyada çalışmayı seviyor musunuz?

10- Herhangi bir meslek kuruluşuna üye misiniz? (lütfen belirtiniz)

11- Kaç yıldır medyada çalışıyorsunuz?

12- Neden medya sektöründe çalışmayı tercih ettiniz? (lütfen belirtiniz)

13- Bu sektörde çalışmaya devam etmek istiyor musunuz?

14- Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı mısınız?

1)Evet

2)Hayır

15- Cevabınız evetse lütfen belirtiniz.

16- Kazancınızdan memnun musunuz?

17- Medyada çalışmadan önce herhangi bir şekilde meslekle ilgili kurslar gördünüz mü?

18- Mesleğinizle ilgili olarak yapılan hizmet içi eğitim seminerlerine hiç katıldınız mı?

19- Sizce Kayseri Medyasında en büyük sorun nedir? (lütfen belirtiniz)

Ek-2**Kayseri’de Medyasında Sarı Basın Kartı Sahipleri**

Sıra No	Adı Soyadı	Görevleri	Kart No Tarih
1	Fuat Öndin	Kayseri Valiliği Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü	005359 01/01/2006
2	İsmail İçer	Anadolu Ajansı Bölge Müdürü	003471 01/01/2006
3	Metin Işık	Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekan Yardımcısı	002962 01/01/2006
4	Hamza Çakır	Erciyes Üniversitesi Gazetecilik Bölüm Başkanı ve İletişim Fakültesi Dekan Yardımcısı	006597 02/02/2006
5	Vedat Doğan	Anadolu Ajansı Muhabiri	1336 01/01/2006
6	Salih Balcı	Kayseri Maç Gazetesi	005605 01/01/2006
7	Ahmet Zorlu	Kayseri Postası Gazetesi Sahibi	007163 03/04/2006
8	Recep Bulut	Kay- Tv. Genel Yayın Yönetmeni	002600 01/01/2006
9	Oğuz Memiş	Kayseri Gündem Gazetesi	007435 08/06/2006
10	Mehmet Zafer Işık	Dünya Gazetesi Muhabiri	004278 01/01/2006
11	Mustafa Cengiz	Hâkimiyet Gazetesi Muhabiri	005403 01/01/2006
12	Demet ÖZTÜRK	DHA Muhabiri	004298

			01/01/2006
13	Veli ALTINKAYA	Akın Günlük Gazetesi Muhabiri	004096 01/01/2006
14	Canan BAYRAM	Kayseri Maç Gazetesi Muhabiri	006034 01/01/2006
15	Yılmaz BÜYÜKNALBANT	Büyük Kayseri Gazetesi Sahibi	006992 16/03/2006
16	Mehmet DELİBAŞ	Kayseri Meydan Gazetesi Muhabiri	005600 01/01/2006
17	Mustafa DURAN	Kayseri Güneş Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	007712 10/07/2006
18	Cemil MACİT	Kayseri Meydan Gazetesi Muhabiri	005600 01/01/2006
19	Göksal ERASLAN	Akın Günlük Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	004554 01/01/2006
20	Osman ÇİFCİ	Kayseri Haber Gazetesi Sahibi	005574 01/01/2006
21	Ali CERAN	Kayseri Star Haber Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	006291 31/01/2006
22	Ahmet Çağlayan ÇINAR	Hakimiyet 200 Gazetesi Muhabiri	006458 02/02/2006
23	Abdulmecit AVŞAR	Kayseri Güneş Gazetesi Muhabiri	15684 24/10/2005
24	Hakan BAYRAKTAR	Develi Seyrani Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	005963 01/01/2006
25	Ahmet CENGİZ	Hakimiyet Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	005412 02/02/2006
26	Nebahat ERDOĞAN	Kayseri Haber Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	005618 01/01/2006
27	Bekir ASLANTAŞ	Büyük Kayseri Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	005746 01/01/2006
28	İbrahim ÖZÇEKİÇ	Kayseri Gündem Gazetesi	007927

		Muhabiri	12/09/2006
29	Hacı Mustafa YILDIZ	Anadolu Ajansı Muhabiri	003889 01/01/2006
30	Saim YILDIZ	Kayseri Havadis Gazetesi Muhabiri	006199 01/01/2006
31	Tevfik IŞIK	Anadolu Ajansı Muhabiri	005029 01/01/2006
32	Rukiye KÖK	Star Haber Gazetesi Muhabiri	006292 31/01/2006
33	Afet ŞAPCI	Kayseri Havadis Gazetesi Muhabiri	004995 01/01/2006
34	Mustafa AYDOĞAN	Kayseri Deniz Postası Yazı İşleri Müdürü	005962 01/01/2006
35	Zekaddin SARAL	Kayseri Deniz Postası Muhabiri	005815 31/01/2006
36	Seyid ZEDELENMEZ	Kayseri Deniz Postası Muhabiri	006223 31/01/2006
37	İsmail Murat BOZKURT	Kayseri Deniz Postası Muhabiri	006551 15/02/2006
38	Savaş BOZKAYA	Kayseri Deniz Postası Muhabiri	006398 02/02/2006
39	Özden KONUR	Basın İlan Kurumu İl Müdürlüğü	006465 07/02/2006
40	Mustafa GÜRBÜZ	Kay- Tv. Muhabiri	006850 09/03/2006
41	Rifat KURAL	Kayseri Manşet Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	006810 09/03/2006
42	Sabit İNCE	Kayseri Deniz Postası Sayfa Editörü	007254 28/04/2006
43	İlyas ŞAHİN	Yeni Sabah Gazetesi Yazı İşleri Müdürü	007667 03/07/2006
44	Mehmet Sena	Anadolu Haber Gazetesi Sahibi	007677

	KÖSEDAĞ		03/07/2006
45	İlter SAĞIRSOY	Güneş Gazetesi Muhabiri	007912 08/09/2006
46	Mehmet Avni AYDOĞAN	Hakimiyet 200 Gazetesi Sayfa Editörü	007860 17/08/2006
47	Vedat ÖNAL	Kayseri Havadis Gazetesi Muhabiri	008144 16/10/2006
48	Cem ATAKAN	Kayseri Anadolu Haber Gazetesi Muhabiri	008119 16/10/2006
49	Erdal GÜLEK	Büyük Kayseri Gazetesi Muhabiri	008105 16/10/2006
50	Ahmet SAPCI	Kayseri Havadis Gazetesi Muhabiri	008116 16/10/2006
51	Nesibe BÜYÜKNALBANT	Büyük Kayseri Muhabiri	00853 20/01/2007

ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında Gaziantep/Nizip'te doğan Osman Utkan ilk, orta ve lise eğitimini Nizip'te tamamlayarak 1997'de Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümüne girdi. Aynı fakülteden 2002 yılında mezun oldu. 2004 yılından beridir Erciyes Üniversitesi, İletişim Fakültesinde Uzman olan Osman Utkan evli ve 1 çocuk babasıdır.

İletişim Adresi:

Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi

KAYSERİ

Telefon:

0 533 201 65 79

e-mail: osmanutkan@hotmail.com